ידיעות אחרונות

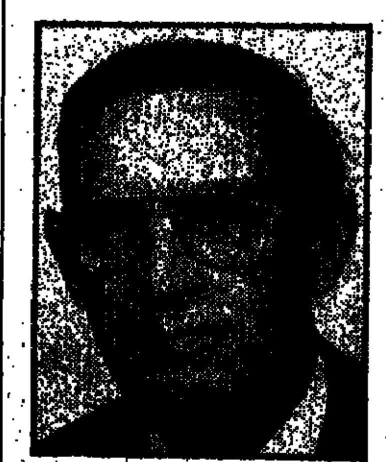
מדריך לכל השבוע

תרבות

ספרות · אמנות

עמודים 30—35

ההיסטוריון הגרמני קרל דיטריך בראכר בראיון מיוחד: הגרמנים מחפשים את זהותם / יעקב שביט, בון

„מנסים להשתחרר מהשאלה: האם היטלר היה מחוייב המציאות?"
עמוד 30

★

המלים שמבקרים משתמשים בהן: האם זה הברחיי? / נתן שחם
עמוד 31

★

רוני סומק שירה תל־אביבית. ספר־אלבום / ויליי כרמל (פרומין)

„סומק עושה למלים מה שעושה המכחול לכלי"
עמוד 31

איור: יואל גלינסקי, על־פי צילום של ישראל סאף

מייספר אחד

עמנואל בר־קדמא עם שייקה אופיר – מייסטר, מלח הארץ, האיש שהוא הביוגרפיה של הבידור הישראלי: פלמ"ח, הצ'יזבטרון, פאריז, פנטומימה, ניו־יורק, תיאטרון, המורה לערבית, הגשש החיוור, 28 סרטים, השוטר אזולאי, קטע החוט והמחט בערב חיים חפר בטלוויזיה • ביקור חולים • בלעדי ל„ידיעות אחרונות"

יש המציעים נופש רגיל
ויש העושים נופש פעיל...
בוא תצא לנופש שונה!

טיולים מרתקים...
שכשוך במי מעיינות...
תצפיות ליליות בבעלי חיים

נופש שונה עם הרבה אפשרויות, בהן:
רכיבה על סוסים, צלילה באילת,
טיסות סיור, שיט אבובים בירדן.
בבתי ספר שדה של החברה להגנת הטבע:
★ גולן, מירון, אכזיב, אלון תבור, מעגן מיכאל, מעלה אפרים, גילה, הר הנגב, עופרה, כנרות, עין גדי, אילת
★ חדרים משפחתיים, חלקם מקוררים וממוזגים
★ 5 ארוחות כשרות ביום
★ הדרכה צמודה בטיולים
★ הרצאות, ערבי הווי

לפרטים והרשמה (באמצעות כרטיסי אשראי) מח' טיולים רח' השפלה 3, ת"א 03-382501 ובסניפי החברה: ירושלים: 02-222357, חיפה: 04-664135, כרמיאל: 04-981010, באר-שבע: 057-32156

החברה להגנת הטבע

חוג פו"מ – פנויים ופנויות
בן-יהודה 1 ת"א (פסז' בניין מרדכור) 6 – 03-5101094

החופשה הגדולה באילת
3–5.9.87 (3 ימים – 2 לילות) פנסיון מלא

כפר נופש שלם עומד לרשותנו לסוף שבוע ארוך של חוויה בלתי נשכחת.
למי שכבר חיה ולמי שרוצה לנסות – אסור להחמיץ!!
מיועד לנשים גילאי 25–37 ולגברים גילאי 28–40 (עם אפשרות לחריגה קלה) הפעם כדאי להקדים (להרשם – לא ישלחו הזמנות הביתה).
המחיר – 80.- ש"ח x 2 תשלומים (סה"כ 160 ש"ח) – פנסיון מלא
ניתן להצטרף לחופשה המאורגנת שלנו עד"א לאילת (בחזרה) בתוספת 50 ש"ח.
• יש למלא שאלון בעת ההרשמה. אין הפועלים מתחייבים לקבל את כל הפונים. יכול ... על הועדה להגיע ... חורה

קולוסאום
שימו לב!
ערבי נוער
יום א' 2/8
יום ב' 3/8
במקום ס' באב (בנגל ס' באב)

מבצע קיץ 87
ב"פאב 101"
פלטים במבחר מגוון | מרקים ביתיים | מבחר שיפודים
2 ש"ח | 2 ש"ח | 2 ש"ח
מוסיקת וידאו ממיטב הלהיטים, שירות מעולה ואוירה נעימה עם מזוג אויר.
דיזנגוף 101 ת"א, פסז' הוד ק"ב
03-224456

הדולצ'ה הדרומי
חדש בעיר
★ דיסקו ★ פאב ★ מסעדה ★
שישבת – ערבי דיסקו מהממים במיטב הלהיטים
יום שלישי – ערב גל חדש
יום חמישי – ערב דיסקו מהמם במיטב הלהיטים
רח' הרצל 61, תל-אביב
03-829719

La Diva
MUSIC BAR RESTAURANT

חדש בת"א
"לה דיווה"
מסעדה בינלאומית
מיוזיק בר
הופעת אמנים כל ערב
מול נוף המרינה והים
פתוח כל השבוע משעה 19.00
עד השעות הקטנות
חניה בחניון אתרים
בריכת גורדון ת"א טל. (03)298530

שישי - מוצ"ש
ג'יקוויז 87
כולם ב-
רח' גרוזנברג 37, תל-אביב טל. 03-663321

שישבת קולוסאום
חיי לילה סוערים!
עם 3 משקאות – חינם.

בחסות "תפארת המכונית" בע"מ
הראשונה במתן אשראי לרכב
יצחק שדה 34 ת"א טל. 03-336431 שד' בן גוריון 8 חיפה
טל. 04-520461 רבי עקיבא 1 ירושלים טל. 02-223475
1 בית הפסנתר
2
3 שבלולית
4
5
6 סילטל מדית הכלים הקטן

הפרס הגדול מתנת
תפארת המכונית בע"מ
הראשונה במתן אשראי לרכב
מכונית פיאט 127, שנת 87' בורר חסים
חינם!
יצחק שדה 34, ת"א, טל. 03-336431

חידון הסמלים ב-ידיעות אחרונות
בית הפסנתר
פרס II
היבואן הגדול ביותר לפסנתרים ואורגנים
תל-אביב, רח' אלנבי 99, טל. 290023
50 קו-אופ

שידיה במזל
מחלקת הפקה 03-337165

חתונה או בר-מצווה ארוע חד פעמי. כיצד יזכר?
בוג בצעיר החלטת להנשא?! מזל טוב!!! הרשה לנו להעניק לך*
סוף שבוע בוגי
בבית מלון מפואר
מתנת שידיה במזל
נא להתקשר לטל. 337187, 337274, 03-337165
שרותים "שידיה במזל": אירועים באולמות יוקרתיים ואולמות מפוארים או שירותי קייטרינג אקסלוסיביים
* כפוף לתקנון המבצע

טקסידו
אולמות ארועים יוקרתיים
ומסעדות בבית הטקסטיל
03-664355-5

אולמי דולפיניון
אולמות יחודיים ומרפסת עם מראה פנורמי אל הים ואל יפו העתיקה
כשר למהדרין
דולפינריום
גן צ'רלס קלור
שד' הרברט סמואל ת"א
טל: 03-656353, 650786

קפה פריז
ארוע יוקרתי אך לא יקר
נותרו מס' מקומות לחודשי אוג' ספט' בריתות, בר-מצוות
להזמנות, טל: 656537, 03-656778

אצל **הופמן** קייטרינג
גלאט כשר
הארוע חויה שלא תשכח במהרה
■ אוכל ביתי יהודי טעים ומשובח.
■ כל סוגי הארועים בכל חלקי הארץ.
■ תפריט עשיר ומשובח.
■ אירועים בבתי מלון 5 כוכבים
■ השרות אדיב ומקצועי.
רח' שמשון הגיבור 7 בני-ברק
טל: 776299, 03-766161

קסה דל סול
– זה אומר הכל!
המקום האידאלי לארועים משפחתיים
casa del sol
טל: 03-984169

"ידיס" "תל-אביב שלנו"
ארועים בסגנון שונה
מסיבות
■ חתונה
■ בר מצווה
■ ועדי עובדים
כולל אמן ותקליטון הבית במחירי מבצע
03-424491, 5462235 טל. ת"א

הוילה
מסעדה
ארועים ברמה אחרת
כנסים, בר-מצוה, חתונה, ברית, יום הולדת וכו'.
מזנונים, ארוחות מלאות ומסיבות קוקטייל.
מיזוג אוויר ★ חניה צמודה
לפרטים: טל. 052-456777

המרפסת
אולם האירועים של מסעדת עלמא
■ נותרו מספר מקומות מצומצם ביולי-אוג'
■ עורכים בריתות בצהריים במחירי מבצע
חוף לדוגמא בת-ים, הטיילת שד' בן גוריון
טל. 03-5513100

חגיגת הקיץ הגדולה בסטריאו
ברשת טרקלין חשמל
10 תשלומים שקליים שווים ללא ריבית והצמדה

רדיו טייפ אוורסט "הענק הלוחש" רק 75 x 10 = 750.- ש"ח
כולל טייפ דבל קסט + מהירות כפולה + אקווליייזר + סורק שירים + שעון דיגיטלי מעורר + רמקולים מתפרקים + מיקרופון + אקו
עוצמה – 200 W

מערכת "אריקה" משולבת רק 99 x 10 = 990

מערכת אריקה כוללת:
טייפ דבל קסט + מהירות כפולה + אקוויליזר + פטיפון מגבר + רדיו + רמקולים +
"שולחן חינם"

ווקמן רודסטר; "הטוב בעולם" 19 x 10 = 190
ווקמן כולל: מגבר + רדיו + אקווילייזר + הקלטה + רמקול פנימי + אזניות

טרקלין חשמל
חיפה - הנביאים 25, צ'ק פוסט - שד' ההסתדרות (ליד ההיפרכל)
ת"א - רב מכר - צומת גלילות שפרעם - פדיל עבוד (השוק הישן) נצרת - שאוקי מזבר (ליד המעיין)
טרקלין חשמל, ברשת היפר שוק תנובה; ■ טבריה ■ עכו ■ פתח-תקוה ■ רחובות (ברנר) ■ אשדוד ■ אשקלון ■
ברב-מכר – תל-אביב ובצ'ק-פוסט – חיפה פתוחים גם במוצ"ש

שישי 31.7.87

17.30 רחובות של אש. סרט טלוויזית מצרי. העלילה מתרחשת ברחובות איסמעיליה, בימי מלחה"ע השניה. גיבור הסרט, שוטר מקוף (השחקן נור א־שריף), מוצב בשכונה הידועה בנשותיה המפוקפקות. השוטר מתאהב בפרוצה (מדיחה קאמל), מבלי שיידע על עיסוקה האמיתי. במקביל, מתנהל מאבק מזויין בין סטודנטים לחיילים בריטיים, שהיו מוצבים על אדמת מצרים בימים ההם. הסרט נאסר לשידור בטלוויזיה המצרית, בשל סצינות המין הנועזות שבו. גם הטלוויזיה הישראלית צינזרה קטעים מהסרט. בימאי: סמיר סיף. שחקנים: לילה עלאווי, סייד זיאן ומוחמד דידא. 1984. 110 דקות.

21.15 סיבה למסיבה. אחרונה לפני פגרת־קיץ. שלמה ניצן חוזר. צמד הבטלנים. יזהר כהן. אירמה לה־דוס. התוכנית תחזור בתחילת אוקטובר.

22.15 מלון ניו־המפשייר. סרט קולנוע אמריקני, על־פי רב־המכר של ג'ון אירווינג. סאטירה שנונה, מטורפת ומוזרה, של טוני ריצ'ארדסון, על המעמד הבינוני באמריקה, חלומות טראגיים־קומיים, אונס קבוצתי, גילוי עריות ופרברסיות מיניות וחברתיות. משתתפים: בו בריג'יס, נסטסיה קינסקי, רוב לאו, ווילפורד ברימלי וואלאס שאון. 1983. 105 דקות.

שבת 1.8.87

16.00 הפריחה. סרט של קלוד ללוש, עם ז'אן לואי טרינטיניאן. גנגסטר צרפתי מבוקש מוצא מיקלט אצל אשה זרה. קשרים קרובים מתפתחים ביניהם והוא מצליח להערים על המשטרה. 1971. 120 דקות.

20.30 שבוע טוב. 35 שנה לעליית יהודי בבל במיבצע "עזרא ונחמיה". אורחים: יו"ר הכנסת שלמה הלל, הזמרת אופירה גלוסקא ומקהלת נהריים בניצוח יצחק אביעזר. בתוכנית גם חידון, בתחום הארכיאולוגיה וההיסטוריה של ירושלים. הזוכה יקבל פרסי ספרים, בשווי 500 ש"ח. מנחה: לילית נגר. מפיק ועורך: יעקב למדן. 30 דקות.

23.10 חבת נברח לאפריקה. דראמה של תחנת "יורקשייר" הבריטית. מרטין (ריצ'ארד פאסקו), סופר אלמן מתבודד, מחליט להזמין את מזכירתו קאתי (לין פארלי), עימה ניהל פרשיית אהבים קצרה, לבלות עימו בחווילתו הפרטית המבודדת באיים הקנאריים. הופעת בתו, לוסי (קרולין לנגריש), משבשת את התיכנון המקורי. כתב: ג'ון בריידן רוג'רס. בימאי: מייק ודרי. 52 דקות.

ראשון 2.8.87

22.40 לילות המוסיקה, ב'. מדי שנה, ביוני, משדרת הטלוויזיה הממלכתית האיטלקית תוכנית מוסיקה בת 4 שעות, המוקרנת בשידור חי ב־18 מדינות, ב־5 יבשות. כל מדינה תורמת 2 קטעים, קלאסיים, עממיים או מחול. השידור נעשה מפארמה, ליד מילאנו. השנה משתתפת גם ישראל, ששלחה לאיטליה את הכנרת בת ה־17 שירה רבין ומיבחר קטעי מוסיקה. מנחה: ויטוריו גסמן. מנצח: זובין מהטה. התוכנית מחולקת ל־4 מישדרים. חלק ראשון כבר שודר. שני המישדרים הנוספים — בחגים.

קופסה כחולה

עדנה אדמון

מכרם חורי יגלם את ראש המשפחה הערבי, בעל מוסך בסביבה יהודית

מישפחה יהודית, מישפחה ערבית

בקרוב, צילומי סידרה חדשה לטלוויזיה הערבית: "שכנים", יחסי יהודים־ערבים בשיכון מעורב, בעטיפת הומור

באוקטובר הקרוב תצלם הטלוויזיה בערבית תוכנית ניסיונית בסידרה דרמאטית חדשה, "שכנים", שתעסוק ביחסי יהודים־ערבים.

הדראמה תתמקד בשתי מישפחות, יהודית וערבית, החיות זו לצד זו בשיכון ישראלי טיפוסי. כל דמות תייצג אבטיפוס. הבעל היהודי יהיה קיצוני ובעל דיעות־קדומות. רעייתו ליבראלית. השכן הערבי הוא בעל מוסך בסביבה יהודית. רעייתו, שהיתה מורה בכפר, עברה הסבה מקצועית ועכשיו היא קוסמטיקאית וספרית. המישפחה היהודית תדבר בינה לבין עצמה בעברית. הערבית – בערבית. הדיאלוג הכללי יתנהל בעברית.

הסידרה תנסה לשקף, בדרך הומוריסטית, מינהגים, פולקלור ובעיקר תגובות על אירועים פוליטיים וביטחוניים אקטואליים. יוסף בראל, מנהל הטלוויזיה בערבית: "זאת התמודדות מסוג חדש, בנושא רגיש. התלבטנו בשאלות רבות. איפה אתה עובר את גבול הטעם הטוב? מתי אתה באמת מצלם מציאות כפי שהיא? דנו בזה במשך שנה־וחצי, עד שגיבשנו את התסריט הסופי. נושאים כאלה, שכולם אש, אם אתה לא עוטף בקצת הומור, קשה להעביר על המסך.

"ננסה לשקף את המציאות. מה קורה כשיש פיגוע בכיכר־ציון? כשפורצת מילחמה? כשנוצרים ודרוזים נלחמים בלבנון? מה קורה לערבי שתקעו לו מוזה ברלתו? לא הטילו עלינו שום מיגבלות. אם הכל יתנהל כשורה, נתחיל לשדר ביום העצמאות הקרוב".

מיקה רביד, המפיקה: "ניקח ל'שכנים' את מיטב השחקנים בארץ. את הבעל הערבי יגלם מכרם חורי. הליהוק הסופי לא נקבע עדיין. כל השחקנים שפניתי אליהם התלהבו".

בימאי: ויקטור קמר.

ערוץ 2: רכש

יהודה יניב, האחראי על שידורי ערוץ 2, חזר ממסע קניות בלונדון. בתקציב של 40 אלף דולאר רכש סרטי מחול, מוסיקה, ילדים וקולנוע. 150 שעות שידור.

יניב: "לא מצב בריא להקרין רק שידורים חוזרים. היה לי תקציב מגוחך. נפגשתי עם מנהלי חברות הטלוויזיה הגדולות. אמרתי להם, שאנחנו גוף ציבורי, שמשדר בשלב זה שידורים ניסיוניים. בבוא הזמן נהפוך לערוץ מיסחרי. הם הבינו, שכדאי להם לעבוד איתנו. מכרו לי תוכניות בזול. ביקשתי תוכניות תרבותיות, שאינן זקוקות לתרגום. תרגום עולה הרבה כסף ואין לנו תקציב לזה. לא צפיתי ברוב התוכניות. זה היה בלתי אפשרי".

מה ישדר הערוץ השני בחודשים הקרובים?

- קלאסי: "רקוויאם" של ללויד־וובר ("ישר", "אוויטה", "חתולים"). ביצוע־בכורה, עם שרה ברייטמן, מקהלת הילדים של ווינצ'סטר והתזמורת בניצוח לורן מאזל. "העטלף", אופרה של שטראוס, בביצוע הרויאל אופרה האוז. צולם בקובנט גארדן, לונדון. 3 שעות. בי.בי.סי. "כרמן", אופרה בת 3 שעות, בהפקת הבי.בי.סי. דניאל ברנבוים מנגן סונטות של בטהובן בסידרה בת 13 תוכניות, "גרנאדה", סידרה בת שש תוכניות על מוסיקה עתיקה, "גרנאדה". קונצרטים של הסימפונית של שיקאגו. קונצרט עם המנצח ההונגרי ג'ורג' שולטי ועוד.
- פופ: תוכניות בידור עם דיון וורוויק, דייוויד בואי, פול יאנג, צ'יק קוריאה, אריק קלפטון, ריק ספרינגפילד, ג'וני קאש, טינה טרנר ואלטון ג'ון. פופ, עם הלהקות הבריטיות "עכברושי בומטאון", "תאומי תומפסון", ו"מועצת הסיגנון".
- הודו: תוכנית מוסיקאלית עם נגן הסיטאר ראבי שנקר.
- מחול: פול טיילור, אלווין איילי, מרתה גרהאם, אנה פבלובה ופסטיבל־מחול בושי.
- תעודה: זקי אונו, סרטי טבע, דייוויד פרוסט מנחה 3 תוכניות על ספר השיאים של גינס.

שני 3.8.87

21.30 זה הזמן, ט' באב באל הגרדומים. מישדר מיוחד לליל תשעה באב. בני מישפחותיהם של שלושת הרוגי המלכות מאיר נקר, יעקב וייס ואבשלום חביב, שהומתו בכלא, מספרים מקץ 40 שנה על החידה שאפפה את מותם בליל תשעה באב תש"ז. מנחה: רם עברון. מפיק: ישראל וינר, בימאי: צבי סלפון. 50 דקות.

22.20 חורבן וגאולה. דיון באולפן, בדרך בה טיפלו האמנויות בחורבן בית שני. בתוכנית ישולבו קטעי מוסיקה, צילומי יצירות אמנות ופרקי שירה. משתתפים: ד"ר גלית הזן־רוקס, מרצה לספרות עממית באוניברסיטה העברית; המחזאי יהושע סובול, שכתב את "מלחמות היהודים"; ד"ר ארית זקס, מרצה לשירת ימי הביניים באוניברסיטה העברית. מנחה: כרמית גיא. מפיקה: מיקי לרון. בימאי: צבי סלפון. 40 דקות.

שלישי 4.8.87

21.40 מלחמת ברירה. פרק ב'. הסיפור האמיתי על מילחמת פוקלנד. עדויות וצילומים ממהלך מילחמה עקובה מדם, שנאסרו לפרסום ע"י הצנזורה הבריטית. מילחמת הגנראלים בצמרת הצבא הבריטי. בי.בי.סי. 40 דקות.

רביעי 5.8.87

22.05 יוליוס קיסר. עיבוד למחזה של שקספיר. דראמה היסטורית של מ.ג.מ., בשחור־לבן, על בגידה, שאפתנות ותככנות פוליטית בקיסרות רומי העתיקה, ולא רק. משתתפים: מרלון בראנדו (מארק אנתוני), ג'יימס מייסון (ברוטוס), ג'ון גילגוד (קאסיוס), לואיס קאלהרן (יוליוס), דבורה קר (פורשה) ואדמונד אובריין (קסקה). עיבוד לטלוויזיה: ג'ון האוזמן (כוכב הסידרה "המירוץ אחר הגלימה"). בימאי: ג'וזף מנקייביץ'. התמונה זכתה באוסקר. 1953. 121 דקות (ראה גם עמ' 6).

דון קיאצק ודולצ'ה ריטה. יענקל'ה בן־סירא, שלמה בר־אבא, ריטה ורמי קליינשטיין צולמו בשבוע שעבר ל"דון קיאצק ודולצ'ה ריטה", הפקה מיוחדת של חידת יאצק בתוכנית הטלוויזיה החינוכית "זהו זה".

דני ואלין הפיק וביים פארודיה מוסיקאלית בסיגנון סרטי הוליווד ההוליווריים, על דון־קישוט, סנצ'ו פאנצ'ו ודולצ'ינאה. החידון צולם במושבת־חוץ בירושלים. אנשי הצוות שכרו חמור מנער ערבי, תמורת 40 ש"ח ליום. החמור התגלה כיצור עצמאי ותרם פירושים משלו לאגדת דון־קישוט. הלהיים בחידה לקוחים מתוך המחזמר "איש למאנשה".

מלבד קטע החידה צולם גם שיר חדש ומקורי, בסגנון הווידאו קליפ. מנחה: נירית ירון־גרוניך. חלחין: שלמה גרוניך. הווידאו־קליפ מתאר את דון־קישוט ודולצ'י־ניאה בשלוש תקופות: המערב הפרוע (צולם בפארק הירקון), המוסקטרים של צרפת במאה ה־16 (צולם ביפו העתיקה), ובדואים בישראל, בהשראת סרטי וולנטינו (צולם בדיונות ראשל"צ). בכל אחד מקטעי הווידאו־קליפ מככבת ריטה בתפקיד האשה הקטנה המעונה. רמי קליינשטין הוא האיש הרע ושלמה בר־אבא האיש הטוב. ההפקה כללה 14 תלבושות שונות. צולמו 10 דקות, שיוקרנו על המירקע ב"זהו זה" בסוף הקיץ. בתמונה: בר־אבא וריטה.

המזה"ת: אלה סרטי השבוע

סרטי הקולנוע שיוקרנו השבוע בטלוויזיית המזרח התיכון הלבנונית:

- יום ו', 15.00: "המילארדר היווני" (The Greek Tycoon), 1978. איל־ספנות יווני מתחתן עם אלמנת נשיא אמריקני שנרצח. מבוסס על סיפור אהבתם הסוערת של אונאסיס וז'קלין קנדי. ביים ג'. לי תומפסון. מככבים: אנתוני קווין וז'קלין ביסט. 106 דקות.
- מוצ"ש, 21.00: "אן של אלף הימים" (Ann of the Thousand Days), 1970. סיפורה של אן בולין, אשתו השנייה של הנרי השמיני, ואם בתו אליזבת. אן הוצאה להורג באשמת ניאוף. ביים צ'ארלס ג'ארוט. מככבים ז'נבייב בוז'לד וריצ'רד ברטון. 146 דקות.
- יום א', 21.00: "האשה האחרת" (The Other Woman), 1983. אלמן נישא לנערה צעירה, שפגש בהלוויית אשתו. ההרמוניה מתפוגגת במהרה: הוא מתאהב באשה בת גילו. סרט טלוויזיה, שביים מלוויל שבלסון. עם: האל לינדן.
- יום ב', 15.00: "מנבכי העבר" (Out of the Past), 1947. "סרט אפל" ימתח ופיוטי. בלש פרטי נשלח ע"י מאפיונר לאתר את חברתו, שעלמה עם כספו. הבלש מתאהב באשה הקטלנית, שמובילה אותו לאבדנו ("כנגד כל הסיכויים" נעשה על־פי סרט זה). ביים: ז'אק טורנר. עם רוברט מיצ'אם, קירק דוגלאס וג'יין גרייר. לא להחמיץ. 97 דקות.
- יום ב', 21.00: "חופשה ברומא" (Roman Holiday), 1953. נסיכה השוהה ברומא חומקת מהכבלים ומהתחייבויות ומבלה 24 שעות אנונימיות בחברת עיתונאי תאב־סקופים. העיתונאי מוותר על הסקופ לטובת האהבה. עם גרגורי פק ואודרי הפבורן שקיבלה "אוסקר". ביים: ויליאם ויילר המהולל. 118 דקות.
- יום ג', 15.00: "משמרת לילה" (Vigil in the Night), 1940. מלודראמה רומאנטית. שתי אחיות נאבקות על אהבת רופא. אחת מהן מתה במגיפה. ביים: ג'ורג' סטיבנס. מככבות: קרול לומבארד ואן שירלי. 96 דקות.
- יום ד', 15.00: "זר, לך ברכות" (Walk Softly Stranger), 1950. מלודראמה. נוכל במנוסה מתאהב בנערה נכה. ביים: רוברט סטיבנסון. מככבים: ג'וזף קוטן ואלידה ואלי. 81 דקות.
- יום ה', 15.00: "שודד ים" (The Buccaneer), 1938. סרט פיראטים. שודדים מסייע לנשיא ג'קסון להדוף את הצבא הבריטי במלחמת 1812. ביים ססיל ב. דה מיל, אמן סרטי הראווה. מככבים: פרדריק מארץ', פראנציסקה גאל, אקים טאמירוף וולטר ברנן. 90 דקות.
- יום ה', 21.00: "אליבי" (Dial M for Murder), 1954. בעל מתכנן פשע מושלם, כדי לחסל את אשתו העשירה. של היצ'קוק, עם ריי מילנד וגרייס קלי. לראות! 105 דקות.

■ אמיר קמינר

ככה הם מראיינים

מחקר־השוואתי בין ראיונות בחדשות הטלוויזיה של ארה"ב, גרמניה, אנגליה וישראל; אורך, תוקפנות, פנייה בשמות פרטיים, קטיעת מרואיין באמצע – מי עושה מה

ראיונות במהדורת החדשות של הטלוויזיה הישראלית ארוכים יחסית למהדורות חדשות בטלוויזיה הגרמנית, האמריקנית והבריטית. הראיון הקצר ביותר, שניה אחת („כן, וראי"), שודר בחדשות בטלוויזיה האמריקנית. הישראלית, לעומת זאת, שידרה במהדורה שלה את הראיון הארוך ביותר: ששיותצי דקות.

נתונים אלה עולים ממחקר השוואתי על שימוש בראיונות בחדשות הטלוויזיה של ארה"ב, גרמניה, בריטניה וישראל שערך ד"ר עקיבא כהן, מרצה לקומוניקציה באוניברסיטה העברית בירושלים. ד"ר כהן, השוהה בימים אלה בשנת שבתון בארה"ב, פירסם את המחקר באנגלית בהוצאה אקדמית אמריקנית „סייג" (160 עמודים).

במהלך המחקר רואיינו 27 כתבי/מפיקי חדשות בארצות אלה. בישראל רואיינו מנהל הטלוויזיה, חיים יבין; עורך „מוקד", יורם רונן, כתב החדשות ויקטור נחמיאס; ועורך החדשות, דוד ויצטום.

המחקר בחן 12 ימי שידור בינואר־פברואר 84'. בארה"ב נבדקו 36 מהדורות ב־3 רשתות. בבריטניה 12 מהדורות של הבי.בי.סי. בגרמניה נבחנו 24 מהדורות ב־2 רשתות. בישראל – 12 מהדורות. בסך־הכל נותחו לצורך המחקר למעלה מ־800 ראיונות.

הראיון הטלוויזיוני הממוצע בארה"ב נמשך 13 שניות. בבריטניה – 26 שניות. בישראל – 41 שניות. בגרמניה – 44 שניות. הזמן הממוצע המוקדש לראיונות מתוך כלל המהדורה: גרמניה – 9%; ארה"ב – 14%; בריטניה – 17%; ישראל – 22%.

בגרמניה, למעלה מ־50% של הראיונות עוסקים בפוליטיקה מקומית. בישראל – בכלכלה, בבריאות וברווחה. בריטניה מקדישה את רוב הראיונות לשביתות, להפגנות ולמחאות. בארבע הארצות רוב המרואיינים גברים. בארה"ב, כמעט כל הראיונות הם עם אזרחים אמריקנים. בגרמניה ובישראל, לעומת זאת, רואיינו יותר תושבי חוץ. 74% מהמרואיינים בגרמניה הם אישי־ציבור. בישראל – 49%, בארה"ב – 37%, באנגליה – 31%.

בגרמניה הראיונות איטיים, רשמיים, מרובעים, מנומסים ולא תוקפניים. בארה"ב הקצב מהיר, העריכה מתוחכמת והסיגנון בוטה. בריטניה אימצה את הסיגנון האמריקני. ישראל דומה יותר לגרמניה. לדעת המרואיינים הישראליים הסיגנון הגרמני ארוך וכבד מדי והאמריקני קצר, מהיר ודינמי מדי.

בישראל, יחסית לארצות אחרות, הרבה מאוד ראיונות באולפן. ד"ר כהן: „זה דרמאטי, חי, קורה עכשיו. אבל, לפעמים יש תחושה שהראיונות נועדו למלא חללים ריקים במהדורה". כתב אמריקני, שהתבקש להגדיר איך נראה בעיניו המראיין הישראלי, אמר: „הוא טיפוס שתמיד מתחיל מבראשית, מהריקע". הגרמנים אינם נוטים להביא מרואיינים לאולפן.

הגרמנים אינם משתמשים בשמו הפרטי של המרואיין. המרואיין לא ישתמש לעולם בשמו הפרטי של המראיין. תמיד תחושה של מרחק וכבוד הדדי. לאמריקני אין שום בעיה לפנות למרואיין בשמו הפרטי. כתב אמריקני: „כשהנשיא אומר לי: 'יו סי, טום', זה מעלה את הסטאטוס שלי בעיני הצופים שלי". מראיין בריטי: „אני מכיר זה שנים את הפוליטיקאים שלנו. במסיבות קוקטיל אנחנו פונים זה לזה בשמותינו הפרטיים, אבל לעולם לא על המסך הקטן. אם קורה שראש־הממשלה נוקבת במיקרה בשמי הפרטי, אני מוציא את הקטע מהשידור. אני לא רוצה שהצופים יחשבו שיש בינינו קירבה כלשהי". מראיין ישראלי: „לא נורא אם מרואיין נוקב לפעמים בשמי הפרטי. פרס אמר לי פעם: 'תשמע, יורם'. אני לא רואה בזה טעם לפגם".

הגרמנים לעולם לא יקטעו מרואיין באמצע תשובה. בישראל, בארה"ב ובבריטניה זה קורה. ד"ר עקיבא כהן: „המרואיין האמריקני יכול לעמוד בקלות בראיון של 30 שניות. הוא הוכשר לכך עוד בתיכון. אצלנו, רוב הפוליטיקאים אינם מסוגלים לבטא את עצמם בזמן קצר כל־כך".

מגיש המהדורה בגרמניה, למרות שעומד לרשותו ציוד מתוחכם והוא שותף פעיל בהכנת המהדורה, קורא את החדשות מנייר המונח לפניו. הוא בקושי מישיר מבטו אל הצופה. בטלוויזיה הגרמנית לא מחייכים ולא מרימים גבה. האמריקנים מכופתרים פחות ומקפידים על קשר־עין עם הצופה. הבריטים והישראלים אימצו את השיטה האמריקנית.

זה מתבשל

★ דמוקרטיה עכשיו: „כללי המישחק", סידרה דרמאטית חדשה של הטלוויזיה החינוכית, תוקרן לראשונה בחורף 88'. עשר תוכניות, מיועדות למבוגרים ולבני־נוער בכיתות הגבוהות של התיכון. באמצעים דרמאטיים מומחזים יוצגו קונפליקטים הקשורים בחינוך לדמוקרטיה. ישתתפו: אוהד שחר, סנדרה שדה ואיקה זוהר. בכל תוכנית, אחרי הקטע הדרמאטי, יתקיים דיון באולפן. ינחו, לסירוגין: קובי מידן וגבי קסלר. חמש תוכניות נוספות בסידרה יעסקו בעקרונות הבסיסיים של הדמוקרטיה, באמצעות מיני־דראמה, שתתמקד בחבורת סטודנטים וסטודנטיות המתגוררים בשתי דירות סמוכות, עם מיטבח משותף. ישתתפו: ענת צחור ושחקני התיאטרון לילדים ולנוער. בימאי: יצחק שאולי. עורכת ומפיקה: רות בן־שאול. תסריטים: חנוך מרמרי, צבי גילת ודורון צפריר.

★ הסוכן הכפול: יוקרן „איש מוסקבה". סיפורו של קים פילבי, הסוכן הכפול הבכיר ביותר שהפעיל הק.ג.ב. במערב, תועד בסרט של חברת „פלנט פילמס". פילבי פעל בצמרת השירותים החשאיים הבריטיים והיה בעל השפעה בדרגים הגבוהים של הסי.אי.איי. בינואר 63' ערק והתקבל במוסקבה. הסרט מציין, שפילבי נחשד בריגול ע"י המוסד הישראלי כבר ב־51'.

★ ניסויים גרעיניים: יוקרן „חצי חיים", סרט־תעודה אוסטרלי, המשחזר את פרשת הניסויים האטומים של ארה"ב באיי מרשל ב־54', שהסבו את האיזור לנגוע בנשורת גרעינית. מעבר להשתנה האקלוגית, נפגעה אוכלוסיית הילידים. אנשים בריאים נמצאו כעבור שנים נגועים בסרטן. נשים ילדו תינוקות בעלי מום. פקידים אמריקנים טוענים, שהפגיעה נבעה מתקלה. יוצרי הסרט מעלים האשמה, שתושבי האיזור נועדו מלכתחילה להיות מעבדה אנושית להשפעת הקרינה על בני־האדם.

★ סרט מעוגן: יוהנה פרנר, מנהלת התוכניות בטלוויזיה החינוכית, רכשה סרטים חדשים, שיוקרנו במשבצת השידור של יום שלישי בצהריים. ביניהם: „הבריחה לנצחון", בימאי: ג'ון יוסטון, משתתפים: מייקל קיין, סילבסטר סטאלונה, מקס פון־סידוף ושחקן הכדורגל הברזילאי פלה. „אלי הים", בימאי: אנדראו וי. מקלגן, משתתפים: גרגורי פק, רוג'ר מור, דייוויד ניבן וטרוור האווארד, 80'. „הבריחה לאתונה", בימאי: ג'ורג' פ. קוסטמטוס, משתתפים: דייוויד ניבן, רוג'ר מור, טלי סוואלס, קלאודיה קרדינלה, סטפני פאוורס, סוני בונו ואליוט גולד. „אדמה גדולה", בימאי: גורדון דאגלס, משתתפים: אלן לאד וירג'יניה מאיו, 57'; „נעל הזכוכית", בימאי: צ'ארלס וולטרס, משתתפים: לסלי קארון ולהקת הבאלט של פאריז, 55'.

★ פפסי וקולה: יוקרן סרט של חברת „סנטרל", המתעד את התחרות המיסחרית בין פפסי־קולה לקוקה־קולה. משחזר את בניית האימפריות הכלכליות ואת חדירת מוצריהן לארצות העולם השלישי, לסין ולבריה"מ, חושף גם את הקשר בין אינטרסים כלכליים לעוצמה פוליטית.

★ יפאן עכשיו: יוקרן „יפאן מבעד למסכה", סרט־תעודה של חברת „סנטרל", הבוחן את סוד הנס הכלכלי ביפאן. הסרט מאיר, בדרך ביקורתית, את ההתמודדות של היפאנים עם גורלם. יוקרן בטלוויזיה.

★ דרום־אמריקה: מחלקת הילדים והנוער בטלוויזיה הישראלית קיבלה הזמנה לצלם את התוכנית „הופה היי" בארגנטינה ביום העצמאות. טרם הוחלט אם לשגר לשם את הצוות הישראלי.

★ מחפשים מנחה: פרופ' ישעיהו לייבוביץ, מגיש השיחה השבועית בתוכנית „מיפגשי בראשית" של הטלוויזיה החינוכית, יוחלף בסוכות. טרם נמצא לו מחליף.

★ השראה צרפתית: נתן כספי ואסתר דר מפיקים סידרה תיעודית בת 6 פרקים, המבוססת על אירועים דרמאטיים שהתרחשו במדינה ב־20 השנים האחרונות. הסידרה מבוססת על תוכנית טלוויזיה צרפתית פופולארית בשם „סיפורו של יום". התוכנית תשלב קטעי אולפן וכתבות. שני הפרקים הראשונים יעסקו במהפך הפוליטי ובפרשת ספינות שרבורג.

★ אמריקה־ישראל: תוכנית מיוחדת של כניסה חופשית, בהפקת דוד מיכאלים, תוקדש לדרשיח בין ישראלים לנציגי יהדות ארה"ב. התוכנית, שתשודר בכ"ט בנובמבר, תוקרן בשידור חי באמצעות לוויין, מחתאן הירושלמי וממוקד שידור בניו־יורק.

★ שנת ה־40: יהודה קווה וארנה בדרור מכינים שלושה סרטים, העוסקים באירועים שהתרחשו במדינה בתקופה שלאחר הקמתה. הסידרה „השנה הראשונה", המבוססת על חומר ארכיוני ועל עדויות, תוקרן מייד לאחר יום העצמאות, מפיקה: מאיה דוקלר.

★ שנת בן־גוריון: יגאל בורשטיין מכין עבור הטלוויזיה, באמצעות שירות הסרטים הישראלי, סידרה בת שלושה פרקים על בן־גוריון בימים שלפני הקמת המדינה.

חמישי 6.8.87

22.00 השרדות. תעודה, פרק שלישי: הים האכזר. שיחזור סיפורם של בני משפחת רוברטסון, שהיאכטה שלהם טבעה בלב האוקיאנוס השקט ב־1972. המשפחה שרדה במשך 37 ימים בים הפתוח. החלק השני מתעד סיפורו של קפטן קנט קוק ו־13 אנשי צוותו, ימאים באוניית־סוחר בריטית, שטורפדה ע"י צוללת איטלקית ב־1943. קוק שרד על רפסודה במשך 50 יום בלב־ים. אנשי צוותו מתו בייסורים בזה אחר זה. ערוץ 4 הבריטי. ביים, כתב וצילם: ניק דוני. 50 דקות.

20.30 נשים בג'אז. צילומים מפסטיבל הג'אז הנשי, שהתקיים בקנזס־סיטי. משתתפות: בילי הולידיי, הלן חיומס, פגי לי, אניטה אודיי. הפקה בריטית. תוכנית ראשונה בסידרה בת 7 תוכניות. ערוץ 2. 30 דקות.

שישי 7.8.87

21.15 נשיא על הכוונת. עיבוד קולנועי לרב־המכר של פרדריק פורסייט. אירגון סודי בצרפת שוכר רוצח מקצועי, לחתנקש בחיי הנשיא דה־גול. משתתפים: אדוארד פוקס (בתפקיד הראשי), אלן בדל (השר), טוני בריטון (המפקח תומס), אדריאן קיילה־לגרד (הנשיא), סיריל קוסאק ואחרים. בימאי: פרד זינמן. יוניברסל 73'. 142 דקות.

קופסה כחולה

„יוליוס קיסר". קלפורניה (גריר גארסון), מארק אנתוני (מרלון בראנדו) ויוליוס קיסר (לואי קלהרן)

קיסר כמשל

ביום ד' בטלוויזיה, „יוליוס קיסר", אחד העיבודים הקולנועיים הטובים ביותר שנעשו לשקספיר. משל על הרודנות. מארלון בראנדו הצעיר כאנתוני. 22.05

הכינו את הווידאו להקלטה: „יוליוס קיסר", אחד אחד העיבודים הקולנועיים הטובים ביותר שנעשו לשקספיר, ביום ד' הקרוב על המסך הקטן. הופק בהוליווד, 53', בידי ג'ון האוסמן. בויים בידי ג'וזף מנקייביץ', מבימאיו היותר שנונים של הקולנוע האמריקני („מיכתב לשלוש נשים", „הכל אודות חווה", „הרוזנת היחפה").

למי שקרא את המחזה רק כדי לעמוד בבחינות־הבגרות באנגלית נזכיר, ששקספיר נתן חירות בעובדות ההיסטוריות וכתב, בשנת 1600 בערך, מחזה, ששיקף בעיות פוליטיות בתקופה האליזבטנית. בעיות הנוגעות בכולנו עד היום, מה ששומר על כוחו של המחזה גם בסוף המאה ה־20.

העלילה מתרחשת בימיה האחרונים של הרפובליקה הרומאית, תחילת האימפריה, בשנת 45 לפנה"ס. יריבי יוליוס קיסר, החוששים שהוא עומד להמליך עצמו על רומא, משכנעים את ידידו הטוב ברוטוס להשתתף במזימת חיסול – ורוצחים את קיסר. ברוטוס מבטיח לעם הנרגש, כי רצח קיסר היה לטובתם. אנתוניוס, מתומכיו הגדולים של קיסר, מסית את העם ההפכפך נגד הקשרים.

ג'ון האוסמן, שהפיק בשנות ה־30 את המחזות המהפכניים שביים אורסון וולס בתיאטרון „מרקורי", אסף ל„יוליוס קיסר" צוות שחקנים מרשים. מאנגליה הביא את ג'ון גילגוד, כדי שיגלם את קסיוס, יריבו הגדול של קיסר, ואת ג'יימס מייסון, לתפקיד ברוטוס המתלבט והמתייסר.

תפקיד אנתוני, מתומכי קיסר, הוענק למרלון בראנדו הצעיר. אחרי „חשמלית ושמה תשוקה" ו„ויוה זפאטה", נחשב בראנדו לשחקן הטוב ביותר של הקולנוע האמריקני. לימים, גילה המפיק: „היה לנו מזל שבראנדו הסכים להופיע בסרט. רק כך יכולנו לגייס את הכסף להפקה. מי באולפנים הגדולים רצה להתעסק עם שקספיר באותם ימים?"

היום, בגיל 85, האוסמן מוכר אצלנו הודות למישחקו הסמכותי והמרשים בסדרת־הטלוויזיה „המרדף אחרי הגלימה". בשנות ה־40 וה־50 התפרסם כיוצר עקשן, שלא הסכים להתפשר על סרטיו – „ג'יין אייר", „התאווה לחיים", „פנים רבות לאהבה". גם סירב להתפשר עם אולפני מ.ג.מ. על תפישתו האמנותית בהפקת „יוליוס קיסר". אולי בגלל זה שומר הסרט על איכותו הקולנועית במשך 35 שנה.

כך, לדוגמה, התעקש שהסרט יצולם בשחור־לבן. בראשית שנות ה־50 התמודדה הוליווד עם המסך־הקטן ובקולנוע פרחו סרטי־ראווה צבעוניים, רחבי־יריעה, עם תפאורות־ענק ותלבושות ססגוניות. האוסמן ומנקייביץ' לא רצו עוד סרט־ראווה נוסח „קוו ואדיס", עם עשרות־אלפי ניצבים ורומא עולה באש. הם רצו סרט פוליטי, הדראמה על ההמון ההפכפך, על סכנת הדמאגוגיה, על קונפליקט האדם עם עצמו, עם ערכיו.

האוסמן ראה ב„יוליוס קיסר" משל על הדיקטטורה. המקבילות האקטואליות: מוסוליני, היטלר וסטאלין. דימוי המישטרים הפאשיסטיים הצטייר בעיני הציבור האמריקני כפי שהשתקף ביומני קולנוע שצולמו בשחור־לבן. כדי לעורר את האסוציאציות המתאימות, החליטו האוסמן ומנקייביץ' לוותר על הצבעים ובחרו בשחור־לבן. באולפני מ.ג.מ. טענו שהם מטורפים, הולכים נגד הזרם המיסחרי, אבל השניים עמדו על שלהם.

הם הפקירו את המסרטה בידי אחד הצלמים המרתקים ביותר שעברו בהוליווד באותה תקופה, ג'וזף רוטנברג.

במקום פאר חיצוני הלכו היוצרים על כוח־הביטוי, המגיח ופורץ מבפנים – מהדמויות, מהמעשים. תפישה שהנחתה את הצלם, את הבימאי ואת התסריטאי: ויתור מראש על יפיוף תקופתי בתפאורות; שאיפה לריאליזם; אווירה מלאנכולית; הרבה צילומי תקריב של פני השחקנים. דווקא תפישה זו מסייעת ל„יוליוס קיסר" לעבור עכשיו את מסך־הטלוויזיה, שאינו מסוגל להתמודד עם חזיונות ראוותניים.

נקודת זכות נוספת לגירסת האוסמן־מנקייביץ': זהו אחד הסרטים הבודדים שבהם דיאלוגים ומונולוגים אינם נשמעים כמליצות ארכאיות. יותר מזה: השירה בטקסט השקספירי, והמיקצב המיוחד שלו, נשמרים ברובם. זאת השיגו היוצרים הודות להקפדה על טכניקות מישחק; על ניצול נכון של קולות השחקנים; ועל צילום ועריכת התמונות במקביל לפסקול.

מלבד בראנדו, גילגוד ומייסון, נאלצו האוסמן ומנקייביץ' להשתמש בשחקנים הקבועים, שהיו חתומים על חוזים עם אולפני מ.ג.מ.: לואי קלהרן גילם את יוליוס קיסר, אדמונד או'בריאן את קסקה, דבורה קר היתה פורשה, גריר גארסון – קלפורניה, ואלן נאפייה גילם את קיקרו.

לא כל המבקרים אהבו באותם ימים את הגירסה הקולנועית של „יוליוס קיסר", כפי שרבים טוענו גם היום כי הרבה לא נותר משקספיר. אבל אין ספק, שהפקת הסרט היתה אחת ההתמודדויות האינטליגנטיות והמעניינות ביותר של הקולנוע עם המחזאי האליזבתני.

■ ערן אלון

הירדנית

המזה"ת

שישי 31.7.87

קול המוסיקה

07.00 בהאזנה נינוחה. בלטים מתוך אופרות. צ'ייקובסקי: מוסיקה לבלט מתוך אוגני אונגין (תז. האופרה המלכותית / ק. גארדן הולי דויס); ברליוז: מוסיקה לבלט מתוך הטרויאנים (התז' הסימפונית של דטרויט / פ. פריי; סמטנה: פולקה ומחול חליצנים מתוך הכלה המכורה (תז. במברג / ה. הולרייסר); ורדי: מוסיקה לבלט למקבת (התז. הלאומית של מונטה־קרלו / א. דה אלמיידה); סן סנס: בכחנליה מתוך שמשון ודלילה (תז. פילדלפיה / י. ארמנגרי); מוסורגסקי מחול העברים הפרסיים מתוך חובנסצ'ינה (התז. הפיל. הישראלית / ז' מרטינון); גונו: מוסיקה לבלט מתוך פאוסט (התז. של האופרה המלכותית / ג'. שולטי); ביזה: מחול בוהם, מערכה שניה מתוך כרמן (תז. רטרויט / פ. פריי); מאסנה: מוסיקה לבלט לה סיד (התז. הסימפ. של בירמנגהם / ל. פרמן).

[illegible]

רשת א'

[illegible]

רשת ב'

[illegible]

רשת ג'

[illegible]

גלי צה"ל

[illegible]

שבת 1.8.87

קול המוסיקה

[illegible]

רשת א'

[illegible]

רשת ב'

[illegible]

רשת ג'

[illegible]

גלי צה"ל

[illegible]

ראשון 2.8.87

קול המוסיקה

[illegible]

רשת ב'

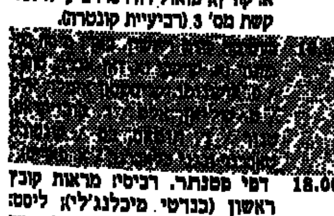
[illegible]

רשת ג'

[illegible]

גלי צה"ל

[illegible]

רשת א'

[illegible]

שני 3.8.87

קול המוסיקה

[illegible]

רשת א'

[illegible]

רשת ב'

[illegible]

רשת ג'

[illegible]

גלי צה"ל

[illegible]

רשת א'

[illegible]

שלישי 4.8.87

קול המוסיקה

[illegible]

רשת ב'

[illegible]

רשת ג'

[illegible]

גלי צה"ל

[illegible]

רשת א'

[illegible]

ר ב י ע י
5.8.87

קול המוסיקה

07.09 בהאזנה נינוחה. היידן: שלישיית הבריטון בסול (ג'ראדרי / ארדלי / ויליאמס); היידן: סימפוניה קונצרטאנטה ברה מז'ור (ברידנטל / וינטרס / ליאונהרד / צוקרמן / הפיל. של לוס אנג'לס / צוקרמן); היידן: רביעיית כלי קשת בפה מינור אופ. 55 מס' 2 (רביעיית אמדיאוס); היידן: סימפוניה מס' 101 סימפוניית השעון (האקדמיה סינט מארטין / מרינר); ברהמס: וואריאציות על נושא של היידן (הפיל. הניו־יורקית / ברנשטיין).

09.00 קונצרט בוקר. ברהמס: רפסודיית האלט אופ. 53 (פאסבינדר / המקה. הפילה. והתז. הפילה. של פראג / סינופולי); ברהמס: הקונצ'רטו מס' 1 לפסנתר אופ. 15 ברה מינור (פליישר / תז. קליבלנד / סל); ברהמס: הקונצ'רטו הכפול אופ. 102 (שרינג / שטרקר / הקונצרטחבאו / הייטינק); ברהמס: הרקויאם הגרמני אופ. 45 (קוטרובאס / פריי / פילהרמוניה חדשה / מאזל).

11.57 פינת השיר. משירי דוד פוגל.

12.00 אמנים באולפן. דימיטרי סטיקומסקי, כנור; ויקטור דרביאנקו, פסנתר. מנדלסון: סונטה בפה מז'ור; ברהמס: סונטה בפה מינור אופ. 108; קרייזלר: פרלוד ואלגרו מסגנון פוניאני.

13.05 בהאזנה נינוחה. מיצירות היידן: סימפוניה מס' 6 בוקר ברה מז'ור (הקאמ. של הבל המאאר / ריסטנפארט); ריורטימנטו במי במול מז'ור (נשפני פסטיבל סן לויס / סוונסון); רביעיה לגיטרה ולכלי קשת ברה מז'ור (קארפר / רביעיית טאטראי); קונצ'רטו לירה ולתזמורת בדו מג'ור מס' 1 (רויך); סימפוניה מס' 45 הפרידה בפה דיאז מינור.

15.00 מוסיקה וינה. לוצ'אנו בריו: קורו (המקה. והתז. הסימפ. של רדיו קלן / בריו).

16.00 קונצרט התזמורת הסימפונית ים רשה"ש. יוהאן שטראוס: ואלס קולות האביב (פורסט); בטהובן: 2 רומנסות לכנור ולתזמורת אופ. 50 (שווארצברג / הארת); שוברט: סימפוניה מס' 8 (הבלתי גמורה) (פוס); מנדלסון: המוסיקה חלום ליל קיץ (פוס); רוסיני: הפתיחה סמוראמיס (פורסט).

18.00 שעה עם ... הנרי פרסל ומרק אנטואן שרפנטייה: מוסיקה לתיאטרון. (האקדמיה למוסיקה עתיקה / זמרים סולנים / הוגוור / להקת האמנויות הפורחות / כריסטין).

19.00 מוסיקה אהובה עליכם.

20.05 אינטרלוד – רצף מוסיקלי.

20.30 אופרה. דוניצטי: לוקרציה בורג'יה.

23.00 מחזורי יצירות. שופן: מבחר מזורקות, אטיודים, נוקטורנים ופרלודים.

רשת א'

08.05 חוגה. עם בני הגרל.

08.27 עד 13.00 משפט דמיאניוק. בנייני האומה בירושלים.

13.05 שירים עבריים.

14.06 בראש צעיר. לילדים ולבני נוער.

15.00 צבעי הקשת. שירים לאחר־הצהרים: עבריים מעורבים.

15.27 האוניברסיטה הפתוחה. הספרות העברית ותנועת הפועלים בארץ־ישראל.

15.57 עד 19.00 משפט דמיאניוק. בנייני האומה בירושלים.

19.10 דף גמרא יומי.

19.20 פרקי היום בתנ"ך.

19.30 שידורים לעולים.

22.05 חבר מאותו כוכב. זיכרונות רדיופוניות.

רשת ב'

08.05 בראש צעיר. תוכנית לילדים בחופשה.

09.05 כוכבי הבוקר. שלישיית קינגסטון.

10.05 כל צבעי הרשת. מגזין יומי.

12.10 אלף־אלף בי־בית. אהוד מנור.

13.05 בחצי היום. חדשות וזמונים.

14.06 בת צחוק. הווי והומור.

15.05 רגעי קסם. בעריכת אפריים וייל.

16.05 תוצרת הארץ. שירים עבריים.

16.55 קראתי ספר. קוראים ממליצים.

17.05 יומן כלכלה. עורך: גדעון זלינגר.

17.30 על מספרים ואנשים. המשק והחברה.

18.06 יש שאלות. מנחה איתן אלמוג.

18.45 היום בספורט.

19.05 היום הזה. עורך: שלום אורן.

19.35 מוסף לענייני צבא ובטחון.

20.05 צמוקים ושקדים. מבחר שירים ביידיש.

22.05 מחפשים את המטמון. בעריכת זאב ענר.

00.15 ג'אז ועוד. עם לאה ליאור.

רשת ג'

14.05 בטן־גב. שוש עטרי.

16.05 מוסיקה לעניין.

17.05 משקפיים. מיכל שמואלי.

18.05 הצעקה האחרונה. יגאל רביד.

20.05 לי ולך – שיר וברכה.

21.05 מניני ג'אז. לאה ליאור.

23.05 מסביב לחצות. יוסי סיאם.

גלי צה"ל

09.05 פתוח. אורלי יניב ודובי לנץ.

11.05 נכון לעכשיו. עם רפי רשף.

13.05 אחד לאחד. להיטים עבריים.

15.55 לא לכבות את האור. הירידה מהארץ.

14.05 יום יום דג. אלי ישראלי וארז טל מסיירים.

16.05 ארבע אחרי הצהרים. שירים עבריים.

16.54 באופן מילולי. אבשלום קור.

17.00 ערב טוב ישראל.

18.05 יעד משודר. צבא ובטחון.

18.45 משולש. עימות בענייני השעה.

19.05 שירים עבריים.

20.05 מרחקים קרובים. סיפורי מסע מאיסלנד.

21.30 אוניברסיטה משודרת. פרקים בהמטולוגיה: מחלות אוטו אימוניות.

22.05 על הדבש ועל העוקץ. שירים שהחבר'ה אוהבים.

23.05 עשרים וארבע, היום שהיה. ירון וילנסקי.

23.55 שיחת חצות. המשוררת מיכל סנונית.

00.05 ציפורי לילה. נתן דטנר ואבי קושניר.

שידורי צה"ל 2

19.05 רדיו רדיו. יואב קוטנר.

20.05 סבבבבסים. משחקי רדיו לחיילים.

22.05 מסע הקסם המסתורי. מגיש: יואב קוטנר.

23.05 קול הג'אז הזה. מגיש: דני קרפל.

ח מ י ש י
6.8.87

קול המוסיקה

07.09 בהאזנה נינוחה. הורוביץ במוסקבה מנגן: סקרלטי, מוצארט, רחמנינוב, סקריאבין, ליסט, שוברט, שומאן ומושקובסקי. צ'ייקובסקי: וריאציות על נושא רוקוקו אופ. 33 (הרינוי); סמטאנה: הכלה המכורה פתיחה ומחולות (הסימפ. הלונדונית / סימון).

09.00 קונצרט בוקר. ויוואלדי: ארבע העונות (הפיל. הישראלית / פרלמן); רספיגי: ארני רומא (פילדלפיה / מוטי); רביסי: הפרלודים ספר 1 (בנדטי / מיכלאנג'לי); אורף: כרמינה בורנה (סולנים, מקה. ותז. פילהרמוניה / מוטי).

11.57 פינת השיר. משירי דוד פוגל

12.00 מן הפרטיה. טלמן: טריו לחלילית, צ'מבלו אובליגטו ובאסו קונטינואלט (בריכן / ואן אספרן / בילסמכג ק.פ.ע. באך); 12 וואריאציות על לה פוליה (אלבז); צ'רלס אייבז: שלישייה לכנור צ'לו ופסנתר (שלישיית מוסיקאמרה / מלמד / לורן / צבי); וויאלדי: קונצ'רטו בפה מג'ור ל־3 כנורות ומיתרים (צוקרמן, קגט, סיליטו).

13.05 בהאזנה נינוחה. הנדל: קונצ'רטו גרוסו ברה מאג'ור אופ. 6 (הקאמ. האנגלית / לפרדג רנצי: קונצ'רטו מס. 1 בסול מאג'ור לחליל ולתזמורת אופ. 300 (אדוריאן / הקאמרית של מינכן / שטרלמאייר); בוקריני: חמישייה במי מינור לגיטרה ורביעיית כלי קשת (ברים / רביעיית קרמונה); ביזה: סימפוניה בדו (הקונצרטחבאו / הייטינק).

15.00 מפגשים מוסיקליים.

16.00 אתנחתא. אורח רותם, פסנתר; צבי סולטן, קריאה. בלוך: פואמות היט; ומלינסקיו 4 פנטסיות לפי פיוטים של רוהמל אופ. 9; ינאצ'ק: בשביל מגודל פרא 1; רוול: גספאר של הלילה.

[illegible] קשת של צלילים. מופט: סונטה בסול מינור (הפטיט בנר / קאוקי).

[illegible] פורטרט. נתניה דברת.

[illegible] מוסיקה קלאסית קלה.

[illegible] אינטרלוד. רצף מוסיקלי.

20.30 קונצרט מהקלטות התזמורת הסימפונית ים רשה"ש. פוצ'יני: טוסקה, אופרה וברתיני; מני מקלר, סופראן; האורי תייארד, טנור; יוג'ין הולמס, בריטון; סולנים ישראליים ומקהלות ישראליות.

[illegible] מצע הלאות.

[illegible] דור הזהב. אמנים גדולים בהקלטות היסטוריות: קלאודיה מוציו. אריות מתוך אופרות של בליני, ורדי, בויטו, מסקאני, פוצ'יני וצ'יליאה: שירים מאת פרגולזי, רליב, דביסי, רגר ובוצי פציה.

רשת א'

[illegible] חוגה. עם בני הגרל.

[illegible] משפט דמיאניוק. מבנייני האומה בירושלים. (עד 15.00).

[illegible] צבעי הקשת. שירים לאחר־הצהרים. שירי עדות.

[illegible] האוניברסיטה הפתוחה. צרפתית למתקדמים.

[illegible] ארץ לא נודעת. בעריכת אפרים אבא.

[illegible] מנחת ערב. הווי דתי ומסורת.

[illegible] דף גמרא יומי.

[illegible] פרקי היום בתנ"ך.

[illegible] שידורים לעולים.

[illegible] מצוים הם חביים. ד"ר מרדכי נאור.

[illegible] שירים עבריים. בעריכת עודד פנחסי.

רשת ב'

[illegible] בראש צעיר. תכנית לילדים בחופשה.

[illegible] כוכבי הבוקר. ג'וני מאתיס.

[illegible] כל צבעי הרשת. מגזין יומי.

[illegible] אלף־אלף בי־בית. עם אהוד מנור.

[illegible] בחצי היום. חדשות ופזמונים.

[illegible] בת צחוק. הווי והומור.

[illegible] רגעי קסם. בעריכת אפרים וייל.

16.05 תוצרת הארץ. כבקשתך לשירים עבריים.

16.55 קראתי ספר. קוראים ממליצים.

17.05 יומן כלכלה. עורך: גרעון זלינגר.

17.30 על מספרים ואנשים. המשק והחברה.

18.06 זרקור. מנחה: יצחק גולן.

18.45 היום בספורט.

19.05 היום הזה. עורך: שלום אורן.

19.35 שירים עבריים. בעריכת אברהם זיגמן.

20.05 שורשים. פולקלור ועדות.

22.05 מגישה לילית. עם ערנה פאר.

00.15 לדאוח בחלום. שירים לסיומו של יום.

רשת ג'

14.05 בטן־גב. שוש עטרי.

16.05 מוסיקה לעניין.

17.05 משקפיים. מיכל שמואלי.

18.05 קול־בו. שבועון פופ.

20.05 לי ולך – שיר וברכה.

21.05 מטעם רוק. נפתלי מנשה.

23.05 מסביב לחצות. יוסי סיאם.

גלי צה"ל

09.05 פתוח. אורלי יניב ודובי לנץ מארחים.

11.05 נכון לעכשיו. יוסי עבאדי.

13.05 אחד אחד. להיטים עבריים.

13.55 לא לכבות את האור. הירידה מהארץ.

14.05 ארבע אחרי הצהריים. שירים עבריים.

16.54 באופן מילולי. פינתו אבשלום קור.

17.00 ערב טוב ישראל.

18.05 שעה קלה על כלכלה.

18.45 משולש. עימות בענייני השעה.

19.05 שירים מכאן. שירים עבריים.

20.05 יעד משודר. צבא ובטחון.

21.30 אוניברסיטה משודרת. מבוא לתורת המוסר.

22.05 על הדבש ועל העוקץ.

23.05 עשרים וארבע, היום שהיה. ירון וילנסקי.

23.55 שיחת חצות. המשטטן אלי זוהר.

00.05 ציפורי לילה מבלות. עם אלי ישראלי.

שידורי צה"ל 2

19.05 רדיו רדיו. עם יואב קוטנר.

20.05 סבבבבסים. משחקי רדיו ומוסיקה.

22.05 מסע הקסם המסתורי. מגיש: יואב קוטנר.

23.05 קול הג'אז הזה. מגיש: דני קרפל.

תקליט
חדש בחנויות

לועזיים

■ ראשי חדש – לחוש [illegible] (טריארצי). [illegible] עוד [illegible] צעירים מגליחים [illegible] מקצועיות [illegible], בעומר נכונ [illegible] על כרי [illegible] ושל [illegible] אלבום [illegible] וראוים [illegible] "609" [illegible] תקליט חדש.

■ [illegible] אחרי שכשלה בניבחן האמנות על הבימה, [illegible] הואלפט המאפי שממבר חורל, הזקירני [illegible] משתמש בלחם של [illegible] ומוחו בשם הסיפור [illegible] הצליל, [illegible] לא יעשה [illegible] ללא תקנה.

■ [illegible] (סי.בי.אס). תיגעו. שום כוכב חדש. עם הכסף של [illegible] כל אחד מאיתנו יכול להיות זמר, במיוחד בירושלים. [illegible] [illegible] שום יוצר קלי או יצירתי. [illegible] לאתנגר לו. מתאים למנטה קארלו שואר או לחובבי הרוקמן [illegible].

■ עמוס אורן

■ [illegible] – הקלטות חיות (סי.בי.אס). ראלארס הוא מלך. את זה ראינו בהופעותיו בארץ. עכשיו אפשר לשפר את חוויית ההופעה המרגשת בעזרת התקליט הזה. לראלארס יש כישרון נדיר לעורר הדרגה רגשית עמוקה עד כדי יצירת שר כרוז אצל מאזיניו. חלק מהשירים תבירו מגרסאות הציבוריות. עם אלה שלא, כמו "מלים של תוגה", תגיעו לקתרזיס רגשי.

■ [illegible] (טריארצי). לכל סדרות תקליטי [illegible] הללו יש רק משמעות אחת – אצל [illegible] והתקליטים הנסבנין מספיק להיטים כדי להוציא עוד תקליט אוסף [illegible] כסף מארנקי הוריהם של ילדים מתאים, ואם שני שירים, "אות לומנים" של [illegible] של "משוט אחים", הם סיבה מספיק טובה כדי לתת לתקליט [illegible] על המדף שלכם? כנראה שלא. זו אולי הסיבה לעשות, המראה [illegible] על מיטה (לא זקוק) ודרך ולצת רוכה, אם לא המוסיקה, [illegible].

■ [illegible] (אמי). תקליט מפתיע, שר יוחמה עצמית ברוכה. [illegible], ורוכב [illegible] הקליט תקליט ג'אז, שאינו מגדיש את אחיו [illegible] [illegible] לקשות לקטעים כמו "בשאת הלכה", בלאריו [illegible] ג'אז עם [illegible] של "קינג קרימזון" "שנת מחשבה", המתחיל כבלת [illegible] לכינונים אסטרקטיים. אפשר לנסח את הרוח של הג'אז המוקטי בנאות.

■ דני בלושטיין

עמנואל בר־קדמא

מלח הארץ

עם שייקה אופיר, אמן־בחסד, מיתוס־בידור ישראלי. עכשיו הוא אוגר כוחות. „עוד מעט אעמוד על שתיים ונחזור לעבודה"

יש לו תוכניות, לשייקה אופיר. רק יתחזק קצת. הוא מביט בחיוך על קופסת־השימורים הקטנה שלידו. „מה שעושה תינוקות חזקים, יחזק גם אותי", הוא מצטחק. יש שם, בקופסה, הכל מרוכז. הוא נחלש, שייקה. אחרי ניתוח, כאן הקיץ והחום. עכשיו הוא אוגר כוחות. „עוד מעט", הוא אומר, „אעמוד על שתיים ונחזור לעבודה".

לא מזמן היה אצלו אבו־חצירה. לא הבאבא־סאלי וגם לא זה שהשתריין ברשימת הליכוד. „הוא בימאי מוכר, אברחצירה", אומר שייקה, „חברו של פולנסקי. הציע לי לעשות את 'יומנו של מטורף' גוגול". רק להתחזק עוד קצת.

בינתיים, אמ"י, איגוד אמני ישראל, עורך לו בחודש הבא ערב־הצדעה. כולם יהיו שם, בהיכל התרבות. מה התגיגה? מצחיק, אבל שייקה אופיר, על סף ה־60, כבר מדובר על תקן של אחד מ'אבות האומה'. הכבוד מגיע אל מי שבורח ממנו.

לפני זמן קצר, שאל אותי מישהו: מה ישראלי בשבילך? „שייקה אופיר", קפצה לי התשובה. כל מישפט שיוצא לו מהפה, מתביית בקלות על היגגי רוח במקומותינו. עברית, שכאילו לא חדלו כל דורות אבותיו לדבר בה. וערבית. כל מערכון, כל שיעור לערבית, חתיכת ארץ־ישראל. בבואת נוף. הגששים, המצאה שלו. הפאנטומימה – אטיין דקרו – במסננת של השמש המקומית. היו שראו בסינון זה אי־מילוי הבטחה אמנותית. שייקה, אמרו, עוד לא יצר את היצירה הגדולה באמת. אולי. תלוי למה שמצפים. כישרון ענק, אמרו, שהתפזר יותר מדי. יכול להיות שלוא היתה מוטת־הכנפיים מצטמצמת, היו גם המסרים מגיעים לעובי יותר משמעותי. מצד שני, אולי המסר קיים ועומד, ואנחנו רק מסתכלים לכיוון הלא נכון.

חשוב לו, לשייקה אופיר, להיות ישראלי. שאלתי אותו: פעמיים היתה לך אפשרות לנסות ולעשות קאריירה בינלאומית, בצרפת ובארצות־הברית. אתה לא מתחרט שחזרת?

„לא. בשום אופן. בשביל לעשות אמנות, אני זקוק להיות בארץ שלי, בשפה שלי. מוקף בזכרונות הילדות שלי. אין לי שום אפשרות אחרת".

▲

זכרונות־ילדות. ירושלים של שנות ה־30 וה־40. שכונה בשם אבן־יהושע, סמוכה למאה־שערים. משפחת גולדשטיין. בית דתי, מתון. בבית האשכנזי הזה דיברו אידיש, אבל גם לאדינו וערבית. ברחוב, קלט את כל המיבטאים שהוא שולט בהם כל־כך טוב, כמו את הסיגנון המיוחד הזה, שבו הוא מדבר. שייקה אופיר הוא אחד האנשים הבודדים שאני מכיר, שיכול לדבר בלשון נקייה, תיקנית, כמעט נמלצת – ולהישמע טבעי.

„ההורים שלי ישבו וחלמו את חלום עתידו הוורוד של בנם", סיפר לי לפני כמה שנים, „קיוו בכל לבם שלא אבייש אותם. שאהיה, בעזרת השם, פקיד מכובד. בבנק או בדואר. לא חשוב".

רק במיקרה התגלגלו חייו אחרת. בגיל 14½ הגיש שייקה גולדשטיין בקשה להתקבל, כפקיד־מתלמד, בדואר המנדטורי. בעודו ממתין לתשובה, הוא פוגש ברחוב חבר ותיק, קצת יותר מבוגר. הם לא התראו זמן רב. הבחור השתנה המון. גירל בלורית, נעל נעלי־עבודה כבדות ועל כתפיו היה שמוט באטלדרס, תפור משמיכת־צמר צבאית גסה. לאן נעלם? לפלמ"ח, השיב החבר בלחש קונספירטיבי. שייקה שמע את המלה הזאת כפעם הראשונה, אבל לא התבייש לשאול. הוא נדלק. רימה בגיל („עוד שבועיים ימלאו לי שבע־עשרה וחצי") וגוייס. בבית אמרו לו, שאם הוא הולך, אין לו לאן לחזור. הוצב באשדות־יעקב. ביום עבד בסבלות ובלילות בכה אל תוך הכר מרוב געגועים הביתה.

אחרי שנים, יאמר, שההליכה לפלמ"ח היתה אחת משלוש ההחלטות חשובות שבנו את חייו. השנייה – ללכת ללמוד פאנטומימה אצל אטיין דקרו בפאריז. ושלישית – לשאת לאשה את לידיה לבית שומאכר, בתו של שחקן האידיש הנודע.

הפלמ"ח, אמר, עשה ממנו בן־אדם, נתן לו חוט־שדרה. הלך לפל"ים, שלח אותו לקורסים. רצו שיהיה מס־כף או מד"ס. משניהם הועף בגלל תעלולים. אמרו עליו: רמה גבוהה בביצוע, אפס במשמעת.

▲

שייקה, על ראשית הרומן שלו עם התיאטרון:

„באחד השלבים, מצאתי עצמי במחלקת הפלמ"ח במעברות. דן בן־אמוץ היה איתי במחלקה. דן תירגם סיפור של ויליאם סארויאן ואני קראתי אותו במסיבת ליל־שבת. אחרי המסיבה, תפס אותי דן, מטומטם, למה שלא תלך ללמוד תיאטרון. התבלבלתי. לא חשבתי שיש לי כישרון שמצדיק מקצוענות. ואם אני רוצה, השבתי לו, 'מי יקבל אותי' דן ענה לי לא לדאוג. הוא מכיר את כולם ויסדר את העניין.

„בשבת נסענו לתל־אביב, אל משה הלוי, שהיה מנהל תיאטרון 'אהל'. דן עלה למעלה ואני חיכיתי למטה. אני מחכה ומחכה, ודן לא יורד. ירד רק אחרי שעה. אחר־כך, התברר שהגיע בדיוק כשהם ישבו לאכול, ודן קיבל את הזמנתם להצטרף. רק בסוף, על הקומפוט, סיפר להם, שיש לו חבר מוכשר נורא, שמעוניין ללמוד תיאטרון, ואם הם רוצים לראות אותו – אז הוא, במיקרה, מחכה למטה.

„קראו לי למעלה. בשבת שלאחר־מכן נסעתי לבחינות. כל האחרים קראו שקספיר וביאליק, אני עשיתי חיקויים מצחיקים. רק אחרי שבועיים, אחרי שהתייאשתי, הגיעה תשובה חיובית: התקבלתי לסטודיה של 'אהל'".

שייקה ביקש מהפלמ"ח חופשת־לימודים, במיכתב, שאחר־כך נהג לקרוא אותו במסיבות. כך (בערך) הוא כתב:

„מכיוון שאין מעפילים להורדה, מפני שהבריטים תופסים כבר את האוניות בלב־ים; ומכיוון שאין בכלל פעולות; וגם מפני שאני רוצה ללמוד תיאטרון – אבקש לתת לי חופשה, בתנאי שאתקבל חזרה, עם חידוש הפעולות".

האישורים ניתנו. הוא יצא לתל־אביב העויינת, מצוייד בחמש לירות מנדטוריות, בחליפת חאקי חרשה, ובשמיכה. התגורר בחצי־חדר. פני מהרשק סידר לו בהתחלה ג'וב בתע"ש. ניסר סרגים של סטנים. אחר־כך, כמדריך בגדנ"ע. כשקיבל את התפקיד הראשון בתיאטרון, פרצה מילחמת השיחרור.

שייקה, איש־מילואים של הפלמ"ח, גוייס לליווי שיירות. משם, לצ'יזבטרון. זוכר איך יגאל אלון אישר לחיים חפר, לנעמי פולני ולו תקציב ראשון של 10 לא"י למימון הלהקה. חפר כתב את ההימנון על גב קופסה פרומה של דובק 10.

מוטי, ציפי, הן אפשר, הפלמחניק מחפש את המתר, בת שבע הרעות. רשימה חלקית מאוד; חברי הצ'יזבטרון היו לכוכבים מוכרים. „ואני", אומר שייקה, „תפסתי, שבעצם אני לא יודע שום דבר".

פאנטומימה, שפת הגוף, היתה אפשרות מדליקה. שייקה התפעל, כמו רבים מבני דורו, מהסרט 'ילדי גן־העדן' של רנואר. פאריז. המיפגש עם הפאנטומימה היה מהמם.

▲

דקרו היה מורה קפדן. השקפת־עולם אמנותית מחמירה. תלמידו, מרסל מארסו, נראה לו ממוסחר ומתחנף לטעם הקהל. הוא זילזל בו. שייקה אינו סותר את ההשקפה. „דקרו", הוא אומר, „לא מוותר. לעולם לא קורץ לקהל". שייקה עבד קשה. דקרו לא מרשה לעשות חאלטורות. הכל נוירי, נקי, תפור על־פי הנחמות של המייסטר.

בשלב מסויים, החליט לחזור ארצה. כדי לממן את הכרטיס, הופיע עם מארסו. תוך כדי טיול ברחובות פאריז, ניסה להסביר את מניעיו לדקרו.

„קשה לתאר את ההשתוללות שלו", נזכר שייקה, „כך, באמצע הרחוב. הוא לא קיבל את ההסבר שלי, שאני צריך לחזור ארצה. 'מולדתו של אמן', טען דקרו, 'היא במקום בו הוא יוצר. כל היתר טמון בלב'". דקרו האשים אותו בהתכרגנות והרעים עליו בקולו, בסיום המיפגש: 'אתה הולך להעשיר עוד יותר את והעשירים ולרושש עוד יותר את העניים'. היחסים בין השניים, עד היום, תקינים עד מאופקים. שלום קר.

▲

בארץ, הוא מקים את להקת הפאנטומימה הראשונה. מיה זין, ויווה רורן, ג'וקי ארקין, יעקב בכר, מיכאלה ארגוב. בשלב מסויים, הוא מחליט שאין במריום של הפאנטומימה כדי לתת לו את הסיפוק שביקש. חזר לתיאטרון. שיחק בקאמרי, „תעלולי נאסר א־דין", „כובע הקש האיטלקי", „ת"ק על ת"ק", הרוויו המוסיקאלי המקורי של יורם מטמור.

שייקה נפרד מהקאמרי על רקע, המזכיר, עקרונית, את מיקרה עפרה ויינגרטן בחיפה, במרחק דור. „לא קיבלתי מהתיאטרון תשובה מספקת על שאלתי, אם יש לתיאטרון מחוייבות כלפי השחקן, סימטרית לזו שיש לשחקן כלפי התיאטרון", הוא אומר באנדרסטייטמנט.

שייקה היה לשחקן עצמאי. נוצרים הקטעים הקלאסיים. המקהלה, המורה לאנגלית. שייקה בתל־אביב. דמות שכיחה בהתרחשויות העירוניות. מה שנקרא 'נראה בעיר'. אלגאנטי. לבוש בטעם קונטיננטאלי. צער קפיצי. גיזרה דקיקה. כושר גופני מעולה. סטאר.

הזמר־בדרן היהודי־אמריקני ליאו פולד מזמין אותו ב־57' להופיע במועדון־הלילה היהודי שלו בניו־יורק, לשלושה חודשים. שם, קרה לו מעשה סינדרלה. הזירה: מרכז האו"ם, ביום האומות־המאוחדות. סמי דייוויס ג'וניור היה אמור להופיע, וחלה. הבהילו את הישראלי הצעיר, ששמעו כבדרן החל להיות נפוץ בחוגים המקצועיים. איזה פיק־ברכיים, להופיע על תקן סמי דייויס. „נתתי את הקטע שלי וקצרתי מחיאות־כפיים סוערות", סיפר שייקה למראיינו, חיים הנגבי, ב'כותרת ראשית', „התרגשתי עד דמעות. בכיתי. רק כשבא מזכיר האו"ם, דאג האמרשלד, ולחץ את ידי, התאוששתי".

מנקודה זו, מזנקת קאריירה. שייקה מופיע על הברודוויי. סוכני־שחקנים מתקוטטים עליו. סחורה חמה. מלווה את מארלן דיטריך מחוף אל חוף. מאוחר יותר, תכתוב הדיטריך בזכרונותיה: „שייקה אופיר היה בטח סוס אציל בגילגולו הקודם". אופיר יושב בארה"ב ארבע־וחצי שנים. כלום ירד מהארץ?

ואז, הזמין אותו אברהם־פשנל רשא לסיבוב הופעות בארץ. יום־העצמאות פלוס. עלה על המטוס ללוד בידיעה שיש סיכום עם אחת מרשתות הטלוויזיה הגדולות: שייקה (שי.קיי.) אופיר יגלם, בסידרת תוכניות דו־שבועיות, את וולטר מיטי האגדי, האיש בעל אלף הפרצופים. דני קיי גילם אותו, כזכור, בקולנוע.

▲

בא ונשאר. עכשיו הוא גם יודע מדוע: „אף־פעם לא אוכל לעבוד בארץ זרה, בשפה שאינה שפתי. עניין של גנים. רק כאן, ידעתי, אוכל להפיק מעצמי את המאקסימום".

ביים וכתב את שתי התוכניות הראשונות של שלישיית הגשש החיוור. הוא שעיצב את התבנית: שלוש דמויות סולידיות, בעניבות ובחליפות, מאחורי סוללת מיקרופונים. ההיפך ממה שנתפס כישראלי. לא חזות שעירים הנחשפים עד הקורקבן מחולצות פתוחות. לא הקופצנות של הלהקות הצבאיות ושל 'התרנגולים'. ופולי, שייקה וגברי באו מהתרנגולים. צורה חדשה, שפה חדשה. אם נחשוב, גששית היא, במידה רבה, אופירית. כך שייקה מדבר. משהו בין ירושלים למסחה. עברית שהיא אידיש שהיא ערבית. רק שרפרטואר היגויים, החיקויים והניבים של שייקה הרבה יותר עשיר ומגוון. נסים אלוני ויוסי בנאי הוסיפו אחר־כך, איש בתורו, את נרבכו, עד הגששית המוכרת היום.

שיחק את מולייר, „החולה המדומה", ב'אהל', אצל אורי זוהר, ב„תור בלבנה". בסך־הכל, 28 סרטים. מעריך מאוד את משה מזרחי, אצלו שיחק ב'אבו אל־בנאת'. נראה, שהדמות הנחשבת ביותר בעיניו, הנושא הכי קרוב להזדהות, הוא 'השוטר אזולאי' של אפרים קישון. חוזר באוזני, בפעם המי־יודע־כמה, על חלומו: לשחק את אזולאי בגירסה בינלאומית. אם לא – להפיק כאן סרט־המשך, כשהשוטר, עכשיו גימלאי, דמות פאתטית, הטופגת עלבונות משוטרים צעירים שלא ידעו את יוסף בימיו הטובים.

שייקה, בניגוד למה שסבורים, אינו מאלתר. טקסטים ומצבים נכתבים, מעוצבים בתיכנון קפדני ומגיעים לבימה מלוטשים היטב. כל חייו דאג ללטש את הכלים שלו, את הגוף, את הקול. פרפקציוניסט. בראשית שנות ה־80 עשה תוכנית־יחיד (עם כמה יפות ברקע) בשם „אלף הפרצופים". אחר־כך נכנס לכל סאלון כמורה לערבית: „מרחבא, איסמי שייקה אופיר". הוא אהב את זה. מאמין בגשר, באפשרות של דו־קיום. האמין, שזה יבוא מהשטח.

מנחם גולן נתן לו תפקידים בסרטיו הבינלאומיים. „מיכרות המלך שלמה", „מחץ הדלתא", „נשות הרעש", וכמה שנים קודם – „הקוסם מלובלין".

לפני שנה־וחצי התחיל לשחק ב„המלך מתיא הראשון", על־פי יאנוש קורצ'אק. הבימה. שבע המויות, גילגולי נשמתו של קורצ'אק. רק שייקה יכול לעשות כזאת אקרובטיקה. הלחיץ חזר עד היום, ככל פגרת לימודים. כשהפיקו, לא מזמן, בטלוויזיה תוכנית 'הדרך' על חיים חפר, תיכננה המפיקה, דליה גוטמן, את הדברים כך, ששייקה יוכל להשתתף – בקטע הבלתי־נשכח של תשחלת הטי רמיוני למחט שאינה קיימת – בתוכנית ולהספיק להצגה.

אני, קהל, מחכה לעוד תוכנית, שהייתי קורא לה הפגנת־שיא של וירטואוז – בפנטומימה, בתנועה, בשירה, בהצחקה.

בכל הרגישות והאיכות הזאת, ששמה שייקה אופיר, שרק יהיה לנו בריא.

לחם ושעשועים

מאחורי הקלעים של השבוע

חתולים נפל, סלאח שבתי בהבימה, ומה עם אוויטה?

„אירמה להדוס" ו„עלובי החיים" רצים עכשיו. איזה מחזמרים צפויים לנו בעונה הבאה?

המפיק ז'אק יעקב, מתכנן, לפי דבריו, להעלות באולם נחמני בת"א את: „שיער" בנובמבר, „אנני" בדצמבר, „הלו דולי" בפברואר. תפאורה ותלבושות, מיובאות. השחקנים מקומיים, אלמונים ברובם. יעקב: „המצב הנוכחי בשוק הבידור לא מפחיד אותי. אין לי הרבה הוצאות".

לגיורא קירשמן, מ„קן הפקות", („מופע האימים של רוקי"), תוכניות להשלים את שיפוץ קולנוע „גגה" ביפו עד מאי 88'. בידיו, הזכויות ל„צלילי המוסיקה" ו„משחקי הפיג'מה", אבל נראה איך ילקק את פצעיו מ„רוקי".

רפי שחר, שאמור היה להריץ את „חתולים", מספטמבר הקרוב, „ירד" מהתוכנית. לא הסתדר עם הנהלת ה„סינרמה".

גם משה יוסף („אירמה להדוס"), „ירד" ממחזמר מתוכנן, „קברט". הזכויות עברו לתיאטרון הבימה. לעומת זאת, על הפרק אצלו – „מצחיקונת". מתי? „לא יודע. תלוי ב'אירמה', באירועי שנת ה־40. בתוכניות של הבימה לעשות את 'קברט' ואת 'סלאח שבתי', ובכוונות של הקאמרי להעלות את 'אוויטה' ו'פאנטום האופרה'. יכול להיות שבסוף יהיה כדאי לא לעשות שום דבר".

עמרי ניצן, המנהל האמנותי של הבימה, יודע רק על „סלאח שבתי" (פזמונים חדשים של חיים חפר ונורית הירש). הצגה ראשונה ביום העצמאות הבא. ומה עם „קברט"? „זה רק דיבורים".

את הזכויות ל„אוויטה" מחזיקים במשותף אברהם דשא (פשנל) והתיאטרון הקאמרי. אין תאריך. „פאנטום האופרה"? „אין אולם מתאים בארץ להפקה הזאת", אומר עודד פלדמן, מנהל הקאמרי.

● עמוס אורן

כוכב דודו פישר, מאחורי הקלעים, עם תיקי דיין. תקלה בחזרה הגנרלית

מיקרופון על הראש

אולי „עלובי החיים", אבל מנפלאות הטכנולוגיה. הפקה שמזכירה יותר קונצרט רוק'נ'רול, מאשר מחזמר בתיאטרון.

שמונה פולרספוטים (זרקורים־עוקבים), ניצבים על שני גשרים: אחד במגדל הבמה, אחד מעל היציע.

תזמורת השומרת על קשר ראיה עם הנעשה על הבמה, באמצעות וידיאו במעגל סגור.

32 מיקרופונים זעירים, אלחוטיים, משמשים את צוות השחקנים־זמרים. המיקרופון מלופף סביב הקרקפת, תלוי מתחת לבלורית.

מאחורי הקלעים, ממתינים 60 מיקרופונים רזרביים, להחלפה מהירה.

השחקנים ואנשי הצוות מודעים לאפשרות של תקלה במיקרופונים, באמצע הסצינה. שחקנים „מציעים" את המיקרופון שלהם, בהרכנת ראש קלה, לעמית בצרה, שמיקרופונו הלך.

הצוות מאתר, עד למצב ולא ממהר לסגור מיקרופונים של המתים בהצגה (וכאלה יש הרבה). דודו פישר, בחזרה הגנרלית, נאלץ לשיר לתוך המיקרופון של פאנטין המתה (ריקי גל), לאחר שהמיקרופון שלו יצא מכלל שימוש.

מערכת ההגברה, מורכבת מרמקולים „רגילים", מחוית הבמה, וזעירים, המפוזרים בנקודות שונות באולם.

וכמובן, תפאורת הענק הנעה בכל הכיוונים האפשריים, באמצעות גלי רדיו.

● עמוס אורן

יהודה ברקן: סרט חדש על גירושין

„אבא גנוב", סרט חדש של יהודה ברקן, אמור לצאת אל המסכים בחורף. בינתיים, עוד לא התחילו בצילומים, מחפשים שחקנים לתפקידים הראשיים.

– יהודה ברקן, משהו מיוחד בעיתוי של הסרט?

„בשנים האחרונות נוצרה מציאות, שלאן שאתה זורק אבן, אתה פוגע בגרוש או בגרושה. זה סרט ישראלי עם המון רגש ואהבה. כל הגרושים הישראלים יוכלו למצוא שם את עצמם".

– סחטן דמעות?

„כן, למה לא? מלודרמה זו תרפיה, שכל אדם זקוק לה, כדי לפרוק מטענים רגשיים. הילדים שלי מאוד התרגשו מהתסריט. הבן שלי ממש נכנס למעורבות רגשית ואמר, שהוא לא מבין למה ילד הרוצה להיות עם אבא שלו, מוותר לאמא שלו ומאפשר לה לקחת אותו אליה בכוח".

– אז זה סרט אוטוביוגרפי?

„בכלל לא. הסיפור האישי שלי לא משקף את מה שקורה אצל רוב הגרושים, כי הוא התחיל ונגמר בצורה מינורית, בלי הרי־געש, ואני דווקא רציתי לדבר בסרט על הפיצוצים".

– ממי קיבלת את ההשראה?

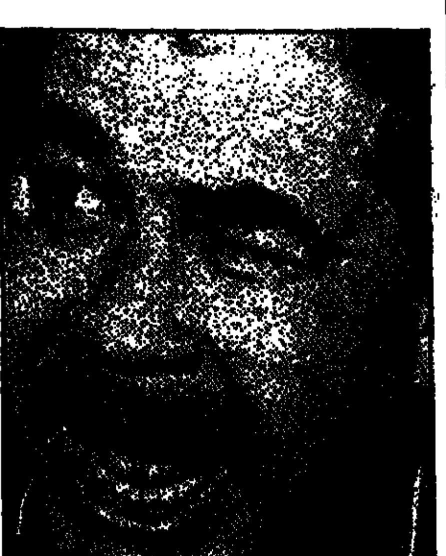
„אספתי כ־20 זוגות של חברים גרושים. ישבנו ערב שלם, דיברנו על כל הכאבים. בסופו של דבר, סיפורו של אחד הזוגות, הרכיב את ציר העלילה. הסרט מספר על ספן, שאשתו נטשה אותו והוא מגדל את ילדו כטבע. יום אחד הוא פוגש עורכת־דין, שיש לה ילדה. נרקם ביניהם ספור אהבה. פתאום מופיעה אשת הספן ודורשת את הילד חזרה".

– מזכיר קצת את קרמר נגד קרמר?

„אני אשמח מאוד אם מישהו יגיד שהסרט שלי דומה ל'קרמר נגד קרמר'. זו תהיה מחמאה גדולה בשבילי".

400 ילדים נבחנו, לפי ברקן, לתפקיד הילד ועדיין לא נתגלה הכוכב. ברקן: „זה צריך להיות ילד שובב בן 8 או 9. אבל לגבי אהובת הספן, יש לנו תגלית – אלונה קמחי. לגבי שאר השחקנים, אנחנו עוד לא בטוחים. הצילומים ייערכו בטבריה ובת"א".

יביים: ינקול גולדוואסר („מתחת לאף").

ברקן. „מלודרמה זו תרפיה"

גולדוואסר: „אני אוהב מלודרמות. לאחרונה עסקתי בבימוי סרטי פרסומת".

● שלומית מרים, אמיר קמינר

ג'קי מקייטן: איפה הכלה?

„אני חושב שמצאתי את הגורל שלי", אמר הזמר ג'קי מקייטן, זורח מאושר, בינואר השנה, והצהיר שהוא עומד להתחתן. הוא לא גילה מי היא ואיך היא נראית. השמועה התמקדה ביפהפיה בלונדינית בת 18. „חשוב לי להקים בית בישראל. ילדים. לאהוב אחד את השני".

חצי שנה עברה, ומקייטן לא נראה בסביבה עם הכלה.

– ג'קי, מה עם החתונה?

„עכשיו אני עסוק כולי בהפקת תקליט חדש".

– אז מה התחדש, בחייך הפרטיים, מאז ההכרזה הגורלית?

„התלתלים גדלו לי".

– איזה תקליט אתה הולך להוציא עכשיו?

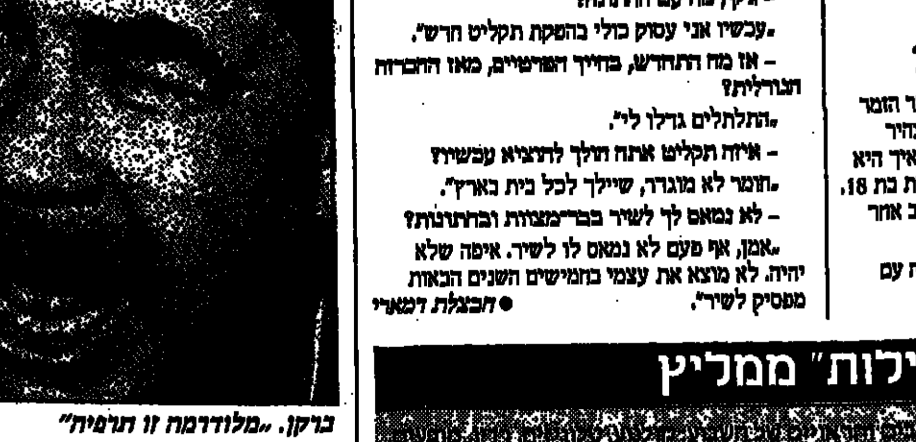
„חומר לא מוגדר, שיילך לכל בית בארץ".

– לא נמאס לך לשיר בבר־מצוות ובחתונות?

„אמן, אף פעם לא נמאס לו לשיר. איפה שלא יהיה. לא מוצא את עצמי בחמישים השנים הבאות מפסיק לשיר".

● חבצלת דמארי

„7 לילות" ממליץ

זה השבוע שלך

בידור סטייל רמז. „נשים נועזות יותר"

מאיר רמז: הומור בתחתונים

בתוכניתו של הבדרן, מאיר רמז, „אס פוקר וג'וקר", עולים לבמה, וישר נכנסים לעניינים. מתפשטים, שמים מטבעות כסף בתחתונים, עד שהתחתונים גולשים.

עכשיו, תוכנית צחוק מחודשת במועדון „כליף" ביפו. גברים הופכים לברווזים. שמים להם מקור וסנפירים והם מתרוצצים על הבמה, במטרה לשלוף תפוחים מדליים מלאי מים. המים נשפכים. הברווזים מחליקים. הקהל צוחק. בסך־הכל 14 מישחקים שונים. בינגו. צגים אלקטרוניים. גם חידונים. בידור סטייל רמז, עסק שרץ על הבמות כבר ארבע שנים.

– לא התעייפת מהבדיחות?

„אין לך מושג מה הולך. הקהל מצביע ברגליים. אנשים אוהבים להתבדר, ונוהרים. מחפשים הומור פשטני. קל לעיכול. ועוד מקבלים פרסים. טוסטר. חדר שינה. זהו ערב עממי, בלי יומרות. אני תופס מישהו, מעמיד אותו במרכז הבמה ומשתעשע עליו".

– החוכמות להביך אותו?

„איך אומר הפסוק שחק והיה ילד. היתרון שלי, שאני יודע איך ובאיזה טעם להביא אותו. כולם מתנדבים. גם אנשי מחשבים ועורכי־דין".

מפיק הערב ועורך השעשועים, משה גלר: „זו תופעה. אנשים אוהבים דברים לא שיגרתיים, שליפות מהמותן, שאלות אינטימיות. דוגמה – איפה עשיתם מין מחוץ למיטה – באמבטיה.

„הנשים נועזות יותר מהגברים. הסקרנות והתשובה המרהיבה, זה חלק מההוויה".

● חבצלת דמארי

חנן יובל: הרגשה של אסון מתקרב

האמנים, שטרחו חודשים על הכנת פסטיבל הזמר בערד, שבוטל, בגלל השביתה האחרונה ברשות השידור, כועסים ומאוכזבים. הפסטיבל, להזכיר, אמור היה להיות מועבר בשידור ישיר בטלוויזיה, לראשונה מאז הופסקה מסורת פסטיבל הזמר, לפני כשבע שנים.

יאיר רוזנבלום, המנהל האמנותי של חגיגות הזמר בערד: „ירדו לטמיון השקעות של עשרות אלפי דולרים. עולמם של אמנים צעירים נחרב. חשוב שהפסטיבל יתקיים בעתיד הקרוב, כפי ששרפי גינת, מנהל מחלקת הבידור בטלוויזיה, הבטיח".

חנן יובל, בין האמנים שהיו אמורים להשתתף בפסטיבל: „ההרגשה היתה של אסון מתקרב, שאי־אפשר למנוע אותו. התפלצתי. היה לי קשה לראות את כל האמנים הצעירים, שזו הזדמנות ראשונה ואולי אחרונה שלהם להיחשף לציבור".

ג'ינג'י רבין, פעם ראשונה בפסטיבל הזמר: „זה כמו להיות בהריון ולא ללדת. השקענו עבודה עצומה, הקלטות, להכין את השמלה, הנעליים. באותו רגע, כשישבנו על קוצים ושמענו בסוף על הביטול, הרגשנו זיפת, חוסר אונים. חזרנו הביתה וסגרנו את הדלתות והחלונות. היה קשה".

● דני בלושטיין

הרביעייה המובילה

רביעיית אלבן ברג מווינה תנגן בטהובן בת"א. תצפית: האירוע הקאמרי של העונה

חנוך רון

„רוסי אחד הוא אנרכיסט, שני רוסים – מישחק שחמט, שלושה רוסים – מהפכה, וארבעה רוסים – רביעיית בודפשט", הכריז פעם הכנר הגדול ישה חפץ. ואמנם, בתל־אביב של 61', על בימת היכל־התרבות, הפכו חברי רביעייה זו את רביעיות־המיתרים של בטהובן למסע גדול של ריגושים.

בעוד שבועות אחדים תחזור, כנראה, התמונה. הפעם עם רביעיית „אלבן ברג", שתעלה על אותה בימה, לנגן את בטהובן. ואין לי ספק: זה יהיה האירוע הקאמרי של עונת הקונצרטים החדשה.

אפשר, אם כן, להמשיך ולומר בעקבות חפץ: „וינאי אחד הוא ואלדהיים, שני וינאים – ואלס, שלושה וינאים – בונבוניירה מתקתקה, וארבעה וינאים – רביעיית אלבן ברג.

הנגנים הראשונים בפילהרמונית של וינה, חלוס־חייו של כל נגן. בשנות ה־20 שלהם כבר היו פרופסורים באקדמיה למוסיקה. ומה אפשר לבקש עוד.

ואז קמו הארבעה, עזבו הכל ויצאו להשתלמות אצל „רביעיית לסל" בסינסינטי, ארה"ב, כדי לחזור ולהקים רביעייה חדשה.

וינה תמיד היתה מלאה מוסיקה. יש בה בית־האופרה המעולה ביותר והפילהרמונית המוכתרת בין תזמורות אירופה. למרבה הפלא, מאז המילחמה העולמית השנייה לא היתה בה רביעיית מיתרים משובחת.

יצאו לסינסינטי ב־1970. „חוב גדול אנו חייבים לאנשי לסל, במיוחד לכנר הראשון, ואלטר לוין", מספר פיכלר. „בזכות הביקורת החמורה וההדרכה הקפדנית שלו, הגענו למה שהגענו". מאוחר יותר, בבודפשט, ילחש לי לוין בשקט באוזן: „אני, כמוך, מתל־אביב. גדלתי בה. לאבי היתה חנות בגדים מפורסמת ברחוב אלנבי, בשם או.ב.ג.".

„לווינאים אסכולה מיוחדת במוסיקה: הסיגנון של מוצארט, בטהובן וברהמס מצד אחד, ושנברג, וברן וברג, מצד שני", אומר זוגן מהטה. „ואני, שזכיתי ללמוד שם, יודע להעריך במיוחד מה זו מסורת מוסיקאלית גדולה". ואכן, חברי הרביעייה משלבים את הקלאסי והרומאנטי עם החדש של וינה, בין שתי מלחמות עולמיות.

גתה אמר פעם, שמוסיקה קאמרית היא שיחה בין אינדיבידואליסטים רציניים. אצל חברי רביעיית ברג זו שיחה בין מוסיקאים גדולים, אמנים בעלי רמה, נגנים מלוטשים. מעל לכל, אמנים שהם אנושיים בנגינה.

בהזדמנות זו כדאי לעשות סדר במפה העולמית של רביעיות המיתרים. יש היום ארבע גדולות: „ג'וליארד", „גווארנרי", „לסל", ו„אלבן ברג". שאר השלוש – אמריקניות. בעבר היתה אירופית מעולה נוספת, „הרביעייה האיטלקית", שהתפרקה.

מוסיקה אינה ספורט ולרביעיות אין אולימפיאדות. אך, אפשר להעז ולומר, שאלבן ברג עולה על השאר, מרבה בחינה. השם עצמו הוא מעין הצהרה והבטחה השאיפה למזג בין המסורת המוסיקאלית הווינאית לבין הרוח החדשה.

חובבי מוסיקה ישראלים רציניים לא יוכלו להרשות לעצמם לוותר על ההזדמנות לבדוק אם יש להבטחה הזאת כיסוי.

> לוין לחש לי: „אני, כמוך, מתל־אביב. גדלתי בה. לאבי היתה חנות בגדים מפורסמת ברחוב אלנבי, או.ב.ג."

הסיפור האישי של חברי הרביעייה הוא המשעמם ביותר שאני מכיר. אנטי־סיפור קלאסי. כולם נורמאליים. בלי שיגעונות. לא בכותרות. אין מאחוריהם דראמה אנושית מיוחדת. כשהם מוציאים תקליט חדש, הם קוטפים את כל הפרסים האפשריים. כשמגישים קונצרט, אפילו המבקרים הקפדניים ביותר – קייזר במינכן ופייג' ב„ניו־יורק טיימס" – מעניקים להם סופרלטיבים בלי בושה.

הסיפור האמיתי של הרביעייה הוא זה של המוסיקה הקאמרית בשיאה. הסיפור של עשיית מוסיקה, ולא של נגינת מוסיקה לראווה. רביעיית ברג היום היא הסטראדיבריוס של רביעיות־המיתרים. הגולמן של הנגינה הקאמרית. מבריקים, מלוטשים, על גבול השלמות, אך תמיד אנושיים, חמים. סטראדיבריוס עם נשמה.

הכל התחיל בארבעה צעירים – הכנרים גינתר פיכלר וגרהארד שולץ, הוסאלן האטו ביירלה, והצ'לן ואלנטין ארבן – שהיה להם בווינה הכל. היו

הנסיכה שהביאה את רוקי

האשה שעזרה להביא, מלונדון לישראל, את „מופע האימים של רוקי", היא לא פחות ולא יותר מאשר הנסיכה עלייה עלי חאן. הנסיכה, שמסרבת להסגיר את גילה, היתה נשואה לנסיך עלי חאן, נצר לשושלת אגא חאן, מפקיסטן. עלייה האנגליה הכירה את בעלה במסיבת קוקטייל בלונדון. לצורך הנישואין, היא אפילו התאסלמה בשבילו.

במלון „דן" ת"א, בו מתארחת הגברת, בסוויטה המלכותית, ציפו לפגוש אשה מוסלמית עם גלבייה ורעלה על הפנים. הם הופתעו לראות בלונדינית, זוהרת, בבגדים מודרניים. עלייה עלי חאן, מסתבר, זנחה את דת האיסלם, לאחר שהתגרשה מהנסיך שלה. אבל, מקפידה לשמור על התואר.

בבריטניה היא מעורה מאוד בשואו־ביזנס. בעיקר בקולנוע. כותבת תסריטים, מביימת, מפיקה.

– מה לנסיכה ולמופע האימים של רוקי?

„תיווכתי בין המפיקים הישראלים למפיקים באנגליה. את המפיק צביקה כגן, שהשתתף בהבאת המופע לארץ, הכרתי דרך חברה ישראלית בלונדון. הוא רצה להביא כוכבי רוק בריטיים לישראל. סטינג, למשל. אמרתי לו, שאני צריכה לבוא לראות את התנאים בישראל, לפני שאני מדברת איתם.

„לפני שנה הגעתי לכאן, לביקור ראשון. הסתובבתי עם צביקה בת"א. לילה אחד, כשנסענו במכונית, ראיתי תורים ארוכים ליד אחד מבתי־הקולנוע. שאלתי – מה קורה שם? צביקה אמר לי, שמקרינים שם את הסרט 'מופע הקולנוע של רוקי'. התפעלתי מאוד. כשחזרתי ללונדון פגשתי את צ'רלס דיקן, המפיק של 'רוקי', שהסכים להביא את הלהקה לארץ. שיכנעתי את צביקה – ועכשיו הם כאן".

– תביאי לכאן עוד אמנים?

„אני במשא־ומתן עם הזמרים קייט בוש, שארדיי ודייוויד בואי. דייוויד הוא בחור כליכך נחמד. אני מאוד מקווה, שאצליח להביא אותו לכאן. זה יהיה נפלא, לא?".

● אבי ציון

עלייה חאן. התרגשה ושמרה על התואר

מאיר בנאי. שיפור תדמית

מאיר בנאי: אז מה אם הוא לא ג'ורג' מייקל?

„סי.בי.אס." החליטו לשים דגש על הטיפול באמנים הצעירים שחתומים בחברה. אחראית על כך, שרון דרי, אשת יחסי־הציבור של חברת התקליטים.

– מי ברשימה?

„סי היימן, אהוד בנאי, מאיר בנאי ודני אמיר. אני מתייחסת אליהם כמו לאמנים חדשים. אפילו למאיר בנאי, שכבר הוציא תקליט".

– מה המטרה?

„לעבוד איתם על התדמית. למאיר בנאי, לדוגמה, יכולה להיות איכות של כוכב בפשטות שלו. לא ג'ורג' מייקל, אבל גם עם זה אפשר לעבוד. חושבים שסי היימן פאנקיסטית, וזה לא נכון".

– מאיפה הרעיון?

„בארבע שנותי ב'סי.בי.אס.', ביחסי ציבור, ראיתי הרבה פאשלות עם אמנים שלי. גם כאלה, שהיו להם מנהלים אישיים. יש כאן המון בעיות עם וידיאו־קליפים. אני רוצה שהאמן ייראה הכי טוב שאפשר בווידיאו, בצילומי פרומו".

תקליטיהם של הארבעה ייצאו עד ראש־השנה.

● אבישי מתיה

מה קורה בבת־דור?

בארי סבירסקי, המנכ"ל, הודיע השבוע על פרישתו, בעיקבות העברת ניהול הלהקה מידיה של המייסדת־המקימה, הברונית בת־שבע דה רוטשילד, לידי הנהלה ציבורית. הברונית, החזיקה עד היום את הלהקה בתקציב שנתי של כמיליון דולר.

ג'נט אורדמן, מנהלת אמנותית, מיודדת עם הברונית (בימים אלה נופשות שתיהן בהוואי). רשמית, אורדמן רקדנית ראשית, אולם כבר שנה אינה רוקדת.

האם יש לצעדים האחרונים קשר לעובדה, שאורדמן, כבר אינה הפרימה־בלרינה של הלהקה? האם תוחלף אורדמן המנהלת האמנותית?

● שרה ארבן

אמרתי לכם

זהר ארגוב, 1987. גירושין, סליחות, גמילה מסמים, ראיון „נפלתי פעם, אז מה הלאס. הבדאוס גמור לכל מי שחוכת ומחכה לי לשוא להופעות. סליחה, התחייבתי, אבל אני עוד לא מפסיק חוק. הכבוד פגוע, נפגעו לי העיניים מההדלקה של הבאנג של הקארק. עוד מעט אהיה סטוני. נכון התימני. כלום לא מעניין. לא אנשים, לא יופי, לא אוהב את עצמי. והחברים שלי עשו לי את זה, אלה שנתתי להם ועשיתי בשבילם. עכשיו בורחים ממני. כששואלים אותי מה נשמע, אני אומר צריך השם. הבדאוס חייב לאמין במשהו, אחרת הוא סתם קרטון".

● ליק דעת

זהר ארגוב, 1981. „הפרח בגני", מקום ראשון, פסטיבל הזמר המזרחי, ראיון „היו לי בהתחלה שבע שנים רעות, שבזכותן, היום, אני יודע לקבל יפה את ההצלחה. הילדים בתקווה צועקים אחרי, המבוגרים עוצרים אותי ברחוב. זה מחמיא לי, אבל אני לא נעים, אני מכיר זמרים שנגנבו מזה לגמרי. אני לא. אני רק בתחילת הדרך וההצלחה. עכשיו, זה הזמן שלי, מי יודע מה יהיה מחר. עכשיו, אני יכול לעשות הכל, ומחר, הכל יכול ללכת הבל הבלים. הידידים האמיתיים שלי נשארו איתי".

רבקה נוימן

בת 30, ילידת קיבוץ, עשתה עשרות תפקידים, מיוליה ב„רומיאו ויוליה" ועד אלינור ב„רכוש נטוש". לא מתפשרת, מעדיפה מחזות קלאסיים, מחכה לקולנוע ● „הייתי רוצה, יום אחד, הפקה שתהיה כולה סביבי. לא יום אחד. מחר. היום"

יותם ראובני

לפני 15 שנה, כשרבקה נוימן – כולם קוראים לה רבקה'לה – עזבה את קיבוץ משמרות ובאה לתל־אביב, מצאה דירה ברחוב נס־ציונה, לא רחוק מהים. רחוב של זונות, חיי לילה, כל הדברים שבת קיבוץ צעירה קראה עליהם רק בספרים. גם שלום חנוך עשה את הדרך אל העיר מאותו קיבוץ. כשהייתה חוזרת הביתה, בערב, מהסטודיו של ניסן נתיב, שם למדה מישחק, רק היא האמינה בעצמה. הניתוק מהבית, בגיל 15 וחצי – היא מרגישה את החצי, בגיל ההוא כל יום נחשב – היה צריך לקרב אותה אל החלום שלה.

בימים אלה היא מופיעה ב„רכוש נטוש", מחזה של שולמית לפיד, על אם ושתי בנותיה, החיות במושב ליד טבריה, נתונות בעזובה, שבויות בעבר. שלוש שחקניות מעולות – זהרירה חריפאי, ענת וקסמן ורבקה נוימן. חריפאי, שחקנית גדולה, ושתי השחקניות הצעירות, מעלות את הטקסט של לפיד לגובה בלתי צפוי. כמעט כמו באופרה: אתה נהנה מהשירה של הזמרות, ולא משנה בכלל מה הן אומרות. אלינור, הדמות של נוימן, עוזבת את הבית, מתפשת את החיים שלה.

– העובדה שיש לך בביוגרפיה קטע דומה, עזרה לך בעיצוב הדמות של אלינור?

„כן. לא כל־כך העזיבה עצמה, כמו הניתוק מחברה סגורה. בקיבוץ, ההשתקפות שלי הייתה תמיד דרך אותה מראה. כרגע שיוצאים החוצה יש הפתעות. גילויים".

– מה גילית?

„דברים על עצמי. לאהוב משהו מזווית חדשה. למשל, רק אחרי שעזבתי את הקיבוץ התחלתי לקרוא. זה היה המון בשבילי".

– מה את קוראת?

„עכשיו את 'גנבים בלילה' של ארתור קסטלר. עושים סידרה גרמנית בארץ ואולי אעבוד בה. וכשהגעתי העירה, למרתי שאני, חוץ מזה שאני כוח מופרע, אגרסיבי, יש לי אנרגיה שאפשר לכוון אותה. אני חושבת שאם הייתי נשארת בקיבוץ, קרוב לוודאי שהייתי נהפכת לתרנגולת בלול או שהייתי משתגעת. או מתה".

▲

עשתה עד עכשיו עשרות תפקידים, מיוליה ב„רומיאו ויוליה" של שקספיר ועד „נשות טרויה" של חנוך לוין. את יוליה היא רוצה לעשות שוב, כי „רצחתי אותה פעם אחת". תחושת האחריות של כל הישג תיאטרוני גורמת לכך ש„שחקן חייב להיות נאהב כל הזמן מחדש".

– על ידי מי? הקהל?

„הקהל הוא דבר אחר. אבל, להיות נאהב על־ידי התיאטרון, לפי השיטה הנוכחית בארץ, שחקן לא מקבל קביעות. וזו שיטה נכונה. הארעיות היא ממהות המקצוע. ב'רכוש נטוש' אני עושה תפקיד סימפאטי, בהצגות אחרות הקהל צריך לשנוא את הדמות שלי. אבל, אני רוצה שתמיד יאהבו את רבקה'לה העושה את התפקיד. הנשימה האמיתית של כל הצגה היא בתקופת החזרות. הדמות של אלינור הייתה סגורה כיום האחרון של החזרות. נעים לבלות בה ואיתה, אבל לי כבר אין מה להוסיף. אם אני רק משחקת, אני חסרת סיפוק לחלוטין".

– ובהצגה ה־100 את מתה משיעמום?

„אם זה הדבר היחיד שאני עושה, אני באמת עלולה לנפוח את נשמתי משעמום. אבל, אם באותו זמן יש לי גם חזרות על משהו אחר, אני יכולה להעניק לדמות המוכרת חיים חדשים. וישנם גם הטלפונים, אני לא יודעת איך מגיעים אלי. עשיתי טסט לטלוויזיה הישראלית. והתקשרו אלי בקשר לקופרודוקציה גרמנית־הונגרית. משהו על השואה. הציעו את התפקיד לליב אולמן, אבל המחיר שלה היה גבוה מדי. ער מתן התשובה, יש שבוע של פינטוז מלהיב".

– הפינטוז הזה בא בגלל שהמציאות לא מספקת?

„המציאות אף פעם לא יכולה להיות מספקת. הפינטוז שלי מוגבל. אם הייתי נולדת באמריקה או באנגליה, עם שפת־אם אנגלית, השאיפות שלי היו יותר רחבות. יכולתי להגיע להרבה יותר. תיאטרון הוא שפה. אני לא סובלת לעשות פנטומימה. המציאות שלי היא בשפה העברית".

▲

– בינואר השנה אמרת שהמשכורת החודשית שלך מסתכמת ב־700 ש"ח לחודש. מה קורה עכשיו?

„תלוי במספר ההצגות. אם אני עושה 25 הצגות לחודש, אני מגיעה ל־1500 ש"ח נטו. לא הרבה. אני משלמת שכר דירה. חשבונות. הולכת לשוק. חיה על חשבון החודש הבא".

– חשוב לך שבמשמרות, הקיבוץ שלך, קהל הילדות, יאהבו אותך?

„מאוד חשוב לי. אבל הקיבוץ השתנה, גדל. לא הייתי שם שנים, הרבה זמן. אנשים שהיו חשובים לי נמצאים כבר בין המתים".

– בין המתים?

„כן. מטפלות. אנשים שהיו חשובים לי. ואני מודה שיש לי בלק־אאוט על התקופה ההיא. כנראה, צורה של הגנה".

▲

לפני שנתיים השתתפה בסרט שלא הושלם. „אגף ההפלות", זה היה שמו, נפל לגמרי, אולי גם בגלל העלילה המסובכת. נוימן שיחקה בתה של אשה, המקיימת יחסים עם גבר שרוצה גם את הבת. נוימן רוצה לעבוד בטלוויזיה, ובקולנוע, אבל לא מצטערת על גורלו של הסרט הזה.

„היו בו הרבה דם וערווה. לא שלי. זה היה חתום בחוזה. חשבתי שאם יקרינו בארץ את הסרט, אלך לכל הקרנה, שלוש פעמים בערב, ובכל פעם שיקרינו את הקלוזאפ של הערווה, אני אצעק 'זה לא שלי'!"

> *„אם יקרינו בארץ את הסרט, אלך שלוש פעמים כל ערב, ובכל פעם שיקרינו את הקלוזאפ של הערווה, אני אצעק 'זה לא שלי'!"*

– אבל כבר הופעת עירומה, עשור רקות בכל הצגה, ב„נשות טרויה" של לוין.

„כשהעירום נכון ומתבקש, אין שום בעיה. אבל הסרט היה נסיון למכור משהו בעזרת העירום. ואצל לוין הייתי פותחת במישפט 'ברכו אותי'. אני הולכת למיטה עם מלך".

▲

היא מסיימת את לימודיה אצל ניסן נתיב. תיאטרונים רבים רוצים אותה, אבל היא מעדיפה ללכת לבאר־שבע, לתיאטרון החדש שהוקם שם גרשון בילו. בבאר־שבע היא הייתה כוכבת, תפקידים ראשיים, בלי שום עוררין. אחרי שעזבה את באר־שבע, נותקו היחסים עם בילו. נוימן לא אוהבת לראות הצגות של תלמידי תיאטרון, ולא הולכת ל„בית צבי", שבילו מנהל אותו כעת.

„אני לא שייכת לגרופיס של ניסן נתיב, אבל תמיד אמליץ על בית־הספר שלו, כי זה מקום יותר שפוי מ„בית צבי".

– בילו, עם כל מה שאומרים שעשה בשבילך, לא יאהב את זה.

„מה לעשות".

– אמרת פעם, שבבאר־שבע היית „סוסת העבודה" של בילו.

„זה קשור לביטוי בצרפתית של הבימאית ניקול קאסל. היא הייתה אומרת לי את זה, כשהייתי עושה עבודה טובה מאוד".

לפי השיטה הקיימת עכשיו, כל שנה, בחודש יוני, השחקנים מתחילים לגלות עצבנות בקשר לעונה הבאה. הם עובדים לפי חוזים עונתיים, ולפי כללי השוק, הארכת החוזה היא המדד האמיתי ביותר. לא בעיתונות, לא בין חברים. הערכה מקצועית.

„יש לי מיכתב, שבו מזמינים אותי לעונה הבאה בקאמרי", אומרת נוימן. „זו תהיה השנה החמישית. אני לא בפאניקה. אני לא חותמת על עיוור. אני רוצה לדעת מה מייעדים לי. המצב הזה נקרא מצב טוב מאוד. זה יישמע אולי לא צנוע, כי אני מקבלת תפקידים ראשיים, אבל הייתי רוצה, יום אחד, הפקה שתהיה כולה סביבי. לא יום אחד. מחר. היום. תיאטרון רפרטואר כאילו לא בנוי לזה, אבל זוהי צביעות".

– ואם יעשו הפקה סביבך, מה זה צריך להיות?

„אנטיגונה. ז'אן ד'ארק. בכלל, הייתי רוצה להתמודד עם מחזות קלאסיים. בתחום המחזאות הישראלית, עד היום לא נתקלתי בדמות שיש לה נשימה ארוכה. אין מה לעשות. זה טראגי, אבל היו כאלה שכתבו יותר טוב".

▲

מדי שנה מצטרפים לשוק כעשרה שחקנים צעירים, מוכשרים, בוגרי בתי־ספר למישחק. בהתחלה קל לזהות אותם, ושוב מתעוררת תיקווה שהם יבלטו על פני השטח. אבל, מקץ זמן לא רב, הממסד אוכל אותם, הם נבלעים במאסה, לא נשאר להם כוח. רוצים להיות בפנים. מיטשטשים מרוב פשרות.

„אישית, אני לא עושה פשרות. אבל, בהחלט הייתי מעדיפה התמודדות עם יותר כישלונות נפלאים. בזמן האחרון לוקחים פחות ופחות סיכונים. לכן, אני מעריכה את 'הבימה' שלקחה על עצמה סיכון עם 'האם יש מקקים בישראל' של נסים אלוני. הייתי שמחה להשתתף ב'כישלון' כזה".

– למה את קוראת לזה כישלון?

„לא יודעת. הסיפור על כך שכל לילה הוא כותב ובבוקר הוא מביא טקסטים חדשים. יכול להיות שזה קשה. אבל יש פה חלום, אגדה, איש עם דימיון".

כשהיא חוזרת הביתה, אחרי הצגה, היא פותחת בקבוק בירה. „אחרי הצגה אני מאוד חמה. ואם יש לי חזרות מחר, אני צריכה לקום מוקדם, זה נותן לי את האופטה".

נוימן, מקום טוב במה שקרוי הצמרת של התיאטרון, עשתה דרך ארוכה מאוד מרחוב נס־ציונה עד שדרות רוטשילד בתל־אביב, שם היא גרה כיום. המרחק הפיזי הוא אפסי, אבל הדרך הייתה קשה.

– את גרה במרכז תל־אביב. צייץ רצה להביא לשם את הנוער, אבל השכונה הולכת ונעשית דתית.

„המפחיד הוא, שהדתיים כל הזמן קונים בתים. יש השתלטות. אבל אין היתקלויות. כשאני נוסעת לבקר חברים, אני עוברת על־פני אנשים שהשבת שלהם שונה משלי. זה מפריע לי, שכאילו אני מפריעה להם".

– את רוצה ילדים?

„אל תשאל".

– מי החברים שלך? שחקנים?

„יש כמה חברים שחקנים, אבל אני מבלה בעיקר עם חברים שהמקצועות שלהם שונים".

▲

„בבחירות אני עומדת בחדר הקטן עם הפתקים ואומרת לעצמי להצביע בשביל שולמית אלוני. אבל, אז אני חושבת לעצמי, רק רגע, אם אני אצביע בשביל אלוני, יכול להיות שהמערך יפסיד והליכוד ייבחר. הבחירה היא פשרה. המערך לא לגמרי שפויים אבל יותר שפויים מהליכוד. ככה זה הולך".

„אני מצליחה, יש לי תפקידים ראשיים, אבל הייתי רוצה לעבוד יותר. אני רוצה לעשות שלושה סרטים בשנה, לעשות דראמה בטלוויזיה, התחום האהוב עלי. ואני רוצה יותר מחזות קלאסיים. לכן, אם אני חושבת על תפקידים שעשיתי באהבה, 'מאותרת' או ב'רכוש נטוש', כן, או אתה צודק, יש לי הרגשה של חסר, שמשהו חשוב עדיין חסר".

צילום: מיכל חיימן

צילום: מיכל חיימן

דליה שימקו

דליה שימקו, 25, היום ב„סוסי שוקולדה" וב„תוספת לחזון השלום" • „עברתי את המשבר. לא מאמינה, שהיום, אחרי כל מה שעשיתי, יכול מישהו להגיד עלי שאני נועה בת 17. אני אחרי הסטאז'"

עמוס אורן

קלרה הוורשאית, שעושה דליה שימקו ב„סוסי שוקולדה", הפקת התיאטרון הנוכחית בה היא משתתפת, היא צעירה מוזרה, שקרהאופי הבולט באישיותה הוא ניתוק מהמציאות. שונה לחלוטין מקלרה הווינאית, החזקה והמפוכחת, ששימקו עדיין מגלמת ב„נפש יהודי", הלהיט בן ה־5 של תיאטרון חיפה.

שימקו, 25, די חוקה היום ללכת על הלא־ברור והלא־בטוח, גם אם זה רחוקה מהחיק החמים של התיאטרון הרפרטוארי. גם אם זה על בסיס התנדבותי, במסגרת ניסיונית של קואופרטיב שחקנים פרטי, עם סיכוי קטן לראות כסף.

„סוסי שוקולדה" (מחזה של מוטי אוורבוך, מוצג בתיאטרון נווה־צדק) הוא סיפור התהוות חרשה, צמיתת החברה הישראלית משברי־אדם שהגיעו מן התופת של מחנות־הריכוז. קלרה, עכשו בת 20, ירעה את האימה כשהיתה בת 13. היא מרחפת, שבויה בחלום. דמות מורכבת. „אולי הקשה ביותר שעשיתי עד היום".

הגיעה למחזה מתוך סקרנות. כשהחליט אוורבוך להפיק באופן עצמאי, פנה אליה, בהסתייגות מסויימת. „חשב שלא אתאים לתפקיד, כי יש לי אנרגיה ועליצות־חיים, ואילו קלרה חסרת חיים, מנותקת. האמנתי, שיש בי הכוח להיות גם כזאת".

▲

היא עצמה חדלה לברוח מעברה. נוח לה עם קלרה יותר מאשר עם הסינדרום של נועה בת 17, שעשתה בסרטו של צפל והפכה לכוכבת בין־לילה, בת 19 בלבד.

ההצלחה הגדולה או הביאה חשיפה תקשורתית אדירה לחיילת מתיאטרון צה"ל. היתה תקופה, שהרס כמעט עלה לה לראש. אחרי שהיתה לשיחת־העיר, ציפתה לתפקידים הולמים. כקורבן לאובססיית התיוג המקומית, זוהתה אבסולוטית עם הסרט. עמדת־הפתיחה שלה היתה בעוכריה. „לא ראו שיש מאחורי נועה איזו דליה שימקו, שצריכה להמשיך הלאה".

▲

ואז באה קלרה הווינאית, חברתו־אהובתו של אוטו וייננגר (דורון תבורי), ב„נפש יהודי", הצגה של תיאטרון חיפה, שתפחה למיתוס. 5 שנים, 400 הצגות. אם לנועה היא חבה את החשיפה הציבורית, לקלרה היא חבה את התבגרותה האמנותית.

התפקיד הראשון שלה, שעיצב אותה כשחקנית דרמאטית, בא לה מוקדם מדי, כמו „נועה". נפל עליה כשעדיין גיששה את דרכה. „לעמוד פיתאום בהפקה שהציבה סטנדרטים רשים, למשוך תפקיד לאורך 400 הצגות, זה היה בית־ספר".

חמש שנים בהצגה אחת. אפשר להשתגע. אותו תפקיד, אותם פארטנרים. „היו מצבים שבהם נתקעתי, אך היו גם רגעים שהתגעגעתי להצגה כמו אל בית". בינתיים הכשילת השתנתה, למרה שנה בלונדון, והתפקיד עבר את התמורות עמה. „היום אני עושה אותו הכי טוב שאפשר".

דווקא עם העירום שבהצגה המתרה. ההתערטלות לא התחילה מטונקת המחות. עבודת השחקנים הכניסה אותו להוראות הבימוי. „התפקיד מאוד חוק. דורש המון כוח. הקלרה הזאת דורשת מאמץ כל־כך גדול, הודהות, חשיפה, אחריות. כל השאלות האחרות נידחות הצידה. בכל זאת, העירום אינו טכני.

▲

„נקודת השבירה היתה אחרי 60־70 הצגות. משך הזמן המקובל להצגה רגילה, רציתי לעשות תפקיד אחר. באתי מקטרת להצגה. אמרתי: 'אריקי, הבנתי את ההצגה. מה הלאה?'. אבל, אחרי כל הבונוסים – אדינבורו, ברלין, שיקאגו – הקשר העמיק. היום אני נהנית לשחק ב'נפש', תמיד שמחה לגלות שיש עוד אנשים שלא ראו אותה".

המשך אחרי „נפש יהודי" היה דל. שימקו, מיקצוענית, לא תתפתה להטיח ביקורת בתיאטרון.

כורח־המציאות היא קוראת היום לתקופה בה עשתה דברים, שלא תמיד אהבה. זה היה גם סבל, ושחקנים, על־פי שימקו, אוהבים קצת לסבול. יש בזה גם נופך רומאנטי. צריך ללמוד לחיות עם זה. לא סירבה לתפקידים, גם כשהיו קטנים מאוד. מיקרה וייננגרטן אינו מתלבש עליה. „גם עפרה, לוא נשאלה, לא היתה יכולה להתנבא מראש שאי־פעם תסרב לתפקיד.

„קשה לי להאמין שיש שחקן מאושר לחלוטין בתיאטרון רפרטוארי. באתי, בחורה בת 20, בלי ניסיון, בלי עבר בבית־ספר למישחק, על אימג' תיקשורתי של כוכב. היתה לי בעיה איפה להציב את עצמי. מצד אחד, רציתי לעשות כל דבר שיציעו לי. מצד שני, ככוכבת, היתה השאלה עד איפה אני מוכנה לרדת. לקח לי שנים למצוא את הפרופרוציות".

▲

ילידת צ'כוסלובקיה. הוריה התגרשו כשהיתה בת שבועיים. עלתה לארץ בגיל 5, עם אמה. את אביה פגשה לראשונה כשהיתה בת 18, אחרי שראה אותה

„מצד אחד, רציתי לעשות כל דבר שיציעו לי. מצד שני, ככוכבת, היתה השאלה עד איפה אני מוכנה לרדת. לקח לי שנים למצוא את הפרופרוציות".

ב„מצעי בגרות 80", סרט שעשתה לפני „נועה". אמה נישאה שנית – כשהיתה בת 6, ובשלישית – לפני 4 שנים. גדלה כילדה עצמאית. מגיל אפס חלמה להיות שחקנית, הכי קרוב למרה כחלמה ילין. בצבא שירתה בתיאטרון צה"ל.

אחרי שנתיים בחיפה החליטה ללמוד. כשהקאריירה שלה נתקעה יצאה ללונדון, לשנת לימודים ב„וובר דאגלס אקאדמי". חזרה לארץ לתפקידים קטנים, ב„מהומה רבה על לא דבר" וב„מלך ישראל". לא משהו לכתוב עליו לאמא במכסיקו. אחרי שלוש עונות כשחקנית קבועה, החליטה לעבור אר־חוק, נמאס לחכות שיורשו לה עצמות, רוצה לבחור תפקידים, להיות פתוחה להצעות. כך עשתה בראשית העונה את ארמאנד, אשתו (בתה?) הצעירה, היפה והמוגרנית של „מולייר".

„הגיע הזמן להתבגר. אם לא לוקחים סיכונים, אין צ'אנס שיקרה דבר מעניין. מוכנה לוותר על ביטחון כלכלי למען עצמאות אמנותית. אין לי מישפחה לפרנס. אז אני מנצלת את הזמן להיות חפשית, אולי עשיתי זאת מאוחר מדי.

„היתי רוצה להגיע למצב בו אספל בתפקידי איכות שקרובים אלי, שאני יכולה להתבטא דרכם.

פוליטיקה לא מפחידה אותה. כשהגיעה לחיפה, התיאטרון כבר היה „שמאלני". לא הרגישה כמייצגת את דיעותיו. אבל בחו"ל, בגלל שליטתה באנגלית, היתה דוברת התיאטרון בדיונים אחרי הצגות.

„אני קצת נאיבית בפוליטיקה. לא מספיק מעורכנת. בקושי קוראת עיתונים. אצלי זה אינטואיציה. אני לא מקורית בעניין הזה, שהמצב בארץ לא מוצא־חן בעיני. דווקא התיאטרון קצת עזר לי לגבש עמדה. העבודה בחיפה דורשת עמדות, וזה לא רע".

▲

מי שרוצה, יכול למצוא ביטוי לעמדות אלה ב„תוספת לחזון השלום", תיאטרון שירה המוצג ב„בית ליסין", בעריכת יעקב בסר ובהשתתפות עמי טראוב ואורי אברהמי. שירים נגד מילחמה ובעד שלום, של משוררים ישראליים, ביניהם גם ערבים, 20 שנה אחרי ששת הימים. פעם שניה לדליה בערב שירה. הקודמת היתה „שיחות", 6 שחקנים, בתיאטרון חיפה.

„ההומרים בשירה העברית מדהימים – ברמה הגבוהה, בקומוניקטיביות. הקהל תמיד מוצא עצמו מופתע, שקוע. היו שם שירים שועק מתוכי, שכאילו נכתבו בשבילי. לשירה יש כוח כשלעצמה, וכוח אחר – כשהיא נקראת בקול על־ידי שחקן. כשחקנית, לא יצא לי עדיין לעשות תפקידים קלאסיים. חלום גדול שלי. בקריאת שירה יש משהו שמזכיר טקסט קלאסי. ואני צריכה את זה לעצמי, כבינתיים, כשיעור. במיוחד אחרי השנה באנגליה, שם עסקנו בעיקר בטקסטים קלאסיים".

▲

שימקו על עצמה

„נורא רצינית בעבודה. אוהבת לקחת אחריות. המעורבות בקולקטיב של 'סוסי שוקולדה' מעוררת בי מרץ מסוג שונה, איכפתיות. נורא אוהבת את העבודה שלי, וכשאני אוהבת, אני רק שם. אני מאוד חמה ורגשנית, קופצת בראש. אבל לא נערה פויזה וחביבה. אני יכולה לעשות תפקידים של נשים בנות 27־30. כל מה שעשיתי עד עכשיו היה צעירות עד גיל 20. קלרה, ב'נפש יהודי', היתה השיא שלי. הייתי בת 20 ועשיתי 'מבוגרת' בת 22".

„הרזומה שלי מכובד. כבר עשיתי הרבה ז'אנרים. אפילו תפקיד קומי, ב'נעורי ארט', מול ספי ריבלין, בהצגה שאף אחד לא ראה. חומרים כבדים מדברים אלי מאוד, אבל לא הייתי רוצה לעשות כל חיי תפקידים רציניים. נורא כיף לגוון. זה לוקסוס. לוקסוס הוא כשאתה מרגיש טוב ויכול להרשות לעצמך לפזול לצדדים ולהסתכך".

▲

היום יש לה קבלות. התיסכול והייאוש מאחוריה. השתחררה מהצורך לשחוך שיאים מן העבר. „עברתי את המשבר. לא מאמינה, שהיום, אחרי כל מה שעשיתי, יכול מישהו להגיד עלי שאני נועה בת 17. אני אחרי הסטאז', רגע לפני קבלת האקוויטי קארד". בנקודה הנכונה להיכנס למירוץ. מצב טוב של התחלה, לא מי שהגיעה. אני הרבה יותר מעוצבת, מכביש חלק ואני די חופשיה לתמרן". אחרי „סוסי שוקולדה" ו„חזון השלום" מצפה לה „ליל העשרים", עם נולה צ'לטון בתיאטרון חיפה.

היא חיה ממישחק, אף פעם לא התפרנסה ממשהו אחר. מצלמת עכשיו סרט של 70 דקות, „תעלומה במיתוה", שיוקרן בפסטיבל בשנה"ל הבאה. מקבלת עליו כסף, מתקזז עם ההתנדבות ל„סוסי שוקולד", גם מאפשר נגיעה חנוכת בקולנוע, להוצאות הגיגות – לימוד נהיגה, נסיעה לחו"ל – וקנקה עדיין לעזרה מאמא. חיה בתנאי סטודנט, בלי רכב, בדירה של אמה. „אני דווקא טיפוס בזבזן. אבל, כשאני עסוקה אני לא מבזבזת ועכשיו אני עסוקה".

חנה אזולאי־הספרי

חנה אזולאי־הספרי, 27, היום ב"הזמן הצהוב", מאיפה שלא מסתכלים עליה, תמיד היא בקו־העימות ● "אני מגוייסת כמעט בלית־ברירה. חיה, מרגישה ומגיבה לקורה סביבי. לא יכולה להיות מנותקת"

איציק יושע

מאיפה שלא מסתכלים עליה, חנה אזולאי, 27, נמצאת בקו־העימות. חלק ניכר מהתפקידים שגילמה, בקולנוע ובתיאטרון, נגעו ישירות ובעקיפין במאבקים, בוויכוחים, במחלוקות. כל התפקידים מיקדו אליה את עיניהם הבוחנות של המתנבאים בכוכבים. רובם פסקו, שהיא הולכת להיות כוכבת. הסרטים בהם השתתפה לא היו הצלחות מיסחריות גדולות. מתמאות – רק לאזולאי.

ב"ועם ותהילה" גילמה את גאולה כהן, לוחמת־חרות. ב"גאריה" היתה נערה ערביה, שנאבקת על זכותה להיכנות בין יהודים. ב"בנות" – פריחה מתוקה. השוליים, המיעוט הנרדף, מי שהצדק לא מיטיב עימו, משמשים עבודה יעדים להתמודדות אמנותית. לא משתגעת על המיגנות, אבל חנה אזולאי־הספרי היא שחקנית מגוייסת. קשה לה לומר, שתגיוס הזה מחובר תמיד לצו מודע, או לכוונה מראש. לא שהיא מיתממת, אבל כשלוחצים אותה, היא אומרת, שקל לה יותר לעבוד עם חומרים שהיא מזדהה איתם. "אם אני מזדהה עם המסר הכולל, אעשה כל תפקיד שהוא טוב בעיני".

– מוכנה ללכת עד הסוף, כמו עפרה וינגרטן?

"ודאי, אבל אי־אפשר להשוות אותי אליה. אין לי דימוי של שחקנית פוליטית. אני קוראת את המחזה או התסריט, ואם זה מתאים לדיעות שלי, תפארל. אם מחזה בא להוקיע רצח, יש סיבה שלא אקבל את תפקיד הרוצחת?"

עכשיו היא מזדהה עם הערבייה הזקנה ועם הגננת במחנה־הפליטים דהיישה. שתיים מתוך שלוש הדמויות אותן היא מגלמת בהצגת "הזמן הצהוב", שעיבדה וביימה אלה אלתרמן על־פי דוד גרוסמן. "אין לי משיכה מגנטית לחומרים טעונים פוליטית", היא מנסה להסביר, "אני מגוייסת כמעט בלית־ברירה. חיה, מרגישה ומגיבה לקורה סביבי. לא יכולה להיות מנותקת, כשמתנפלים על ערבים בדהיישה. יש לי דימוי של מעורבת וזאת הסיבה שפנו אלי לתפקיד ב'זמן הצהוב'. זה לא מפריע לי, משום שאני יודעת שאני בהחלט יכולה להתמודד גם עם חומרים שאין להם נגיעה פוליטית ישירה. עובדה, עשיתי תפקידים ב'שקרים', ב'סערה', ב'שאלה של גיאוגרפיה'.

"אבל, האמת, בחומרים אקטואליים הגוף שלי מדבר יותר טוב. לכן, אני גם לא סוחרת מדימוי שמאלני. יותר מזה, לא מבינה שחקנים שפוחדים. שקהל יכיר אותי מהקולנוע או מהבימה, בלי שידע מה אני חושבת בחיים?"

▲

אחרי "בנות" עברה שבועיים לא קלים. הרגישה שהיא כוכבת. יותר נכון, נענתה, בלי לשים לב, לגל ותקשורת שעשה ממנה כוכבת. "אלה היו שבועות לא קלים. נפלתי לדימוי שהדביקו לי ולא ידעתי מהו. התחלתי להאמין, שאני יותר ממה שאני באמת וזה היה סיוט. אהבתי את עצמי יותר מדי. הייתי קמה בבוקר ולא ממהרת לחשוב שיש לי בעל, שאולי צריך אותי, שרוצה אולי קפה. הייתי קונה עיתונים רק כדי לחפש את התמונה שלי.

"נורא קל ליפול לזה, כשיש תפקיד ראשי בסרט, כולם רצו אחרי, לקחו אותי והביאו אותי. המאפרות דאגו כל רקה שהאיפור לא יימחק. כולם מתעפים ומרפדים מכל הכיוונים, רק שהכוכבת תגיע במצב־רוח לצילומי הסצינה הבאה. פינוק אדיר, ששובר את הפרופורציות האמיתיות של החיים. למזלי, שמוליק, בעלי, עזר לי לצאת מזה מהר מאוד. הוא ניער אותי, כשאמר 'חביבתי, תרדי מהכוכבים, אלה כוכבים מרומים'. הייתי בת 28. בגלל זה ריחמתי נורא על ריטה. ממש החזקתי את עצמי לא לצלצל אליה ולהגיד לה: תחזיקי מעמד, זה יעבור. היום אני מסתכלת על 'בנות' ומתפלצת".

פעם אמרו לה, שכדי להיות שחקנית טובה חייבים לעבור קשת מגוונת של תפקידים ודמויות. "היום אני יודעת, שזה לא בהכרח נכון. כל אחד עובד עם חומרים אישיים ואותם מביא לכל תפקיד. בחזרות על 'הזמן הצהוב' לקחתי יום אחד קופסה והתחלתי להריח ממנה. אלה, הבימאית, שאלה אותי מה זה. אמרתי לה: עזבי, זה בסדר. אחר־כך הסברתי לה, שזה מסבתא שלי במרוקו. נזכרתי, שסבתא שלי היתה מריחה טבק מתוך קופסה. הזקנה הערבייה, עם חוכמת החיים, המנגינות, האיטיות המיזרחית, הפיתגמים, הפשטות של הקירבה לאדמה, הזכירה לי את סבתא שלי ויכולתי להשתמש בה.

"כשאני בתפקיד אשה מגוש־אמונים, יש לי את אחותי הדתייה מול העיניים. היא גרה בירושלים, ברמות פולין. בתורה במיטפחת, עם כל מה שזה מייצג. הפער האידיאולוגי לא קיים, כשאנו נפגשות. החיבוק והאהבה נשארים חזקים. אבל, את הלהט והפנאטיות יכולתי לקחת לתפקיד".

על הבימה, בעת מונולוג כואב, היא מרבה לעצום עיניים. מתכנסת בעולמה הרמוס של הזקנה. התבצרות מאונס במעט שנשאר. "העיניים העצומות, אם אתה רוצה, זה גם חומרים אישיים".

▲

את הסיפור הבא שמרה עד עכשיו לחברים. אזולאי, השביעית והצעירה במשפחה שעלתה ממרוקו. היחידה שנולדה בארץ, בבאר־שבע. "אבא שלי ראה אותי בפעם הראשונה רק כשהייתי בת 22. הייתי אז סטודנטית למישחק באוניברסיטת תל־אביב. כשנולדתי, אבי התעוור, בגלל טיפול לא נכון שקיבל במרוקו. הוא היה אז בן 40. חצרן בבית־החולים "סורוקה". גדלתי עם אבא עיוור. איש נפלא. יודע את התנ"ך בעל־פה. מידרשים. כל מישפט שני שלו מתובל בפסוק מהמיקרא. ב־72' היה חידון תנ"ך בבית־החולים. התחרו איתו פרופסורים ודוקטורים והוא זכה במקום ראשון.

"הוא נאבק על הראייה שלו כל השנים. המון ניתוחים. יום אחד אמרו, שיש רופא מומחה, שיכול אולי לעזור לו. התקשרו אלי לאוניברסיטה והודיעו לי, שאבא נכנס לניתוח. חשבתי, עוד אחד מני רבים. באותו יום עשינו תרגיל בכיתה ודווקא אז בחרתי את המישפחה שלי כנושא לתרגיל. אחד הבחורים שיחק את אבי.

"בשש בערב קיבלתי הודעה: 'בואי לבאר־שבע, אבא רוצה לראות אותך'. עפתי לבאר־שבע עם זר פרחים. כשהגעתי, הוא ישן. לא יכולתי להתאפק. הערתי אותו. הוא פתח את העיניים ואמר, שהוא רואה אותי. התחלתי לבכות. הוא אמר לי: 'תמיד אמרו לי, שהבת שלי יפה, ולא ידעתי עד כמה'.

> **"לפעמים אני אומרת: איזה מקצוע מאוס, מקצוע שתלוי במחיאות־כפיים"**

בכלל, כולם היו יפים בעיניו, כשהצליח לזהות מישהו. הטלוויזיה היתה פתוחה, הוא ראה את בגין והחליט, שגם הוא יפה. זה היה רגע גדול. עשר בלילה. הוא ואני מסתובבים במיסדרונות בית־החולים. הוא נעצר ליד כל שלט שסימן את המחלקות. לפתע ראה, אמנם בצלליות, את המחלקות, שאת המפה שלהן ידע בעל־פה בלי לראות. זה היה נס".

– אחרי הדמעות, מה התחושה הראשונה?

"כעסתי נורא. אמרתי: כוס אמק, למה רק עכשיו גילו שאפשר לעזור לו? אחרי זה חזרתי לבכות. כילדה, לא ידעתי, שאני היחידה שהוא לא מכיר. בשבילי, תמיד היה עיוור. חשבתי פתאום, שהוא צריך לראות את אמא שלי, שהזדקנה בעשרים שנה. מכיוון שהגישה שלי לחיים די פסימית, רק כעסתי, שהנס הזה לא קרה קודם. גם היום הוא לא רואה טוב. רואה צלליות, יכול לקרוא רק ממרחק סנטימטרים ספורים, אבל יש לו כבר הומור. כשאמא שלי הולכת, הוא אומר לה: את יכולה ללכת, אני רואה אותך ממילא שלוש פעמים. אם תלכי, נשארות עוד שתיים".

▲

– מאז גיל 14 את נודדת בארץ. ארבע שנים פנימיה בירושלים, צבא, תל־אביב, חזרה לתיאטרון באר־שבע, ושוב תל־אביב. מה נשאר לך מכל מקום?

"באר־שבע נתנה לי בסיס. מישפחה, אחים. תרבות לא היתה בשכונה ד'. לפנימיה הלכתי, כי אחי הגדול, שהיה ממונה על החינוך שלנו, החליט. הוא חשב, ששם אקבל ערכים ארץ־ישראליים נכונים".

– זה בטח לא מה שהוא חושב היום.

"הוא לא רצה שאהיה שחקנית, אבל הייתי עקשנית. בנטיות הטבעיות שלי הוא לא יכול היה להילחם. בכל פעם ששאלתי איפה אפשר ללמוד מישחק, הוא היה אומר: תעזבי, זה מיקצוע למטומטמים. מה שנשאר לי מהוויכוחים איתו זה ויכוחים ביני לביני".

– ושינאה לבאר־שבע. אחד החלומות שלך זה להקים קבוצת־תיאטרון עם בעלך בצפון־הארץ.

"זה לא בגלל השינאה לבאר־שבע. אין לי כלום עם העיר הזאת, חוץ ממישפחה וזיכרונות עמומים. אני בעצם לא שייכת לאף מקום".

– ומהמילחמות עם אחיך, מה נשאר?

"לפעמים אני אומרת: איזה מקצוע מאוס, מקצוע שתלוי במחיאות־כפיים. בשלב מסויים אפילו חשבתי, שזה מיקצוע זול, מבוזה, כי הרגשתי ככלי בידיים של מחזאי, בימאי, מפיק, מין מוציאה לפועל".

▲

– קינאת בבעלך, שמואל הספרי, שהוא מחזאי ובימאי?

"כן, בפירוש. אבל היום אני עוקפת את התחושות האלה. לפעמים מתמסרת לחלומות על חזרה לאוניברסיטה, אבל היום אני הרבה יותר שלמה עם המקצוע. אחרי הלידה, שהיתה לפני שמונה חודשים, הרגשתי כמו חנאל מ'פונדק הרוחות'. הלך לחפש את האמנות ובסוף הסתבר לו, שהחיים הם העומרים לאמנות.

"היום, כשאני חוזרת הביתה אחרי יום לא־טוב בתיאטרון, היאוש הרבה יותר קטן. אני רואה את הילד ואומרת לעצמי: ניצחת את המיקצוע. עד עכשיו, המיקצוע תבע את כל אהבתי, את כל היישות. כשנכנסתי להריון, הייתי חייבת לשכב בשמירת הריון. כל ההתנגדויות הפמיניסטיות עלו בי. אמרתי לכולם: מה זה? אני אינקובטור? והיום אני מוכנה לחזור על הכל מהתחלה. חשבתי, שאחרי אהבה ראשונה, נשיקה ראשונה וזיון ראשון אין יותר התרגשויות והנה יש.

"חוץ מזה, אמרתי כבר, יש עוד חומרים. כשאני מחבקת את אבי פניני בהצגה, אני עושה את זה כמו אמא. פתאום אני יודעת מה זה לתת חסות. תמיד הייתי הקטנה שסומכו עליה. עד שילדתי, לא חלמתי לקחת תפקידים של אמהות. עכשיו כן. בעקבות הלידה גם הפכתי פחות קנאית. אין שינאה שחורה, קינאה שמתערבבת בשנאה. ואני רואה אותה מסביבי. אני שומעת שחקנים מתמרמרים על למה לקחו אחרים לתפקידים שהם רצו ואני מקבלת שוק. אולי זה לא רק בגלל הילד והלידה. אולי בגלל שבקאריירה הקצרה שלי פינקו אותי. יש לי הישגים, שאני יכולה להישען עליהם".

– לא מרגישה, שלא פורצת ממש למעלה?

"אני בת 27 ויש לי עוד 40 שנה לפחות".

– את ובעלך עוסקים בתיאטרון. מי החברים שלכם?

"מעט מאוד שחקנים. עירית פרנק, השחקנית, חברה קרובה. זוג חברים שמתעסקים בפסיכולוגיה, חברה שעוסקת בספרים. זהו".

גם התפקיד הבא של אזולאי, לא קשה לנחש, יגע בהוויה היהודית־ערבית. היא קיבלה הצעה לשחק בסידרת־הטלוויזיה הגרמנית "גנבים בלילה", התקופה: חומה ומגדל. יהודים קונים קרקעות מערבים, הערבים מתפרעים. אדמה לא קונים בכסף. אזולאי תהיה הקשוחה והאידיאליסטית. "מה רוצים ממני?" היא מחייכת, "הרי יש לי פנים כל־כך רכות".

▲

צילום: מיכל היימן

הכל טוב

תחיה אדר

איציק יוסף

כסית פתוח

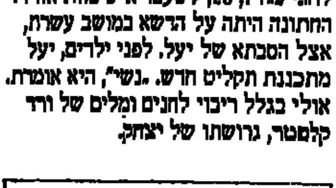
יום ששי ראשון, לאחר נות משה אישבסית. הקפה פתוח, היושבים הקבועים במקומותיהם. מאחורי הבאר עומדת רותי, האלמנה, בפעם הראשונה. בחייו, מעולם לא הרשה לה לעמוד שם. "שולחן המנהלים", בגלל החום, עבר למדרכה. בשולחנות, ליד האחות צביה, ונעלה ואביק ליטמן, שמוליק קראוס, יבי, אורי אבנרי, הפסיכיאטרים ד"ר רוחמה מרטון וד"ר ריצ'ארד קורנהאוזר, רינה רמון, השחקנית ברכה נאמן, המאפר אורי גרוס, המציל אברהם לוי ומשפחתו ועוד ועוד. מה שמויש'לה רצה.

איתן מסורי

שוב מתחתן. הוא בן 38. המיועדת, אתי קרי, בת 17. אנאבל טמיר, חברתו לשעבר: "מצא מין את מינו".

יעל לוי

זמרת, "כלדה לנאיבית", 33. נישאה לחגי מורל, 26, לשעבר איש צוות־אוויר. החתונה היתה על הדשא במושב עשרת, אצל הסבתא של יעל. לפני ילדים, יעל מתכננת תקליט חדש. "נשי", היא אומרת. אולי בגלל ריבוי לחנים ומלים של ורד קלמטר, גרושתו של יצחק.

בקהילה הדיפלומטית

בארץ יש תזוזה, כמו בכל קיץ. השגריר הגרמני, וילהלם האס, ואשתו סילבית נסעו לחופשת־מולדת בגרמניה. השגריר האיטלקי, ג'ובאני דומינדו, סיים את תפקידו. השגריר החדש, אלברטו ליאונציני ברטולי, כבר נמצא פה. גם השגריר השוודי, סוון הירדמאן, והשגריר השווייצרי, פייר איב סימונן, סיימו את תפקידם, עזבו, והדשים במקומם טרם הגיעו.

שללו לריטה

את רישיון־הנהיגה. עד יום שני השבוע עוד נהגה, בכפוף לפסק־הדין. צרי־העין, שצעקו לה לרדת מההגה, שירגעו. ביום שני החזירה את הרישיון לעורך־הדין שלה, שמטפל בעירעור.

צירוף מקרים

השחקנית אביבה מארקס ידידה ותיקה של השחקן הבריטי דרק ג'קובי. כשביקר כאן, בשבוע שעבר, גילה לה, שאת יום־הולדתו הבא – לא מגלה איזה, זה לא 16 – יחגוג ב־22 באוקטובר בוושינגטון. ג'קובי יופיע שם עם הלהיט התיאטרוני של לונדון, "שבירת הצופן". קפצה מארקס: "בדיוק אז, אני מופיעה שם עם תוכנית־היחיד שלי, 'ישראל בת 40'. קבענו" קבעו.

טמירה ידידי

פיטרה את כל הנגנים המלווים את רבקה זוהר במופע: "לא הייתי מרוצה מהעיבודים. חלק מהנגנים התחילו לבוא בדרישות כספיות מוזרות. רבקה נעלבה. אני נעלבתי. אני מצטערת, שנגנים כמו אוהד איינבר ועמוס הדני ייצגו את רבקה במופע הראשון שלה בארץ".

רבקה זוהר: "אני אוהבת אותם נורא, אבל לא הרגשתי גב על הבימה".

עכשיו, זוהר מופיעה רק עם יהודה עדר, גיטרה וטמבור. בהופעה לפני יוצאי אתיופיה ביקשו ממנה רק שירים עצובים. הנימוק: "אחוז ההתאבדות אצלנו גבוה".

עו"ד אלי זוהר

עומד לצרף שותפה למשרדו. אשתו, נילי, לא מודאגת. היא השותפה. לא מכבר סיימה בהצלחה את השנה השלישית בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב.

פזית כהן

דוגמנית, מהטובות. חרדי ירושלים אהבו לרסס את ירכיה, בתחנות־האוטובוסים, כשהיא לבושה בבגדים של גדעון אוברזון. השבוע נסעה לניו־יורק. הפעם, כדי להציג את הדגמים של המתחרה, "גוטקס". עד כאן, קורה.

עובדות: התצוגה היוקרתית תתקיים ב־4 באוגוסט. לתצוגות של גוטקס בחו"ל נוסעת, בדרך־כלל, כוכבת המיפעל המסלול, תמי בן־עמי. השנה היא נשארת בבית.

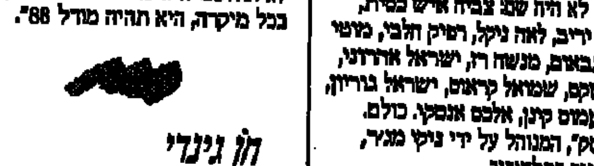
תמי בן־עמי: "אני מתה על פזית, נורא מפרגנת לה. מעולם לא נסעתי לתצוגות של גוטקס בניו־יורק". יהודית גוטפריד, בעלת המיפעל: "זה לא היה תלוי בי. הכוריאוגרף של התצוגה היה כאן ובחר בפזית. חוץ מזה, תמי לא יכולה לנסוע עכשיו. בספטמבר היא תיסע, עם עוד דוגמניות, לתצוגה שלנו באירופה".

אורי ליפשיץ

במסיבת החתונה השלישית שלו, השבוע, בקפה נווה־צדק, "הקיוסק": "זאת לא החתונה שלי, אני את שלי כבר חגגתי". הכלה, דורית: "חתונה כבר עשינו בניו־יורק". אז מי לחץ? החברים הטובים. והיו הרבה.

מי לא היה שם: צביה איש כסית, שעיה יריב, לאה ניקל, רפיק חלבי, מוטי קירשנבאום, מנשה רז, ישראל אהרוני, אריה זקס, שמואל קראוס, ישראל גוריון, יבי, עמוס קינן, אלכס אנסקי. כולם. "הקיוסק", המנוהל על ידי ניקי מגיד, תופס גוף בתל־אביב.

צביה אישכסית: "מוישל'ה היה רוצה שנשתתף בשמחה של ליפשיץ, גם אם זה בתוך האבל שלו".

לילי אבידן

סופרת, בת 40. גיל מתאים לכתיבת ספר על מין. הפעם, לילדים: "מינילד". אבידן: "זה ספר הרגעה לילדים בכל מה שקשור במין. איך בדיוק? תחשבו על הפילוסופיה שמאחורי הדברים: גבר הוא 80 אחוז מין ו־20 אחוז ילד. אשה היא 80 אחוז מין ו־20 אחוז פלונטרים". אבידן, 100 אחוז גרושה, אם לשניים.

אסי דיין

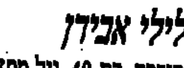
קארולין לאנגפורד, יעל דיין ובעלה דב שיאון. שבת, 3 לפנות בוקר, רחוב טשרניחובסקי בתל־אביב. עומדים ומדברים, ומדברים.

טל בלכרוביץ'

הגיע להצגה הראשונה של המחזמר "עלובי החיים" עמוס כל טוב. טל, 11, בנו של מישה, המנהל המוסיקאלי והבלתי־מוכתר של הקאמרי, משחק במחזמר. הכל טוב: שהילד הביא איתו כלל פיסלוני הרסינה לסטארים, ולזוטרים – ורד עם קופיית שוקולד. אלדד שרים, המנהל המוסיקאלי של המחזמר: "אין צורך לדאוג לכיס של האבא. העובדה שאני מנהל־מוסיקאלי של המחזמר, פינתה למישה זמן להתאלטורות".

מי שלא רצה

אותה בהבימה ובתיאטרון באר־שבע, קיבל אותה במפלגה הליבראלית, נעמי גרינבאום, שחקנית לשעבר, אשתו של ד"ר מיכאל בלומנטל, מנהל מחלקת־עיניים בבית־חולים שיבא, נכנסה לפעילות במפלגה. פנינה רוזנבלום לא מקנאת.

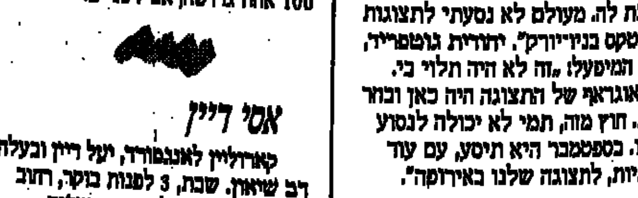

ירדנה ארזי

כבר חודשים, רואה את גברי מזור, יד ימינה והמעלחנית, מקרטע במכונית רסוקת איברים. עכשיו, כשהבנק הגדיל את חשבונה בכמה עשרות־אלפי דולארים, היא מתכוונת לשים לזה סוף. מזור: "עוד לא החלטנו איזו מכונית ירדנה תקנה לי. בכל מיקרה, היא תהיה מודל 88".

חן גינדי

21, בנו של עזרא, בכור הבנים לבית גינדי, לא יהיה קבלן. הוא זמר בלהקת "הרמוניקס מונדיקס".

בעיות בריאות

לאריה דולצין, יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית, השבוע ייכנס לבית־החולים, יתאשפז ליומיים, לבדיקות וטיפולים. האבחנה: כליות.

דניאלה לוקסמבורג

ורבקה מאסר, שתי הנציגות הישראליות של חברת סותביס בארץ, יצאו לנופש תוצרת־חוץ. סותביס, החברה הגדולה בעולם למכירות פומביות של עבודות־אמנות בינלאומיות, עשתה כמאי ואחרון בירושלים את המכירה הראשונה שלה בארץ. שם גם נמכרה התמונה של שאגאל, ב־800 אלף דולאר פלוס, לקונה אלמוני מניו־יורק, שרכש אותה בשיחת־טלפון. ראו כי טוב בסותביס והחליט לארגן אתם לשנה מכירה גדולה בישראל. כדי להתכונן למכירה הבאה הוליטו השתיים לנוח. נסעו, עם הבעלים, בובי לוקסמבורג, ארכיטקט, ועמי מאסר, איש־עסקים, ועם הילדים. הזדרו בית ינופשת בטוסקנה, איטליה.

יהורם גאון

לא בא ביום שישי האחרון לתחארח בתוכנית "בילוי נעים" בגלי־צה"ל. היה אמור לדבר על תוצאות הסקר, שקבע כי הוא הזמר הפופולארי ביותר בישראל. כשהוזמן, אמר שיבוא. אחר־כך, כשקרא בעיתון את תגובתו של מפקד התחנה על תוצאות הסקר, השאיר הודעת ביטול. ביטול אחד.

לקראת תשעה באב היה גאון אמור להשתתף בתוכנית על ירושלים, גם הוא בגל"צ. ביטול שני. לגאון, לא מהיום, יש השגות על תדירות השמעת שיריו בתחנה. לא מדבר על זה בעיתונות.

נחמן שי: "ביטל? ביטל. לא נסגור את התחנה, אבל אשמח לשמוע ממנו כל טענה שיש לו על גל"צ".

עדית טרנק

שחקנית, "זכוכית נגרות", "עדות מאוטס", "יצרים", ושלמה זיו, עו"ד, היו נשואים זה לזו. בימים הקרובים הם עושים זאת שוב. טרנק עם צבי הראל, ארכיטקט, כהן וגרושה. החתונה בקפריסין. זיו מתחתן עם אביטל פכט, אשת עסקים ומנהלת חנות־תקליטים.

דשא־פשנל

אמר בראיון, שהמפיק הישראלי הרוס. עכשיו יש לו 'קבלה'. בשבוע שעבר צילם עבור הטלוויזיה הישראלית, על חשבונו, את המופע של מתי כספי, "ארץ טרופית משגעת". הצילומים נערכו בעיצומה של השביתה בטלוויזיה. התוצאה: התוכנית לא תשודר. מבחינת איגוד העיתונאים, הפעילות של פשנל כמוה, אולי, כשבירת שביתה.

אבי אלדר, עוזרו של פשנל: "לא שברנו שביתה. לא שיתפנו בצילומים עובדי טלוויזיה. אפילו עובדי הבמה היו מהמישרד שלנו. כואב הלב. 100 אלף דולר ירדו לטימיון".

הזיעו השבוע

מסביב לבריכת מלון דיפלומט, במסיבת הבר־מצווה של רונן, בנו של יענקלה טל, מיסעדן, בעל "המיסבאה"; אהרון גולדפינגר, מפיק "סיבה למסיבה", רפי גינת, הדוגמנית יהודית נגר, דן כנר, שגם הנחה, ואשתו הפנת, אילנה אביטל, יהודי כהן, חיים משה, ניקי מקייטן, עו"ד צבי ליטסקי, יעקב אלפרון, פנינה רוזנבלום.

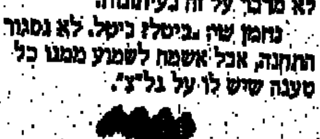

נחמן שי

מפקד גל"צ, ורס"ן שלומית, קצינת־הניהול של התחנה, ביקש להתרשם מקרוב מהאולפנים החדשים של קול־ישראל בירושלים. פנו לגורם אחד, ולא נענו. פנו לגורם נוסף. גם לא. כך התגלגלו הלאה עד לגרשון לביאורי, מנהל קול־ישראל. לביאורי ביקש, באמצעות מזכירתו, פנייה בכתב. שי קנה התשובה: "העיתוי לביקור לא מתאים". קולגות, כנראה, לא מה שהיה פעם.

נחמן שי: "היחסים ביני לבין גרשון לביאורי קורקטים".

קולנוע

שבוע ראשון

■ **התיך אמריקאי.**

צעיר אמריקאי משקם את חייו, אחרי שמישפחתו נקלעת לקשיים. העולם כוירת־ספורט אכזרית. עם האתלט האמריקאי מיץ' גיילורד, ג'אנט ג'ונס ומישל פיליפס. דרייב־אין, ת"א (22.00); סינמה 1, ת"א.

■ **לבירינט.**

אגדה. גובלנים מרושעים חוטפים ילד קטן ואחותו (ג'ניפר קונלי) יוצאת להצלתו. עם דייוויד בואי. פאריז, ת"א; חן, חיפה.

■ **סופרמן 4.**

סרק חדש בעלילות־הגבורה של גיבור הקומיקס. כריסטופר ריב נלחם פעם נוספת בג'ין הקמן. הוד, ת"א; כפיר, ים (בוקר); עדן, ים; היכל 1, פ"ת; עצמאות, בת־ים; רון 1, ראשל"צ.

■ **רוץ הנרי, רוץ.**

דראמה. נער מתמורד עם חיגון האופף את מישפחתו, בעקבות מות האם. סרט ממחוז קויבק בקנדה. גורדון, ת"א.

חודש חודשיים

■ **אהבה בחלון ראווה.** (★★)

מעצב חלונות בבתי כלבו מתאהב בבובה. אהבתו מפיחה בה רוח־חיים והשניים גורמים מהומה בחנות. קומדיה אווילית. בן־יהודה ת"א.

■ **אהבה גנובה.** (★★★)

רומן אסור בין טייס אמריקני לצעירה ירושלמית מבית מסורתי, על רקע מלחמת העולם השניה. האם תיגבר האהבה על כבוד־המשפחה? מלודראמה מעודנת, אבל שטחית, בבימוי משה מזרחי. ירושלים מצולמת להפליא. עם טום האנקס, כריסטינה מרסיליאק, ענת עצמון, גילה אלמגור, מוני מושונוב ואחרים. אורן, ב"ש.

■ **אהבה צעירה – אסקימו לימון מס' 7.** (★★★)

יונתן סגל, צחי נוי ויפתח קצור משתובבים שביעית, בחיפוש מתמיד אחר מנעמי החיים. וולטר בנרט ביים מתולת־מין עם קריצה לקשת. סינמה 2, ת"א.

■ **אני והחבר'ה.** (★★★★)

דראמה על ימי נעורים אבודים. ארבעה נערים יוצאים למסע הרפתקאות. ומגלים את טיבעם

כד אי
יותם ראובני

לאקומב לוסיין

לואי מאל בחר בסיפורו של לאקומב לוסיין, בחור צעיר, על סף עיצוב האופי שלו, על־מנת לדון בשבירותו של האדם, ובעצם, בצורך העמוק הטבוע בכל אחד מאיתנו לזכות באישור למעשיו.

לוסיין הצעיר לא מתקבל לתא של המחתרת האנטי־נאצית, הצרפתית, הרגשת העלבון בגרת מאוד, ובגילו, גיל ההתבגרות, הדחייה, העלבון הזה במחיר כהרס כל טעם לקיומו.

על רקע התקופה הסוערת, לוסיין לא יכול להישאר לבד. הוא הופך למשתף־פעולה עם הנאצים, בתקופה האפלה ביותר בתולדות צרפת, אבל הוא אדם מורכב, משל לבנאת בולה בעת מצוא, ועל־כן, לצד הבגידה שלו, הוא עוזר למשפחה יהודית להימלט מהנאצים.

סיפור בלוז הוא לאקומב לוסיין, עוד משתתפים: אורורה קלמן, והלגה ליבאווילה. הסרט דובר צרפתית עם תרגום לעברית ולאנגלית. יוקרן [illegible] בבית התפוצות, ביום ב', [illegible] ב־10 באוגוסט, בכל ההקרנות [illegible] 19:00.

האמיתי, באמריקה של שנות ה־50. מהנה ומרגש. חן 3, ת"א; גן 3, ר"ג.

■ **007 באיזור המסוכן.** (★★★)

טימותי דלטון משחק את ג'יימס בונד כאחד העם: בלי הקסם המסתורי של שון קונרי, בלי הגינדור והחן האצילי של רוג'ר מור. הזמור דל, מעט חתיכות והכל נראה רציני מדי, במרדף אחרי סוחרי סמים. תל־אביב, ת"א; אריסון, ים; רון, חיפה; הדר, גבעתיים; היכל 2, פ"ת; סבוי חולון; רון 2, ראשל"צ.

■ **בית־ספר למישמר אזרחי.** (★★★)

פרק רביעי בעלילות חניכי בית־הספר לשוטרים. קומדיה פרועה, עם סטיב גוטנברג. חן 5, ת"א; חוף, חדרה; תפארת, הרצליה; עמל, כפ"ס; גילת, ב"ש.

■ **בלוז לחופש הגדול.** (★★★★)

שמיניסטים על סף גיוס, בימי מלחמת התשה. סרט נוסטאלגי, מלבב ונוגע ללב. משחק טוב. כדאי לראות. כתב דורון נשר, ביים רנן שור. עם יואב צפיר, שחר סגל. גת, ת"א; גן 1, ר"ג (ערב); גת 1, חיפה; רון, ים; אסתר, אשקלון; הדר, רחובות.

■ **הנוכל, האוהבת והמאהבת.** (★★★★)

בט מידלר רוכבת שוב. קומדיה מבדחת לימי הקיץ. שתי שחקניות אמריקניות אוהבות מרגל אחד – וכל שירותי־הביון נסחפים למערבולת משעשעת. חן 1, ת"א; אורגיל, ים; ארמון, ר"ג.

■ **חזרה לנעורים.** (★★)

נובודיש המוני אך חביב, מצטרף לקולג' כדי לסייע לבנו הלומד במקום. שיטותיו הלא־מקובלות מכניסות רוח תזזית בהווי הקמפוס. קומדיה משעשעת. אור, צפת.

■ **ימי הרדיו.** (★★★)

וודי אלן חוזר אל ימי ילדותו בניו־יורק של שנות ה־30 וה־40, כשהרדיו מלך בכיפה. כל שידור מזכיר לו בדיחה, כל מנגינה מזכירה לו מעשיה. את מקום אלן האינטלקטואל תופס וודי הרגשן, קטן ורגזר. עם ג'וש מוסטל, מיה פארו, דיאן וייסט. שוקו, ת"א; גן 2, ר"ג; כפיר, ים; עצמון, חיפה.

■ **לא שם זין.** (★★★)

נכה צה"ל צעיר מתעמר בהוריו, באהובתו, בידידיו הטובים. סרט של שמואל אימברמן בעיקבות ספר של דן בן־אמוץ. מלודראמה. עם איקה זוהר וענת וקסמן. פאר, ת"א; מיטשל, ים; ארמון, חולון.

■ **לוי והוליות.** (★★★)

מרטישעולה קומי עם אידישקייט צרפתי ומסורת יהודית, על רקע יהלומים קורצים באנטוורפן. סרטו של ז'ראר אורי, מי שביים את „הקרילאק הלבן" ו„רבי יעקב". לב 3, ת"א; רב־גת, חיפה.

■ **לורי אנדרסון – בית האמיצים.** (★★★★)

דוקומנטארי. לורי אנדרסון תיעדה, ביימה וערכה מיצג מרתק של עצמה, מ־1985. קולנוע קיץ בגן מוזיאון ת"א.

■ **מותו של סוכן.** (★★★★)

גירסה מצולמת למחזה של ארתור מילר, שהועלתה בברודוויי ב־1984. סוכן־נוסע, בערוב ימיו, מגלה שכל חייו היו זיוף. הופעה מרשימה של דסטין הופמן בתפקיד הראשי. מוזיאון ת"א.

■ **מיפרץ מוסקיטו.** (★★★)

ממציא על תקן של נביא ועם (האריסון פורד), מתעב את ארה"ב העכשווית. הוא משתקע עם מישפחתו ביערות הונדורס ומנסה לחקים אוטופיה. ביים פיטר וייר („העד", „יפה, אז מוח מתנ"ס, חולון.

■ **מלון לצעירים.** (★★★)

מארסה לבני־נעורים. שלישיה עליזה הופכת מלון מעופש לאימון־בילויים של בני טיפש־עשרה, למורת רוחה של פקידת־עיריה מושחתים. קומדיות סלאפסטיק מהירות, עם שירים של פיל קולינס, ג'וליאן לנון וסיסטר סלדג'. לימור, ת"א; אור, ים.

■ **נשק קטלני.** (★★★★)

מותחן אלים, עשוי היטב. שוטר עם נטיות התאבדות מפגין דביקות־יותר בחיסול פושעים נתעבים. עם הכוכב האוסטרלי מל גיבסון. אסתר, ת"א; מיגדל, חולון; תירצה, ראשל"צ; אורון, ערד.

■ **פלאטון.** (★★★★)

חיילים אמריקנים בווייטנאם, מבעד לעיניו של חייל „ירוק" (צ'רלי שין). התסריטאי והבמאי אוליבר סטון, מביא מחוויותיו האישיות וממחיש היטב פחדים של החיילים מן הפגישה עם המוות. רב עוצמה. מתנ"ס, חצור הגלילית.

■ **ראשים מדברים – הפסיקו להיות הגיוניים.** (★★★)

תיעוד מופע של להקת „ראשים מדברים". רק לשוחרי הלהקה. בית־ליסין, ת"א (23.15).

■ **שירותים אישיים.** (★★★)

ביוגראפיה קולנועית מאכזבת של מדאם סינטיה פיין, מלצרית שהיתה למנהלת בית־פגישות בלונדון וסיפקה שירותי־מין מפולפלים לכל דיכפין. עם ג'ולי וולטרס. דיזנגוף 2, ת"א.

■ **תעלולי שטן.** (★★★)

ג'ורג' ברנס קשישא מגלם בחביבות את פרצופו האפל של אלוהים, כשהוא קונה מצעיר שאפתן את נשמתו ועוזר לו לזנק לצמרת. קומדיה קלילה ליום קיץ לוהט. עם טד וואס. לב 1, ת"א.

יותר מחודשיים

■ **אל תקרא לי לבן.** (★★★)

קומדיה חינוכית. מיליונר רוצה שבנו ילמד להעריך מהו כסף ומסרב לשלם בעד הקולג'. הבן (תומאס הואל) חכם ממנו: הוא מתחפש לכושי עני, כדי לקבל מילגה. חביב. חן 4, ת"א; פוקוס, כפר־המכביה ר"ג.

■ **בטי בלו.** (★★★)

דראמה צרפתית. סופר מתוסכל מאוהב בנערה תוססת, הסובלת מפרצי־זעם ומיצרי הרס עצמי. ככל ששיגעונה גובר, מתחזקת אהבתו. סרטו של ז'אן־ז'אק בייניקס, הבימאי הצעיר של „דיווה". משחק טוב. תמוז, ת"א; אור, ים.

■ **בקצב השעון.** (★★★)

קומדיה של טעויות. ג'ון קליז, מכוכבי להקת „מונטי פייטון" מגלם מנהל בי"ס דייקן, שסדר יומו משתבש לפתע. מבדח מאוד, אבגלי מאוד. לב 4, ת"א.

■ **הבוקר שאחרי.** (★★★)

כוכבנית דועכת מתעוררת מעילפון אלכוהולי לצד גופה מגואלת בדם. אם לא היא – מי תקע את הסכין? עם ג'יין פונדה, ג'ף ברידג'ס וראול חוליה. סידני לומט („רשת־שידור") ביים סרט מתח פושר. כוכב, רמת־השרון (21.30); היכל־התרבות, כרמיאל; אורות, ב"ש.

■ **החנות מעבר לפינה.** (★★★★★)

הקרנה חוזרת לקומדיה אנושית נפלאה משנות ה־30, השומרת על רעננותה גם היום. ג'יימס סטיוארט בסירטו של ארנסט לוביץ'. אל תחמיצו! תכלת המחודש, ת"א.

■ **חנות קטנה ומטריפה.** (★★★)

מחזמר על עציץ קטן הגדל ונעשה לצמח־מפלצת אוכל־אדם. פארודיה על המיוזיקל'ס של תחילת שנות השישים, מבויים בהגזמה מכוונת בידי פרנק אוז. פעלולים טובים. עם וינסנט גרדניה, סטיב מרטין וטביל מאריי בתפקיד אורח. חן 2, ת"א; סטודיו, נתניה.

■ **ילדים חורגים לאלוהים.** (★★★★)

דראמה נוגעת ללב על מורה הקשר יחסים עם תלמידה חרשת־אילמת. מרלי מטלין קיבלה „אוסקר" לתפקיד הראשי. וויליאם הארט מצוין, כרגיל. אורלי, ת"א; היכל, הרצליה; חן, ב"ש; מופתרון, עטלהו אסתר, נתניה.

■ **משהו פראי.** (★★★)

„יורם" מרובע לומר לעשות חיים עם חתיכה שובבה. קומדיית־סקס סהרורית המסתיימת כסיוט אלים. פסקול גרוש להיטים. עם ג'ף דניאלס ומלאני גריפית. סיוון, ת"א; אורות, חיפה; מלון מיגדל דניאל, הרצליה.

■ **נרדפי החוק.** (★★★★)

שלושה עלובי־חיים בורחים מן הכלא, בקומדיה ורוקה של ג'ים ג'ארמוש. סרט מקורי, מרענן. לצעירים וגם למבוגרים שנותרו צעירים בלבבם. מסוגנן, עם הופעה מבדחת של ג'ון לורי, טום וייטס ורוברטו בניני. לב 2, ת"א.

■ **סיפור מהחיים.** (★★★)

קומדיה מושרת על הפחד מפני זיקנה ומוות. ג'ק למון חוגג יום הולדת 60 ונבהל מגילו המתקדם, ג'ולי אנדריוז ממתינה לתוצאות בדיקת גידול בגרונה. בימוי – בלייק אדוארדס. אור, ים.

■ **פושע, מובטל וילדה קטנה.** (★★★)

ז'ראר דפארדייה הגברתן עוזר לפייר רישאר השלומיאל לחמוק מידי המשטרה. קומדיה סנטימנטלית להמונים. דיזנגוף 1, ת"א; אואזיס, ר"ג.

■ **קרוקודייל דנדי.** (★★★★)

עיתונאית אמריקנית מוקסמת מצייד־תנינים אוסטרלי ומביאה אותו לניו־יורק. הצייד משתאה לנוכח מוזרויות העיר הגדולה. קומדיה אוסטרלית מצחיקה, שזכתה להצלחה קופתית בארה"ב. דקל, ת"א; אור, ים; גן 4, ר"ג; גן ספיר, ק. ביאליק; מוסדון, עטלה; חן, כפ"ס; אשרוה, אשדוד; אילת, אילת.

■ **שם הוורד.** (★★★★)

מותחן על רקע מאבקי־הכוח של הכנסיה במאה ה־14. מיתות משונות במינזר איטלקי שבאיטליה, נחקרות ע"י אורחיו – האח־הנזיר וויליאם מבאסקרוויל (שון קונרי) ושולייתו הנער אדסו (כריסטיאן סלייטר). יצירתו של הבימאי ז'אן ז'אק אנו עפ"י רב־המכר מאת אומברטו אקו, שהתכוון לגלויה ציורית. צילום מרהיב. צפון המחודש, ת"א; בית־העם, ק. חיים.

■ **שיחות מלובלבות.** (★★★★)

סרט קנדי שהיה מועמד לאוסקר כסרט הזר הטוב ביותר. 4 גברים ו־4 נשים, רובם מרצים באוניברסיטה, נאספים לסופשבוע בבית נופש. הגברים מכינים ארוחת־ערב במיטבח, הנשים מבלות במועדון בריאות. כולם מדברים על מין. בארוחת־הערב נחשפים המיסתנים הנפשיים של כל אחד. שנה, דיזנגוף 3, ת"א; תיאטרון ים; אורלי, חיפה.

מלה רעה
נורית אורד

האימפריה מכה שנית

כזמים שהטלוויזיה שובתת או מאיימת לשבות, צפוי ליד חדוכנים להחלפת סרטי־וידאו. „אימפריה של קולנוע", הגדולה מכולן, מציעה לציבור מיבצעים לקיץ. זה אך גמרה מיבצע, שבמהלכו הציעה מוצרי־חשמל (במו מיקרוגל) לנרשמים למיספר גדול של סרטים.

עתה החל מיבצע קיץ חדש, בכרוזות התלויות בסניפי „האימפריה" מצויינות כל ההצעות, למעט נקודה חינלית אחת (שחרוק הדרוש) והיא מן היכות, שגומים במיקרה של תשלומים כפי הערנו בעבר, שזו עבירה על החוק.

ההצעה הפופולארית ביותר היא להירשם ל־60 סרטים, תמורת 210 ש"ח במזומן או מיגוון אפשרויות שבין 2 ל־6 תשלומים. הנרשמים מקבלים (בסוף) במתנה בובה שעירה או טרנזיסטור, שמחירו ב„אימפריה של אלקטרוניקה" (חברת־בת) 48 ש"ח. במיקרה זה עולה כל סרט מ־3.5 ש"ח (במזומן) ועד ל־4.2 ש"ח (6 תשלומים).

אפשר להירשם ל־30 סרטים ולשלם במזומן 131 ש"ח, כלומר, 4.37 ש"ח לסרט, או ב־3 תשלומים של 47 ש"ח (4.70 לסרט). אין מתנות.

האפשרות השלישית היא היקרה ביותר: 15 סרטים ב־95 ש"ח (6.33 לסרט).

אגב, מינויים ותיקים הנרשמים ל־60 סרטים נוספים אינם מקבלים שי, אלא עוד 12 סרטים ללא תשלום.

במה בוחר הצרכן הנבון? הוא יודע לעשות חשבון, שמעט רק בתוכנית הראשונה של 60 סרטים, יש המוותרים על 12 סרטים חינם לטובת הטרנזיסטור. גם זה שיקול.

„לבירינט". סרט חדש. פנטזיה על נערה היוצאת למסע במבוך ובהפתעות, כדי להציל את אחיה הפעוט, שנחטף בידי שדונים מצערים. בקצה המבוך מצפה לה מלך השדונים, דייויד בואי. כמה שהוא יפה, ככה הוא רע. סרט צעיר, לקהל צעיר, מבית היוצר של המפיק ג'ורג' לוקאס („מלחמת הכוכבים") והבימאי ג'ים הנסון („החבובות"). החל מהיום, בקולנוע פאריז, תל־אביב.
איור על־פי צילום: אורית ויואל גילינסקי.

■ **שבלול.** (★★★)

הן, השס הטובים. אורי זוהר, אריק אינשטיין, מי שסל וכל החבר'ה מטוף תל־אביב, במיקבץ פרא של בדיחות, שירים ומערכונים. הקרנה חוזרת לשעשוען שנחשב פעם וולגארי והיום הוא לא יותר ממשובת ילדים חיננית. נוסטלגית, מ־1970. הקולנוע, בית ציוני אמריקה ת"א.

■ **9½ שבועות של שיכרון חושים.** (★★★)

נער פוגש נערה, והשעשוע מתחיל. לפי הכללים שלו, מיקי רורק משתלט על קים בייסינג'ר באמצעות מישחקי מיסתורין ומין. הרבה סכס. גם פרוורטי. סתם מתח אירוטי, אבל אולי גם זה משהו. לימור, ת"א (14.00, 24.00).

תיאטרון

הצגות הרצה

■ **אירמה לה־דוס.**

משה יוקי (נ.מ.א. המשה), הגברת הנ"ל, יצאנית מתוקה מפיגאל, פרצה לעולם כגיבורת מחזמר עטוף מאת כראפורט־טונג. היום, כשלושים שנה אחרי, מתכוון הבימאי צדי צרפתי להוכיח שיתנה מנה מודקנת, על אהבתם של הפרוצה המסורנט – חנה לסלאו ומשה בקר – מרכל אוריך לביא בתפקיד המספר. סה"כ כשלושים משתתפים, כולל נגנים. כשגברים מופיעים מבגותיה ולעמל) של אירמה. על איירס לא מרים. מוצ"ש, א', ג'־ה', היכל־התרבות ת"א.

■ **אשתו המשוחררת.**

פלץ המפקח. שתי מישפחות בתסבוכת קומית שכתב שמואל אמיר וביים. חיים בנאי כטבח צבאי מל, ושכנתו אביבה פז כלוחמת הרוחרת לכנסת. הפירסומים מנופפים בשלטי

„ציצ'ולינה הישראלית". מה לא בסדר אצל שולמית אלוניז הערב, שביט חיפה.

■ **הזמן הצהוב.**

ת' יובל. גילגול שלישי לכתבה שהתרחבה לספר נחטף. דור גרוסמן רשם שיחות מהגדה ומערבית – והבימאית אלה אלתרמן עיבדה לדראמה תיעודית. משחקים אורי אברהמי

הארה
עמוס נגל

חזה בכוכבים

מה יש להוליד סיל שאו לפעמים [illegible] או לגלורי הגד, שאון לאזין גילגוד. במה [illegible] באפל [illegible] ראש [illegible] [illegible]

(העיתונאי המשוטט, אריה אליאס, חנה אזולאי ועוד. הערב, אבא חושי חיפה.

■ **מוטי שוקולדה.**

הופק ע"י המחבר, מוטי אוורבוך, שגם ביים. על ניצולי־שואה המנסים להתחיות בישראל מתנכרת של שנות ה־50. עם וליה שימקו, דני רוט, ג'שה לוקה ועוד. ג', ה', נווה־צדק ת"א.

■ **עלובי החיים.**

ת' הקאמרי. תאומה של ההפקה הבריטית, שנבנתה על אופרת־רוק צרפתית. בבסיס – ספרו של ויקטור הוגו על הגנב חישר ז'אן ואלז'אן ושאר דפוקים. כל המלים משורות וכל הצלילים של הצרפתי קלוד־מישל שונברג. הרבה טכניקה, הרבה להקה (36 שחקנים ו־20 נגנים) והרבה הצגה: למעלה מ־3 שעות. עם דודו פישר, שלומית אהרון, ריקי גל, חיקי דיין, אלברט כהן, אבי טולדאנו ועוד. בביים הבריטי סטיבן פימלוט. מוצ"ש, א', ג'־ה', הקאמרי ת"א.

■ **רופא בעל כורחו.**

ת' החאן. מאריסה. חיציו השלוחים של מולייר אל רופאים־תולים בהארה של כאן ועכשיו. עיבד דן רונן וביים. עם גבי עמרני (הרופא המדומה), שרי צוריאל, יהודה אלמגור, אורה מאירסון ועוד. מוצ"ש, א', ג'־ה', החאן ים.

עונה ראשונה

■ **אילוף הסוררת.**

ת' באר־שבע. פטרוקיו (נתן דטנר) מכניע את קתרינה הגאה. ביים האנגלי רוברט ווקר, שהפקיד את שקספיר לשנות־המאפיה העליזות. מבקרנו: קומדיה עשויה היטב. מוצ"ש, היכל־התרבות ב"ש.

■ **אלבום מישפחתי.**

ת' הסימטה. כל האמת הנבונית שמתחת למישפחה מבית טוב. נפתלי יקין ז"ל כתב (65') ואחיו חנן יקין ביים. טיפול נכון באלבום מצהיב, לדעת מבקרנו. עם אמתי קוטוביצקי, בת־שבע נועם, רמי ברוך ועוד. הערב, ג', הסימטה יפו.

■ **4 כוסות תה וחצי כוס מים.**

ת' הסימטה. שלומי מוסקוביץ ביים את רוני בליץ ודורון ליניק במחזה מאת רועי רשקס. שני עלובים מדברים ושותים 4 כוסות תה וחצי כוס מים. הרבה מים. הערב בחצות, הסימטה יפו.

■ **במיטבח – אדם אינו ציפור.**

ת' הקיבוץ. סודות מהמיטבח הקיבוצניקי, שבו מיקמה הבימאית רות חזן את המחזה שלה. נשים מתוסכלות בין סירים – בחברה שיוויונית. עם אורית ברגל, איריס שביט ועוד. תבעה בנת, לדעת הביקורת. הערב, מעורותיים: מוצ"ש, נחשונים.

■ **האורח העומד מעל לכל חשד.**

קב' התיאטרון. נושא הם עד לוהט: אנשי־זוק כאנשים שמעל לחוק. יחידה מישטרתית מתעלמת מעקבות רצח שבוצע ע"י אחד מבכיריה. סירטו של האיטלקי אליו פטרי

(הוקרן כאן ב־71') בעיבוד אהרון אלמוג, שביים ואף מככב לחילופין עם יצחק חוקיה. בין המשתתפים גם ספר גריש, שבאי קונורטי וחוה אורטמן־דאלקיים. מבקרנו: מסובך ומתחכם. הערב, מוצ"ש, נווה־צדק ת"א.

■ **החילוני האחרון.**

הקאמרי. הצגה שיוצריה הסירו את שמותיהם כמחאה על הסכמת התיאטרון לקיצוצי הצנזורה. קרטס סאטירי המציג את הזה עתידנו במדינת־הלכה איומנית. עם אלברט כהן, שלמה וישינסקי ועוד. מבקרנו: בדיחות מזוויעות, אבל לא משעגעות. ב', צוותא ת"א.

■ **המלך ואני.**

ת. הקאמרי. פרוייקט־ענק משותף לתיאטרון, מתנ"ס שכונת־התקווה ו„גבל". עשרות תיקואים במחזמר של רוג'רס והמרשטיין על מיפגש־התרבויות שבין מלך סיאם ואומנת־ילדיו האנגלית. מככבים רבקה רז, יוסי גרבר ועוד. ביים יוסי אלפי. מבקרנו: הפקה נאה. א', ג'־ה', אודיטוריום חיפה.

■ **הפרדס.**

הבימה. דראמה עצובה־צחיקה של יוסף בר־יוסף לארבע נפשות־פועלות ופרדס, כולם קשישים. תרח זקן מפספס אהבת־חייו בעורת אחותו ואחיו, התומרים את הפרדס שלו. גם הפרדס הולך ומייבש. מישה אשרוב, מרים זוהר, טובה פרדו ושלמה בר־שביט. בכה. ו', ה', תיאטרון חיפה.

■ **הקיץ של אביה.**

בית־ליסין ות' חיפה. גילה אלמגור בהצגת־יחיד עפ"י סיפורה האוטוביוגראפי. הניבת־מוסד בת 10 מגיעה לחופשת־קייץ בבית אימה, ניצולת־שואה מעורערת בנפשה. ביים איציק ויינגרטן. מעולה, כך הביקורת. מוצ"ש, בית־ליסין ת"א.

■ **השקיעה.**

הבימה. מחזהו של יצחק באבל, המעוגן באודיסה של 1913, בכימויו של הרוסי יודי לובימוב. עגלון יהודי מעריץ להשליך את עצמו והנו לכיוון שיקסע צעירה, אבל בניו מגליוסים אחרת. 30 איש על הבימה עדיין לא עושים דרמה. חיזון מרושן. מוצ"ש, א', תיאטרון חיפה.

■ **המדו ובנו.**

ת' הסימטה. מסע לילי של מנקירחובות ערביים, אב ובנו, אל תוך עצמם. זכריה סובי ביים את מחזהו של יצחק בוטון. עם יוסי בר־שושן, אריק ג'ושאן והוני עקריש. הצגה מעניינת, לדעת מבקרנו. מוצ"ש, ה', הסימטה יפו.

■ **יתומים.**

בית־ליסין ובימות־זכרים. ורקור על בדידות בדראמה האמריקנית של לייל קסלר. עם מכרם חורי, דליק ווליניץ ובן לוין בבימוי אילן אלדד, זר שנכנס לעולמם העקר של שני יתומים מגודלים, מעניק להם עידוד – ומשנה את מסלולם. גם המחזה משווע לעידוד, שלא מתקבל מהביצוע. ה', בית־ליסין ת"א.

■ **מירהלה אפרת.**

הבימה. מלודראמה יהודית שנכתבה ע"י יעקב גורדין ב־1898. ליא קניג ומרים זוהר מגלמות לסירוגין את האם שנגשלה בידי בניה. גם שמואל רודנסקי, עמי ויינברג ויעל פרל בדראמאטיש טרוסק. עברית ובעתיד גם באידיש. מבקרנו שמאלץ אידי מבוצע היטב. ד', ה', הבימה ת"א.

■ **עלילות מכס, מוריס, בלה, מורדוך הערבי ובישוק הסוס.**

ת' בית־ליסין ות' חיפה. קומדיה מטורפת עם פיומנים. מושעים וזעירים מווים את חלומותיהם בין כתלי מיסעדה קטנה כמותם. חיים מרין כתב. יוני רכטר הלחין. מיקי גורביץ ביים את משה איבגי, סלים דאו, אורי גבריאל, תמי אלון ואלי גורנשטיין. מבקרנו: מעולה. הערב, בית־ליסין ת"א.

■ **סולה.**

הקאמרי. רעיית בן־עמי כנומת העגק, עזרה פלירל בהצגת־יחיד. כתב משי לרגוו ביים רם לוי, שתקנית אלף־אלף מבווכות על מלוס־שטם. א', ג', צוותא ת"א.

■ **ריזומים רחוקים.**

ת' הסימטה. ציונות לעומת משיחות בעיני יהדות מרוקו, כתב דניאל לגניי וביים. מבקרנו: ותמרי חשוב שנחזור בלמ. עם אריה אליאס, העסימי, יוסי אשדות, תקווה עזרא־כרוזבי ועוד. מוצ"ש, ו', הסימטה יפו.

■ **רכוש נטוש.**

הקאמרי. מחזה מאת שולמית לפיד. הזירזה

תריפאי כאם שתלטנית המסרבת להתפנות לדירת־שיכון חדשה, שינוי לו עורכות בנותיה – רבקה נוימן וענת וקסמן. ביים אהרון אלמוג, במיסגרת במה 2. חוגיגת מישחק, לדעת הביקורת. ד', ה', צוותא ת"א.

ממשיכות לרוץ

■ **החוג לדראמה.**

ת. חזית. שנתיים לאחר שירדה מבימת התיאטרון לנוער, חוזרה ההצגה בעונה שעברה כהפקה פרטית. אותו מחזה ואותו בימוי של מוטי כהרב, המגלם מדריך שמכין עם נערי־מצוקה הצגה על חייהם. הצגה מגובשת, כתב מבקרנו בסיבוב הראשון שלה. הערב, כפר־הורדים: א', צוותא ת"א.

■ **סונטת קרויצר.**

בית־ליסין. וידויו של בעל קנאי הרוצח בטירופו את אשתו – מפי אשר צרפתי, המעלה את סיפור־דעתו של טולסטוי על הגישואין. עיבד אילן רונן וביים. המקומון „תל־אביב": זוהמר מצויין, מישחק מצויין. הצגת־יחיד בעונה רביעית. הערב, בית־ליסין (מרתף עליון) ת"א א', מערון חיפה.

מוסיקה

■ **וולפגנג קריוס – רסיטל לאורגן.**

גרמניה. בתוכנית: בוקסטהודה, באך, מנדלסון. מוצ"ש, כנסיית עימנואל יפו.

■ **נגני התזמורת הסימפונית חיפה.**

יעל ריינהורן, חליל; אפרת לבדי, נבל; ברברה פרגר, ויולה. ג', אולם אלון, מלון דן פנורמה חיפה.

בידור

■ **באלדי אולייר ואודילה קמינסקי – מיפגש.**

גיורא נאור הפקות. גיטאריסט הפלאמנקו ומתופף הג'ז עושים למיזוג גלויות. היצירות ברובן חוברו ע"י אולייר. מבקרנו: יותר הפגנת וירטואוזיות מאשר מיזוג סיגנונות. מוצ"ש, צוותא ת"א; ד', מגידו עין־השופט.

■ **גיטי רבין – ג'ורג' וגיטי.**

ת' בית־ליסין. בכורה. ג'ורג' הוא גרשווין, שאת שיריו מזמרת, מנגנת וגם רוקדת מי שכמעט היתה גבירתנו הנאווה (המחליפה של ריטה). תידגם אליעזו רבין וביים שוקי וגגר. מוצ"ש, בית־ליסין (מרתף עליון) ת"א.

חגיגה
עמוס אורן

חיים ארוכים

מבין המחזמרים שנפלו עלינו החודש, „עלובי החיים" מככבן אהבונים לתמונה, ומן הרושם המתקבל בתום שבוע ההצגות הראשון, הם גם יהיו האחרונים לצאת ממנה, אם בכלל.

שבוע כלכר וכבר „שיחת העיר". פעם ראשונה בתולדות הבימה הישראלית, שנכנסים ללונדון לניו־יורק, אפשרות גם נראה הקייס אחרים את „עלובי החיים" נראה בבית.

[illegible]

■ **דודו טופז – בלי חשבון.**

תיאטרון לילך. בעל השלאגר „פליטת פה" בתוכניתו החדשה. מבקרנו לא יצא מגידרו, הקהל כן. הערב, דוד הרצליה; מוצ"ש, היכל־התרבות רמלה; ה', בית־החייל ת"א.

■ **דני סנדרסון – חכם על קטנים.**

טלית הפקות. היוצר המוזמר ומבדר בעקבות תקליטו האחרון. מלווים גיורא קנת (גיטארה), רורון פיקר (קלידים), דורי לוין (תופים), דני צוקרמן (באס), גני תמיר ואופירה יוסף (שירה). הערב, הוד גבעתיים.

■ **יהודית רביץ – באה מאהבה.**

טרי הפקות. שירים מתקליטה האחרון ומכל התקופות של „הילדה הכי יפה בגן", שהפכה לרוקיסטית מספר אחת. מלווים ירון בכר (קלידים), ז'אן פול זימבריס (תופים), בני קונייבסקי (כלי־הקשה), ארו נץ (גיטארה) ואלון נארל (באס). מבקרנו: הקייץ הזה הוא שלה. ה', סינרמה ת"א.

■ **לוילי־פוס.**

משה יוסף וג.מ.א. הפקות. הרצה. להיט־עבר (שנות החמישים והשישים) בביצוע ארבעה שמאחוריהם רק עתיד. קוראים להם יואל שין, ספי אפרוני, ארם זילברמן ומרית יפה. חיים קינן תרגם, יורם צדוק עיבד, מיכה לוינסון ביים – והנגנים מנגנים. הערב, ספיר קרית־ביאליק.

■ **מופע האימים של רוקי.**

המחזמר המטורף־דקארנטי, על הזוג שנקלע למסיבת טרנסווסטיטים פרועה. פרנקנשטיין בלי בגדים, בלי בושה ועם הרבה הומור, הגזמה וטעמדרע. הכינו את הקונפטי. 11 שחקנים ו־5 נגנים. מייבא את כולם – גיורא קירשמן. הפקה מצויינת, כך מבקרנו. היום (14.30), ג"ה, יגור.

■ **מתי כספי – אריץ טרופית משגעת.**

התיאטרון העממי. הזמר־מלחין־מעבד ממשיך בטריפ הברזילאי שלו, והפעם בתוספת מאור ועור. מגיש משלו ומשם (חרש וישן) כשהוא מוקף ברזי־עם: 17 נגנים מהמכורה ועוד 6 מכאן לעזרה, 3 רקדניות וזמרת רוקדת צבע־קפה פלוס 4 זמרות כחול־לבן. מבקרנו: מרהיב ומהנה. ביף. הערב, רינה תולון; מוצ"ש, בית־החייל ת"א; א', קיבוץ כברי; ד', היכל־הספורט ראשל"צ; ה', שרון נתניה.

■ **רמי קלינשטיין – אש על הבמה.**

קוטלר־אשר הפקות. המלחין־זמר במופע המבוסס על תקליטו „ביום של הפצה". מלווים משה לוי (קלידים), אלון הילל (תופים), נאור דיין (גיטארה) וצוף פילוסוף (בס). עם המופע של דפנה ארמוני. מבקרנו: חוויית־בימה בהפקת־דוק מרשימה. הערב (2 הופעות), צוותא ת"א.

■ **תימנה בראוור ולהקתה.**

המון הפקות. ג'אז, חרש וישן. ישראלים כאורחים. הזמרת עם ההרכב של הקלידן אלי מאירי בסיבוב־שלרות חוזר. הקודם – בסוף 86'. ערב של כיף, נכתב אז. הערב, אוניברסיטת ת"א.

מחול

■ **הבאלט הישראלי.**

בכורה ארצית ל„פנטאסיה סימפונית", כוריאוגראפיה של ההולנדי יאן לינקנס (מוסיקה – בוסלאב מרטינו). באותה תוכנית גם 2 שליפות ממחסן הרפרטואר: „כרמן", יצירתה של ברטה ימפולסקי (לצלילי ביזה) והמתחדשת לאחר 7 שנות־מרדף „מרנדה" של באלנשין (צ'ייקובסקי), סנינה שלא מצליחה להעלות אבק. מוצ"ש, הבימה ת"א; ר', כפר־בלום.

לילדים

סרטים

■ **אוסני האש.**

ילדי־טוב־ירושלים מתחרה במירוץ־אופניים. פעלולים מרהיבים ובניינים, ורק רופף הנקרא „סיפור". לילדים בלבד. אור 1, ר"ם (11.00).

■ **במבי.**

הקרנה חוזרת לסרט מצוייר מקסים ומרגש של וולט דיסני מ־1942. עופר צעיר שהתייתם מאימו, מתבגר בחיק היער. חן 4, ת"א (בוקר ויומיות).

■ **דובוני יכפת לי – מחדובים באהבה מס' 2.**

מצוייר אמריקני, שיגרתי. דובוני יכפת־לי מכל העולם נאספים יחד לחילתם ברוח הרשע. שימו לב: דובר אנגלית, עם תרגום לעברית. חן 3, ת"א; גן 2, ר"ג; אור, ים; הדר, רחובות. (בוקר ויומיות).

■ **הרפתקאותיו של סופר בלש.**

הסרט המצוייר. ה־26 מאולפני וולט דיסני. עכבר סיקה מחפש יוצר־צעצועים שנעלם ועולה על עקבות ארכי־פושע המאיים על שלום העולם. חביב. חן 3, ת"א; גן 1, ר"ג. (בוקר ויומיות).

■ **נווט מכוכב אחר.**

מדע־בדיוני. נער בן 12 מסלוידה, יוצא למסע בחלל ובזמן. מעשית מרתק־לב לבני הנעורים. לימור, ת"א (11.00).

■ **עמי ותמי.**

מכשפה כולאת ילדים מיסכנים בכלוב ורוצה לבשל אותם. מסיפורי האגדות של מנחם גולן ויורם גלובוס. אורלי, ת"א (16.00, 17.45); דרייב־אין, ת"א (19.45); תל־אביב, ת"א; אריסון, ים (בוקר ויומיות); רון, חיפה (בוקר ויומיות); היכל 3, פ"ת (בוקר, יומיות וראשונה); רון 2, ראשל"צ (בוקר ויומיות); הדר, גבעתיים (בוקר ויומיות); אסתר, נתניה (בוקר ויומיות).

■ **פייבל והחלום האמריקאי.**

סרט מצוייר תפל, בהפקת סטיבן שפילברג. משפחת עכברים יהודית מסוף המאה ה־19, נמלטת מפוגרום של חתולים קוזאקים – ומתיישבת באמריקה, למרגלות פסל החירות. גן 3, ר"ג (בוקר ויומיות).

■ **רובין הוד.**

אבירי יער שרווד בגילגול זואולוגי של אולפני וולט דיסני: שועלים, סנאים, צבים וארנבים חוברים יחד להפיל את האריה העריץ והמטורף. הקרנה חוזרת לאחד הסרטים הפחות מוצלחים של דיסני. מגיל 7 ומעלה. חן 1, ת"א; מיגדל, חולון. (בוקר ויומיות).

■ **שלגיה ושבעת הגמדים.**

סרט מצוייר מקסים של וולט דיסני. עיבוד לאגדה המפורסמת. חן 2, ת"א (בוקר ויומיות); גן 4, ר"ג (בוקר ויומיות); אורגיל, ים (בוקר).

הצגות

■ **ההרפתקאה המופלאה.**

ת' בית־ליסין. הרצה. גורן אגמון כתבה על מכשפה שרוצה להיות טובה וקוסם שלא נותן לה. היא גם ביימה את חנית בן־עמי, סימה לוי ו...קליוסטרו. אז קסמים – יש. גם פיזמונים. ב' (11.30, 16.30), בית־ליסין ת"א; ד' (11.00), אורדע ר"ג.

■ **החיות המאולפות.**

יצחק פקר ועדה מירסקי מעלים הצגת בובות בשיתוף הקהל הצעיר. מקסימה ומלאת חן. שבת (11.00, 12.30), א' (10.30), גן פעמון־הדרור ים.

■ **טליה שפירא משחקת עם סיפורים ושירים.**

ת' בית־ליסין. השחקנית בקרב פנים־אל־פנים בעקבות תקליטה „סיפורים לפני השינה". מגישה מיצירות לאה גולדברג, נורית זרחי, יהונתן גפן ועוד. מבקרת „תפוח ועץ": אמין, מרגש, מצחיק או עצוב. לבני 4 – 7. שבת (11.00), בית־ליסין (מרתף עליון).

■ **מיפגש תיאטרון־בובות.**

ת' הקרון. הצצה אל מאחורי־הקלעים של תיאטרון כזה, כשעל אף גילוי האשליה – ממשיכה זו להתקיים. כתבה רוני נלקן, המבצעת עם מייקל שוסטר. לבני 6 עד 60. מבקרת „תפוח ועץ": מרתק ומלהיב. לרוקן ד' (10.30), גן פעמון־הדרור ים.

■ **מיץ פטל.**

ת' רות ובובותיה. הרצה. סיפורה של חיה טובה על הארנב שהסתגר בביתו. בובות בעיצוב ליאת גורדון בשילוב שחקן „חי". עיבדה רות גולדשטיין וביימה. לגילאי הגן. שבת (12.15), החוויה־הישראלית יפו העתיקה.

■ **מנ־טנ־טירו־לירו־לת.**

שוק הפקות. הרצה. בעקבות מופע דרום־אמריקני של שיר־משחק לילדים. עפרה וויינגרטן בראש להק של שישה מפעילים. תירגמה אורה נאמן וביימה הלנה קורקין. ר' (11.00), מוזיאון ת"א.

■ **סוזון האורזון.**

תניתה אירועים. תיאטרון־בובות. יצחק פקר ועדה מירסקי מפעילים אווזון שובב, שנעלם ונמצא בעזרתם של חברים. חוויה מרשימה. מומלץ לקטנים מאוד. ה' (10.30), גן פעמון־הדרור ים.

■ **פרפרים בראש.**

גלתם אירועים. עפרה ואיציק וויינגרטן מציגים סיפורים ושירים בליווי פסנתר והקהל. מבקרת „תפוח ועץ": מקסים. לא רק ללכת, לרוץ! שבת (11.30), בית־ליסין ת"א.

■ **שלגיה ושבעת הגמדים.**

תיאטרון־בובות. אגדת האחים גרים בעיבודה של המפעילה נעמי יואלי. חי ותוסס. בובה של הצגה. שבת (11.00, 12.30), גנ־יהושע פארק־הירקון ת"א.

לוח

■ **בית־ליסין ת"א.**

א', ג', ר'ו בעל שימושי מאוד; ג' (מרתף עליון): אלי גורנשטיין – פעם אהבה גדולה; ר' (מרתף עליון): יפה ירקוני.

■ **גן פעמון־הדרור ים.**

ב' (10.30): טיפור המול.

■ **גנ־יהושע פארק־הירקון ת"א.**

מוצ"ש: להקת בת־שבע; ג' (17.00): חוכים ללא מלים; ה' (17.00): מעשיה ומעשה.

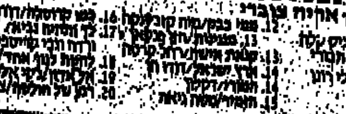
■ **הסימטה, יפו.**

הערבו גדולה כמו הזה.

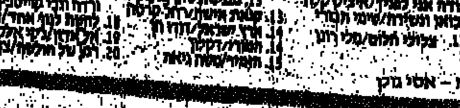
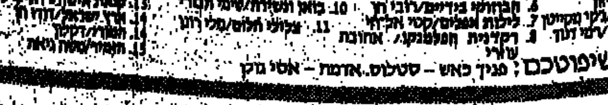
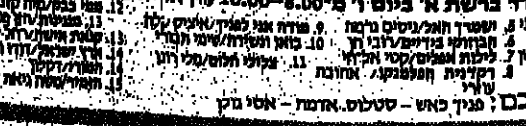
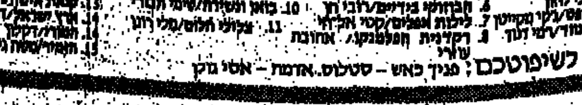
■ **צוותא ת"א.**

היום (15.00): ווסקו הסתר.

חופים
מדריך חופי־רחצה

■ חדרה, נואיבה. אחרי מכמורת. מופעל ...די כפר־הנופש נואיבה. קטן, חולי, ...יצונים. ...יסה – 6 ש"ח. שירותי־הצלה ע"י עיריית ...יה, השאר דרך כפר־הנופש. החוף נקי. דיג – ...ין סלעים.

■ חדרה, אולגה. רחב, חולי, ים פתוח. ...יסה חופשית, דרך גבעת־אולגה. חניון ...נוך, חינם. ...תחנות־הצלה, 19.00־7.00. אחת לדתיים, ...נות לכולם. החוף הדתי מופרד ביריעות ...פקת משגיח על ההפרדה. חצי יום נשים ...י גברים, בוקר וערב לסירוגין. ...י־שימוש ומלתחות במיבנה סגור, ניקיון ...ר. מיקלחות בפנים ובחוץ. ברזיות. סככות. ...ור בחוף בשישי־שבת. עזרה־ראשונה ע"י ...ד"א. ...ומזנונים, קרטיב – 0.50 ש"ח, ארטיק – 1 ש"ח. ...מתקני־שעשועים לילדים, מיגרשי־ספורט, ...קום להקמת אוהלים. דשא, שולחנות ...ספסלים. מיתקן להורדת זפת. חוף נקי.

■ חוף חדרה הישן. לא מוכרז. מלוכלך ...מאוד, סלעים במים יוצרים בריכות קטנות.

■ קיסריה העתיקה. באתר קיסריה ...העתיקה. קטן, סחף־חול קשה, הים סגור ...בשוברי־גלים. אין דגל שחור. ...כניסה דרך השער הדרומי – 7 ש"ח למבוגר, 5 ...לילד. חנייה חינם. ...17.30־8.00. ...בתי־שימוש, מיקלחות חמות, מלתחות, ...שמירת־חפצים, רמת של מלון 5 כוכבים. ...עזרה־ראשונה על־ידי מפעיל החוף. רופא ...מוסמך. ...מסעדות. כיסאות ושמשיות ללא תשלום. ...מועדון־צלילה, מילוי זוג בלונים – 10 ש"ח, ציוד ...מלא – 40, קורס מלא – 275. ...מקום לדייגים. חוף נקי.

■ חוף־הכרמל, חתנ"ך. מופעל באופן ...פרטי. חולי, ים פתוח. חוף קיט ושיט לא רחוק ...מתחנת־הכוח. ...חנייה וכניסה לחוף – 3־1.5 ש"ח. רק ...במוצאי־שבת. שמירת במיגרש־החניה. ...שירותי־הצלה רק בשישי שבת, 17.00־9.00. ...בתי־שימוש ומלתחות במיבנה סגור, נקי. ...מיקלחות פתוחות. עזרה־ראשונה, אחות. ...סככות, מיסעדה ומזנון. קרטיב – 0.40 ש"ח, ...ארטיק – 0.80. ...מתקני־שעשועים לילדים, כיסאות חינם, ...דשאים וגינון. מקום לקרוואנים. ...מיתקנים לניקוי זפת, ניקיון החוף סביר.

■ חוף־הכרמל, האקוודוקט. ליד ...חומות של קיסריה, לא מוכרז. חולי, מלוכלך, ...בריכות קטנות בים. ...עד חוף דור, משתרע קטע חוף יפהפה. הגישה ...רק לרכב עם הנעה קדמית.

■ חוף־הכרמל, דור. מופעל על־ידי ...קיבוץ נחשולים. חולי, קצת אבנים, בריכות־ים ...מוגנות ע"י איים ושירטונים. ...כניסה מהכביש הישן חדרה־חיפה, לכיוון מושב ...דור. חניה חופשית. כניסה – 3 ש"ח למבוגר, ...1.5 לחייל ולילד. מנוי עונתי – 36 ש"ח למבוגר, ...18 לילד.

■ תל־אביב, גבעת־עליה. גובל בבת־ים. מוכרז, כולל כל השירותים. סלעי, מים צלולים, הרבה דגים בגלל הסלעים. 3 מיגרשי־חנייה, ללא תשלום.

■ תל־אביב, צ'רלס קלור. לא מוכרז, על אחריות המתרחץ. מיגרש־חנייה מול החוף, ללא תשלום. כל השירותים, למעט הצלה ועזרת־ראשונה. דיג טוב לאורך הגן. מסעדה ומוסיקת סמבה בחוף המערבי.

■ תל־אביב, אלנבי. מרחוב טרומפלדור עד לדולפינריום. חנייה במיגרשי הדולפינריום או ליד שוק הכרמל. כל השירותים. תחנת־הצלה. מועדון־גלישה בדולפינריום, מקפצת־אוויר. נקי מאוד.

■ תל־אביב, בוגרשוב – פרישמן. החוף מוכרז, אך אין מצילים. חנייה במיגרשים ברחוב הירקון. מבנה בוגרחוף, כולל כל השירותים, ספות שיזוף.
משרת גם את חוף פרישמן. בפרישמן מקפצת־אוויר. מיסעדות וקיוסקים.

■ תל־אביב, גורדון. מהשגרירות הצרפתית עד לבריכת גורדון. חנייה בתשלום מתחת לכיכר או במיגרשי־חנייה ברחוב הירקון.
כל השירותים. מיסעדות וקיוסקים, טלפון ציבורי. ספות שיזוף, טרמפולינת ענק, גישה לכיכר־אתרים.

■ תל־אביב, הילטון. מהמרינה עד לחוף הדתיים. חנייה בחניון אתרים או ברחובות קרובים.
כל השירותים. קיוסק ופלאפל במרינה, בר הסיפון, קיוסק ובר ליד הכניסה. מועדון־גלישה, השכרת גלשנים וגליות במרינה, דיג על השובר.

■ תל־אביב, שרתון דתיים. חנייה בנמל הישן או ברחובות הסמוכים. כל השירותים. תחנת־משטרה. דיג על שובר־הגלים.

■ תל־אביב, שרתון מעורב. חנייה, מול החוף – 2.5 ש"ח, בנמל או ברחובות סמוכים. אין שירותי־הצלה. פרט לכך, כל השירותים.
מים נקיים ברוח דרומית, מטונפים ברוח צפונית. שני קיוסקים, שימחה ויחיח. בלילה מוזיקה, תאורה, אבטיח קר, דגים וסלטים בחוף. גינון, מקפצת־אויר. דיג – חכות על השובר או מזח הנמל הישן. 3 טלפונים ציבוריים.

■ תל־אביב, תל־ברוך. חנייה על הדיונות. מלוכלך, אסור ברחצה בגלל שפכים. מסעדות דגים, דיג על המזח. זונות.

■ תל־אביב, חוף הצוק. מתל־ברוך עד לגבול הרצליה. אחד החופים היפים בארץ. הרבה דשא וירק. נקי מאוד, מים צלולים. 1000 מקומות־חנייה, ללא תשלום. כניסה חינם לבעלי תעודת־תושב מתל־אביב. ילד, חיל, נכה ושוטר 1.5 ש"ח, מבוגר 2. כל השירותים. טלפון ציבורי, ספות שיזוף, מקפצת־אויר, מועדון־גלישה, בימי שישי מוסיקת סמבה.

תל־אביב, כללי: כל השירותים – תחנת־הצלה, תחנת עזרה־ראשונה, מלתחות, מיקלחות, ברזיה, סככות, מותקני משחקים לילדים, מיתקני ניקוי רגליים מזפת.
שירותי־הצלה עד 16.00
כיסא־נוח – 1.5 ש"ח, ספת־שיזוף – 3. עומס בחנייה – שישי (17.00־13.30) שבת (15.00־11.00).
עירום – אסור בכל החופים. פקחי העירייה אינם רושמים דוחות מיוזמתם, אלא אם מוגשת תלונה. מוכרי ארטיקים בעלי רשיון בחולצות ירוקות.

■ עופר אדליד ■ פזית רבינא

(חופים נוספים – בגיליון הבא)

גרבארק: אל עצמו

יאן גרבארק, נורבגי, מוערך כסקסופוניסט החשוב באירופה. ג'אז עם קלאסי, פולק, מיזרח־רחוק. באוגוסט, לישראל

גרבארק (למעלה, ימין) וחבריו. אלטרנטיבה לג'אז האמריקאי

בתחילת אוגוסט יופיעו כאן הסקסופוניסט יאן גרבארק ולהקתו. גרבארק, נורבגי, הסקסופוניסט החשוב ביותר באירופה כיום, ילווה באבהארד וובר, נגן באס ומוסיקאי חשוב בזכות עצמו, בנגנה וסקונסלוס, נגן כלי־ההקשה הברזילאי מהבולטים בעולם, ובקלידן השבדי לרס ינסון.

נגנים אלה הם חלק מהקאדר של מוסיקאי ג'אז הפועלים באירופה ומקליטים בחברת אי.סי.אם. קבוצה המציבה אלטרנטיבה מרתקת לג'אז האמריקני, הקופא על שמרי הפאנקי והפיוז'ן שלו כבר תקופה ארוכה. באי.סי.אם פועלים מוסיקאים מכל קצות הגלובוס ונוצרים מיפגשים של סיגנונות מתרבויות שונות.

גרבארק מושך כבר שנים תשומת־לב מרובה ברבגוניות המוסיקאלית שבתקליטיו. את פירסומו העיקרי קיבל משיתוף־פעולה עם הפסנתרן קית' ג'ארט בתקליטים כ"דיס", "השיר שלי" ו"שייכות". המוסיקה שלו קושרת קצוות בין ג'אז למוסיקה קלאסית מינימאליסטית ולפולק, עם השפעות חזקות של המיזרח־הרחוק.

גרבארק יצא למסעו המוסיקאלי מבסיס של יוצרים כג'ון קולטריין, מיילס דייויס ופרעה סאנדרס. מהבית הביא את הלירידות והמלנכוליות, המאפיינות את האמנות הנורדית. "אמנות הדוחסת כל כוחה פנימה.." עובדת על מצב־רוח ואווירה יותר מאשר על הושים והבנה", היטיב להגדירה התיאורטיקן הדני אסגר יורן.

מנקודת־מוצא זו חיפש גרבארק ערוצי תיקשורת אל תרבויות אחרות. הגיע למוסיקה הודית, אינדונזית, יפאנית ועוד. אינו רואה שום קושי בגישור על הבדלי מנטאליות תרבותיים ומוסיקאליים.

"הרקע הבסיסי שלי הוא ג'אז. אך, בהיותי אירופאי, המוסיקה קלאסית מהווה חלק חשוב מהשפה שלי.

המוסיקה שלי היא תוצר של הרבה סיגנונות וקשה למצוא לה הגדרה. היא ג'אז, כי היא מנוגנת באילתור, אך אין בה את קצב הג'אז הרגיל. אני משתמש בדרך־כלל בצירוף כלים שאינו ג'אזי".

רבים מתקליטיו הוקלטו תוך זמן קצר. דגש על אווירה. אין תמיד תיכנון מדוייק של מיבנה. לגרבארק יש על מי לסמוך. הוא משתף פעולה עם מוסיקאים גדולים כצ'ארס, דון צ'רי, טרז' ריפדל, ראלף טאונר, אגברטו ג'יזמונטי ואחרים. פועל איתם ברמת התיקשורת גבוהה.

"בדרך־כלל אנחנו לא עושים חזרות. מנגנים כמה פעמים, חשים את הצורה ואת ההתפתחויות בזמן. לאחר־מכן כמעט תמיד ההקלטה הראשונה היא שנכנסת לתקליט. הפסקתי לחזור על הקלטות, זה חסר־טעם".

רבים משמות הקטעים מרמזים על מסעות. "זו נקודת־השקפה על הקיום, כמסע בחלל ובזמן. כל מסע, חלק מהמסע הגדול של הקיום". גישה זו, המקרבת אותו לפילוסופיה ההודית, מוצאת ביטוייה בתקליט האחרון שבו השתתף. "לעשות מוסיקה", של נגן כלי־ההקשה ההודי הרגול זאקיר חוסיין. יחד איתו מנגנים ג'ון מקלאפלין והחלילן ההודי האריפראסד צ'אורסיה.

הנקודה הישראלית: הקולנוען יוסי זומר, העובד עתה על סרטו הארוך הראשון, "הלם קרב", נפגש עם גרבארק באוסלו וסוכם כי גרבארק יכתוב מוסיקה לסרט.

כמכול מופעי הענק הראוותניים, הניתכים עלינו הקיץ, ניתן יהיה לשאוב הנאה רבה מהאזנה להרכב המצוין של גרבארק, השם דגש על האומנה פנימה.

■ דני כלושטיין

תרבות

ההיסטוריה היא „פתוחה"; הכל יכול לנוע גם אחרת

ראיון עם פרופ' קרל דיטריך בראכר, שספרו „הדיקטטורה הגרמנית" ראה אור בימים אלה בעברית

יעקב שביט, בון

כשהופיע תרגום ספרו של קרל דיטריך בראכר, „הדיקטטורה הגרמנית" לאנגלית, ב־1970, כתב ההיסטוריון הידוע פטר גאי, בדברי ההקדמה שלו, כי זהו החיבור הרציני והכולל הראשון שנכתב על גרמניה הנאצית. אף שחלפו כמעט עשרים שנה מאז הופיע הספר, מלמד תרגומו לעברית (ראה אור בימים אלה בהוצאת עם עובד / ספריית אופקים), כי אף שמאז נכתבו אין־ספור מחקרים על התקופה...

קרל דיטריך בראכר

...היה מרצה־אורח בכמה אוניברסיטאות מחוץ לגרמניה, וביהן גם אוניברסיטת תל־אביב.

■ לעוקב אחר הכתיבה ההיסטורית בגרמניה נראה כאילו ההיסטוריונים כאן, כמו בארצות אחרות, נחלקים להיסטוריונים של הימין ולהיסטוריונים של השמאל. חלוקה אידיאולוגית כזאת קובעת הרבה את יחסם להיסטוריה הגרמנית המודרנית. האמנם קיימת „היסטוריוגראפיה של השמאל" ו„היסטוריוגראפיה של הימין"?

פרופ' בראכר: יש בגרמניה „היסטוריונים של הימין" ו„היסטוריונים של...

„הכתיבה ההיסטורית זוכה בגרמניה, החל משנות ה־70 ואילך, לפופולאריות רבה"

■ האם הכתיבה ההיסטורית לסוגיה פופולארית בגרמניה וזוכה לתפוצה רבה? האם הפופולאריות הזאת אינה תוצאה של תחיית התודעה הלאומית או הרגש הלאומי, המבקש לחפש שורשים בהיסטוריה ולהזות עיון ממנה?

פרופ' בראכר: הכתיבה ההיסטורית זוכה באמת מאמצע שנות ה־70 לפופולאריות רבה. בכך ירשה את הפופולאריות של מדעי החברה משנות ה־60. גם הרפורמות בבתי־הספר התיכונים וההיסטוריה לתוכנית הלימודים השפיעה על כך. יש חזרה ללימוד ההיסטוריה של...

...כוה נפתח דווקא מתקופת בראנדט ואילך, כי גרמניה זכתה או ליוקרה גרמנית גדולה יותר (חילופי השלטון הוכיחו את יציבות הדמוקרטיה, בראנדט זכה בפרס נובל לשלום בשל מדיניותו כלפי הגוש הסובייטי וכו'). שנים אלה נתפסו כנקודת־זמן, שממנה אפשר לעיין מחדש בהיסטוריה הגרמנית.

היחודיות הגרמנית יש לחזור אל שנות ה־70 של המאה הקודמת, שבהן המימד ההומאניסטי־ליבראלי הוכנע על־ידי רעיונות אנטישמיים־גזעניים לאומניים ואנטי־דמוקרטיים מסוגים שונים. אבל מובן שיש לשאול האם התהליך היה מחייב המציאות והאם לא היה סיכוי סביר בשלבים שונים למנוע אותו. ההיסטוריה היא „פתוחה". אפילו כ־1932 עדיין יכלה ההיסטוריה הגרמנית לנוע לכיוון שונה מזה שנעה אליו תוך חודשים ספורים; גם היתה אפשרות שגרמניה תהיה דיקטטורה, אבל לא דיקטטורה נאצית.

„השימוש המופרז במושג פאשיזם, כדי לתאר תנועות ומשטרים שונים הוא מוטעה ומטעה"

■ מכאן שהייחודיות של הנאציזם נעוצה במימד האידיאולוגי, לא במיבנה המישטר, במכאניזמים שלו, בניצול הטכנולוגיה המודרנית או ב„יעילות" הגרמנית, אלא בתפיסת־העולם שטופחה, הופצה והופנמה בקרב הגרמנים.

...לבין הרעיונות האפלים של „האמת" „התרבות" ו„הגזע". כיוון שהציבור התאכזב מיעילותה של ויימאר שממנה היו לו כל־כך הרבה ציפיות, הרי העובדה שהנאציזם היה יעיל, לפחות בתחילתו, וכיוון שהדמוקרטיה נתפסה כתוצאה של תבוסה, נוצר הזיבור רב־העוצמה הזה של מהפכה ושל המשכיות. החיים בעולם של דימיון הביאו, כמובן של דבר, לנפילתו של הנאציזם.

...ושפשעיהם הם תולדה הכרחית של ההיסטוריה שלהם. לכן טענות כאלה זוכות לתהודה רבה בדעת־הקהל. אבל אי־אפשר לדבר על „רביזיוניזם היסטורי" כמגמה כללית. זו לא תנועה פוליטית, זה הלך־רוח. עקרונית, השימוש בכותרים כללים מוליך שולל. השימוש המופרז במושג „פאשיזם" כדי לתאר בו תנועות ומישטרים שונים — ממישטרים לאומניים ועד לנאציזם — היה ונשאר שימוש מוטעה ומטעה. את הנאציזם אין להסביר במושגים של „פאשיזם" או „דיקטטורה" בלבד. הנאציזם לא היה פאשיזם. כדי להסביר את

„יש בגרמניה „היסטוריונים של הימין" ו„היסטוריונים של השמאל""

„צריך לחקור את הסיבות למה שקרה בגרמניה הנאצית"

אודה עתריה

חירות

עוֹדָהּ כּוֹכָבִים וְסַהַר
הוֹלֶכֶת בִּרְחוֹבוֹת עִוְרִים,
קְמוּרִים,
שׁוֹתְקִים.

רַק שַׁלְשֶׁלֶת הָרִתּוּק
שֶׁנִּתַּקְתִּי
מֵעָמִי
מְקַרְקֶשֶׁת עַל אַבְנֵי הַמִּרְצֶפֶת.

וְהָאֵל יוֹצֵק עָלַי
פַּעֲמוֹן
עֲנָק
אִלֵּם
שֶׁאָבַד בְּגוֹנוֹ

וַאֲנִי —
עֲנִבָּלוֹ.

אוטו־דה־פה

הַלַּיְלָה חוֹלֵם עַל אוֹטוֹ־דָה־פֶה
וּמַדְלִיק מְדוּרוֹת בְּרָאשֵׁי הֶהָרִים
וְכָל הַקְּדוֹשִׁים
בַּעֲטָרוֹת זָהָב
נִקְבָּצִים מִן הַחֹשֶׁךְ,

עוֹד מְעַט יָרִים מֹשֶׁה יָדָיו
יְנַפֵּץ תְּהוֹמָה
אֶת לוּחוֹת הַבְּרִית —

לשון חכמים

אבי מורי, אליעזר שטינמן, היה סבור שהעברית יכולה היא להגיד דברים ברורים ונכוחים כל... זר. הוא היה סבור שאין צורך לחפור הרבה במקורות כדי למצוא לכל רעיון חדש את הביטוי העברי הסוגר עליו מכל עבר. שיבת־ציון יפה מריכוז טריטוריאלי ואפילו שינאת ישראל מגדירה דבר ברור יותר מאנטישמיות. רק לכלים חדשים לא ביקש מלה עברית, אף־כי למאור האלקטרי נמצאה מלה תנ"כית שתדבר בשמו. מלים נכבדות כמו קונצפציה ופרצפציה והלוצינציה, האמין, יכולות להסתדר מצויין בלשון הנביאים וחוזי החזיונות, שתפיסותיהם החושיות היו מוגדרות ממש כשלנו. לא מן המהדרין היה, שכן מושגים אוניברסאליים מוסכמים כמו פילוסופיה וסוציולוגיה, שאהבת החוכמה ולימוד החברה אינן מגידות את משמעותן הגמורה, היו מקובלים עליו בלשון זרה.

הוא ידע גם זאת, שהעברית הקדומה אינה כולה מקור, שכן סופחו אליה במרוצת הדורות מלים מלשונות רבות — אולם בכל מקום שהיה יכול לומר לאו כאפכא מסתברא סירב לומר זאת כאופוזיציונר.

...הביקורת, שכבר אינם צריכים לעשות רושם על מוריהם, יכולים להרשות לעצמם שפה ברורה ודברים נכונים ולהימנע מלועזית שאינה בגדר הזהרה. אולם תלמידיהם, שנזקקים ללועזית כדי להשתבח בידענות, שואלים ממוריהם את המלים הנוחות לשימוש מיידי.

א. מי רלוואנטי למי

המלה רלוואנטי היא כלי מועט המחזיק מרובה: תיבה נאה המחברת את המתנרים ומרחיקה את שאינם שייכים לענין. היא קצרה מכל ביטוי עברי שייאלץ לחבר שתיים־שלוש מלים, ורלוואנטיות פחות או יותר זו לזו, כדי לומר אותו דבר עצמו, המבטא שייכות כלשהי — הדוקה מאוד כשייכות של הציפור לנפש, או הדוקה פחות,

„קנוני, מינורי, רלוואנטי — האם באמת מוכרחים להשתמש במלים אלה?"

כויקה של הקרנן המצא מישהו לא לגמרי רלוואנטי במיטתו ואינו יודע מהי הדרך הטובה ביותר להתיר את הקשר המיותר הזה.

אם נפנה אל הרגשות או אל הערכאות, שם, מכל מקום, נמצא שהביטוי הזה שייך לענין, הואיל ותירוצי סרק אינם מתקבלים על דעת בית־המשפט. אבל מה, בעצם, עושה הביטוי הזה בריונים על ספרות ואמנות? מדוע הוא מתלפט לנו כשיטין ובין השיטין בכל פעם...

...ויזוג מין בשאינו מינו, או תוליד מיפלצת מחיבור של נסך וצרצע, או הניח לרימונו להתרגע ולא לקחנו עימו, או סתם גיבב מלים ולא חיבר סיפור שיש לו התחלה אמצע וסוף בסדר כלשהו?

ב. הלל לקנון

המשך בעמוד 35

תל־אביב כחומר לירי

לילי ברמל (סלומון)

רוני סומק, 7 שורות על פלא הירקון, שירים, ציורים: מיכאל ורדמבר, הוצאת אסטובסקי, 105 עמ'.

„לא תהיה טעות: אני עריק מצבא הנוסטלגיה", כתב רוני סומק...

מבחינת הנושא או התמאטיקה הוא לבאורה התל־אביביות שלהם. לכאורה, משום שתל־אביב בשירים הללו היא חומר, שממנו מפסל המשורר עולם לידי רגשי והגותי, שחומרי העיר משמשים לו אמצעי ולא מטרה. קביעה זו נכונה לגבי כל שירה אמיתית והשיגעש שהיא עושה בחומרים של מקום. „האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו", כתב שאול טשרניחובסקי, אולם האמת האמנותית, וגם האמיתות הנפשיות של האדם, הן תמיד כפולות ולפעמים גם סותרות. שירתו של רוני סומק מהפכת את האמת הזאת, וקובעת כי המולדת היא תבנית נוף הנפש של האדם.

תל־אביב, או ההוויה האורבאנית בשירים אלה היא תבנית של נוף הנפש: שֵׁיש או ברונזה מילוליים, שמהם מפוסלים אהבה ואירוטיקה, פחדים ויאוש, תקוה, חלום ומציאות: „אור גנוז בזה של רמזורים ופנסי מכוניות. / ומתחת לחוטי החשמל שמותחות המלים בגוף / עוברת המחשבה עלית באקרובאטיקה של מסוס ריקוסי" (עמ' 65). כל הציורים הלשוניים, הלקוחים מן השדה הסמאנטי העירוני, הם המכחול והצבעים שבהם מציירת הנפש את העיר, כמו רחוב נווה־שאנן, שם מתמש הדובר בשיר את נעל־הזכוכית של סינדרלה: „ראיתי שגם לרגע בו ווספת / רגל יחפה לרגל נסיכת וארגן מישור / מבירת חיטל או למחות / מבירת סוף עזכחי" (עמ' 31), ובמלים מפורשות: „כאן גנריות הם הנפשי" (עמ' 77).

„חומרים מגוונים מאוד מותכים באמצעות „דבק" סמוי של רעיון או רגש"

שני יסודות עיקריים מאפיינים ומייחדים את שירתו של רוני סומק. הראשון הוא התמציתיות, ההסכנות במלים, המתאפשרת על־ידי היכולת הציורית הצבעונית, העושה למלים מה שעושה המכחול לבד — שכבות שאינן מסתירות זו את זו — כמו בשיר „אבל", שמורכב משלוש שורות בלבד: „אבל את מגוע הילדות שבפה לא תחריות, / ועל יד וים, בחלום הוורוד של מסמות פתאומיות / סמה ציפור מסומסמה למות במרסיפל של קו 4" (עמ' 89), או השיר המותח, שעל שמו נקרא הספר: „7 שורות על פלא הירקון", שם הקירקס, בולע החרבות, הקוסם, הפילים והרקון שאינם בעיר הזאת, והסירה האחת שעוברת — אומרים את הכל בשבע שורות.

גלגלי־שיניים ופרפרים

וסוד שני מייחד ומאפיין זו היכולת להשתמש כחומרים הטרוגניים, מגוונים מאוד, ולהרכיבם יחד באמצעות „דבק" בלתי נראה של רעיון או רגש. חומרי המקום והזמן הם אלמנטאריים, אוטרפיוטיים וקשוחים...

ממכבש הדפוס

תרבות · ספרות · אמנות

אורי סלע

אמנות

טורנובסקי שוב מקדים

שלושה לוחות אמנותיים לשנת תשמ"ח־1988 בהוצאת ז. טורנובסקי: כתב־יד יהודיים ● מאוצרות בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים ● דלתות בישראל.

גם השנה מקדים בית־ההוצאה של טורנובסקי לזכות אותנו בלוחות האמנותיים שלו, שתהילתם יצאה כבר בעולם כולו. האחד, המשך של מסורת מושרשת, הוא לוח איורים צבעוניים שנבחרו בתשומת־לב רבה. אחד האיורים הוא מתנ"ך עיקוט, שזכה אשתקד ללוח מיוחד משלו, אבל עוד לא נתמצה. האחרים לקוחים בעיקר מתוך מחזורים, סידורים ותנ"כים מאויירים שנוצרו במאות הי"ג עד הט"ו והם זוכים כאן לרפרודוקציות העולות אולי בפארן על המקור, שכן נוסף על הדפסה צבעונית אמנותית מוקפדת ביותר, הם מעוטרים בשתי הדפסות־זהב: אחת זהב עמום והשנייה הטבעת זהב מבריק. לביבליופילים מובהקים מובאים כאן גם – בכמה לשונות – הפרטים על כתבי־היד שמתוכם הובאו האיורים. גם הלוח השני הוא חגיגה קטנה לביבליופילים ולביבליומנים. על דפיו מוצג בגודש מבחר של פריטים יקרים ונדירים מאוסף הספריה הלאומית: כריכות עור וקלף וכסף וציפויי לקה מאויירים, ספרים עם מנעולים ופתילים ושרשראות, מיניאטורות פרסיות וערבסקות בגואריות, שערים מצויירים, מפות עתיקות ועוד. ואילו הלוח השלישי הוא פנינה של תיעוד אדריכלי־פולקלורי ומביא תצלומים צבעוניים (חבל שלא צויין שם הצלם) של דלתות ועיטורי בנייה מרחבי הארץ.

סיפורת

קנדיד דהזר

קאנדיד או האופטימיות ● התם / וולטר / תרגם מצרפתית והעיר הערותיו אביטל ענבר / איורים: יעל ליאור / מסדה / 179 עמודים.

ב־1755 פרץ בליסבון רעש־אדמה שבו נספו כ־20 אלף איש. וולטר כתב פואמה על האסון שבה קרא תיגר על שרירותה של ההשגחה העליונה ועל כך שקל למטרפסיה מידיו של רוסו. פולמוס זה היה, אולי, אחד ממניעיו לכתוב את „קנדיד", סיפור סאטירי שבו עשה ללעג את תורת האופטימיזם של לייבניץ ושל רוסו ובו הוא ממטיט על גיבורו ועל חבורתו שואות בצרורות, עם שהם דבקים בתורה הקובעת שעולמנו הוא הטוב שבכל העולמות האפשריים. ככל שזיכרונו של כותב שורות אלה מגיע, זהו התרגום השלישי לעברית של קנדיד ומפני שהוא קצר צורף לו כאן סיפור נוסף, „התם", אבל האמת היא, שספר בגודלו של הספר הזה יכול היה להכיל הרבה יותר סיפורים של וולטר ולמעשה ראוי היה לכלול בו מסה פרשנית על קנדיד.

אהבה בתעתועים

חבוקים לעת שקיעה / סנדרה בראון / מאנגלית: מירה דגני / כרם / 342 עמ'.

עצם שמו של הספר מזכיר תצלום־תמונה ישראלי על שפתיחים בנן קלוה. ואכן, בסוף הספר צפוי הקורא למשהו ממין זה, אבל תחילה תימצא הגיבורה בשדה, ביום גשם סוער, כשהיא מפילה את תינוקה ונוצלת על־ידי משפחת נוודים. שם מזומן לה לתת חיים תמורת החיים שקיבלה: תינוק נולד ואמו נפטרה ורק היא יכולה להיניק אותו, למורת רוחו הוועמת של אביו. מכאן תיפתח פרשה נפתלת של איבה, אהבה, הרפתקאות, סכנות, מירדפים ותעלומות, שיגיעו אל פתרונם בסוף המאושר.

מין עם כל דבר

אבודמלית / זאב הגלילי / סטימצקי / תמוז / 191 עמודים.

העטיפה האחורית איננה חוסכת כל מאמץ כדי לשכנע את הקורא שהמחבר הוא מישהו שהוא משהו. בין השאר, „הופיע בשנה האחרונה לפחות ארבע פעמים על מסכי הטלוויזיה הישראלית, ולא לשניות ומטופות". ניחא. הספר הוא חליפת מכתבים בין קצין ישראלי, יליד משפחה דתית בצפת, לבין יוונית, דנית שהיתה בארץ ונהנתה מכושרו המיני המצויין. המיכתבים עוסקים במין, הרבה מין, החל מאוננות וכלה במישכב־זכר, אך בעיקר עם נשים, עדיף חיילות מהצנחנים. בתוך זה משתלבים מסעות לחו"ל (עם מין), מירדפים אחר מחבלים (עם תוספת מין) ואישפוז (לא בלי מין).

שירה

שירים בשתי לשונות

עומברה / למי / סונר ובניו / ל"ח + 75 עמודים.

למי – זה שמה הספרותי של שולמית הלפרין, ילידת ארצות־הברית וחברה בקיבוץ אורים, והיא כותבת שירים בלשון־האם ובלשון המולדת המאומצת. לכן, בספר שני מרורים – עברי ואנגלי – וגם שתי הקדמות לה עברית של אסי דגני ואנגלית של רוג'ר וייס. בולטים כאן שירי נוף, שירים על כתיבת שירים ושירי תגובה לחוויות אמנותיות, תערוכות וקונצרטים.

מחקרים

גנסין, לשון ומשמעות

מטאפורות וסמלים ביצירתו של א.נ. גנסין / חמוטל בר־יוסף / הקיבוץ המאוחד / 285 עמודים.

כתיבתו של אורי ניסן גנסין משכה מאז הופעתה קהל מעריצים ומבקרים. סיגנונה המודרניסטי וה„מעורפל" איפשר אינטרפרטציות רבות. הספר שלפנינו מנתח לעומק וביסודיות את לשונו המיוחדת של הסופר. בניגוד לספרי מחקר אחרים, אין הוא מציע פרשנות בלבד. ההבנה

עטיפת „מטאפורות וסמלים ביצירתו של א.נ. גנסין"

הנכונה של הלשון הפיגורטיבית תאפשר לראות את יחודה של הפרוזה הגנסינית לעומת הפרוזה שהיתה מקובלת בזמנו, וגם להוכיח כיצד עיצבה את נושא העלילה, התפתחותה, איפיונן של הדמויות וכדומה. במלים אחרות, הספר הופך את השפה הפיגורטיבית של גנסין לחלק מעולמו הבידיוני של הסופר, ובתור שכזו – למעצבת משמעות. ספר־מחקר רציני המיועד למורה, לתלמיד ולשוחר הספרות.

הגות

להיות עם כובש

1967–1987 – כובשים עצמם לדעת / עורכים: עמית אנטר ודויד בנדר / מפ"ם ו„על המשמר" / 162 עמודים.

„התכוססו בנצחון", כך מכתיר את מאמרו ויקטור שם־טוב וזו, בשתי מלים, הגדרת רוחו של הספר, שהוא קובץ מאמרים שחלקו התפרסם כמוסף „דילמות של כיבוש" ב„על המשמר". מובאים כאן מאמרים, סיפור, שירים, ראיונות וכדומה. חולשתו של הקובץ היא בחד־סטריותו. הכותבים מסכימים כולם על התיזה היסודית, שהכיבוש הממושך משחית את הכובש ומכרסם בדמוקרטיה ובהומאניזם, אך גם מי שמקבל דעה זו היה מעדיף, אולי, שתעמוד לוויכוח כדי שלא תהיה כל־כך מובנת מאליה (יוצאת מן הכלל היא רשימתה של נעמי פרנקל, אך גם היא אינה יוצרת דיאלוג). בין הכותבים: גדי יציב, יעל לוטן, איל מגד, יהושע סובול, פרי נוטייבה, יואל תומרקין, סמיח אל קאסם, אהוד בן עזר, מחמוד דרוויש, יצחק לאור, אילן שיינפלד ועוד.

ציונות עכשיו

חזון ושברו – על משמעות הקיום של עם ישראל / הרצל פישמן / סונר ובניו בשיתוף הספריה הציונית / 542 עמודים.

ירידה, העדר שרשים יהודיים, העדר סובלנות ופתיחות, העדר תחושה של אחריות אישית לאומה, למדינה ולאיכות החיים – כל התופעות האלה הניעו את פישמן, עסקן ציוני ותיק, לחבר את הספר המקיף הזה, המבקש להציע, אם אפשר לומר כך, רוח ציונית־לאומית חדשה. הספר מכיר את יחודו ויעודו של העם היהודי, דן בטיב הדת ובמהותה וכן במקום (הנכבד, לטעמו) שעליה לתפוס במדינה, עוסק בקשר שבין עם ישראל לארץ ישראל ובסיכסוך היהודי־ערבי ומציע לאמץ את הציונות כתרבות חיים לאומית תוך טיפוח החינוך הערכי, אהבת המולדת והקמת „חבורות ציוניות" קטנות כמיסגרות חברתיות לקידום הרעיונות האלה.

תיעוד

מה היה אילו

שני ספרים נוספים בסידרת מלחמת העולם השנייה בהוצאת מערכות, משרד הבטחון – ההוצאה לאור: מדוע פרצה המלחמה / א.ג'.פ. טיילור / תרגום: עפרה יוגב / 245 עמודים ● רומל באפריקה / וולף הקמן / תרגום: סמדר ויוסי מילוא / 335 עמודים.

האם היתה מלחמת העולם השנייה מוכרחה לפרוץ? אין טעם מעשי רב בשאלות היפותטיות של „מה היה אילו..." אבל הן משמשות חומר לעיון היסטורי ולספקולציות, לפעמים מרתקות. טיילור, היסטוריון רב־מוניטין, דן בספר הזה בהשתלשלות הדברים שהובילה למלחמה, כשהדיון מלווה ללא הרף בשאלה, האם המלחמה היתה בלתי־נמנעת. לעניין זה הוא דן במורשתה של מלחמת העולם הראשונה ובהשתלשלות המדינית שבין שתי מלחמות העולם, כשרצונו המוצהר איננו לחלק ציונים אלא לפענח את ההתפתחות ואת גורמיה. ספרו של הקמן על רומל מצטרף לספרות עשירה שכבר דנה בזירה הצפון־אפריקנית (לרבות ספר זיכרונותיו של רומל עצמו, שתורגם גם הוא לעברית). הקמן מתאר (בעיקר מנקודת מבט גרמנית) את מהלכי המערכה ועם זאת את דמותו ופעלו של רומל האיש, דמות שהשפיעה לא מעט לטוב ולרע על ההצלחות והכישלונות גם יחד (בתחום הכישלונות, תרמו לכך יחסיו הבעייתיים עם היטלר ועם צמרת הצבא הנאצי), עד שמצאה את קיצה בהתאבדות כפויה.

לכבוד אחימאיר

אב"א אחימאיר – האיש שהיטה את הזרם / העורך: פרופ' יוסף נדבה / העמותה להפצת תודעה לאומית / 248 עמודים.

ד"ר אב"א אחימאיר (1897 עד 1962), נולד ברוסיה, עלה לארץ ב־1912 ללמוד בגימנסיה הרצליה, נתקע בחופשה ברוסיה במלחמת העולם הראשונה, שינה את שם משפחתו לזכר אחיו מאיר שנפל במלחמה זו, עלה שוב לארץ ב־1924 כאחד מפעילי „הפועל הצעיר", הצטרף אחרי ארבע שנים לרוויזיוניסטים ואחרי שנתיים נוספות יסד את „ברית הבריונים" המפורסמת. ב־1933 הואשם בלקיחת חלק ברצח ארלוזורוב וישב זמן ניכר במאסר, אף כי זוכה בסופו של דבר. בעשור האחרון של חייו עסק בעיקר בכתיבת ערכים לאנציקלופדיה העברית. הוא היה אדם גדוש בידע ובלהט לאומי לא־מרוסן, אך בעל כישרון־מעשה מצומצם. הספר מכנס דברי הערכה וזיכרונות משל אלה שהכירוהו והוקירוהו, החל מז'בוטינסקי וקלויזנר, דרך בגין, תמיר, לייבוביץ, ילין־מור, שלום רוזנפלד, אורי קיסרי, הרצל רוזנבלום ורבים אחרים, וכלה בבניו יעקב ויוסף אחימאיר.

שלום על שלום

ש. שלום – ראיון על שירתו / נערך על־ידי הפרופ' אברהם הולץ מטעם המכון ליהדות זמננו המדור לתיעוד בע"פ האוניברסיטה העברית / עקד / מ"ח עמודים.

פרופ' הולץ ריאיין את ש. שלום לצורך ארכיון הקלטות של המדור לתיעוד בעל־פה באוניברסיטה העברית וראיון זה נדפס בספר שלפנינו. ש. שלום מספר כאן איך השפיע עליו הספר „רוד אלראי" של ריזרעאלי לעבור מכתיבה גרמנית לעברית, כיצד השפיעו על יצירתו החסידות, הקבלה ומשוררים מסויימים, על יסודות אוטוביוגרפיים ביצירתו, על משמעות השואה והקמת המדינה ומציע גם לכלול בסידור התפילות של ימינו פרקי שירה חדשה.

יומן מימי השואה

כידי ובמסתרים / שרה אליצור (ריטוב) / הוצאת המחברת / 154 עמודים.

הספר הוא דין־וחשבון על עינותם והשמדתם של יהודי טלז בשואה. חלקו הוא יומן שנכתב עברית על־ידי המחברת בשעה שהסתתרה בעליית־ביתו של איכר, חסיד אומות העולם, וחלקו נכתב ביידיש (ותורגם לעברית) כזיכרונות לאחר העלייה לארץ. החלק השני מתמקד בהצלתם של כיד יהודים על־ידי שלושה ליטאים, חסידי אומות העולם. בסוף הספר מובאים גם שירים שכתבה המחברת בימי נדודיה, בדרכה לארץ.

עזר

המין וההריון

התנהגות מינית בהריון ולאחר הלידה / סילביה קלוז / תרגום: אביבה אגמון / יסטן / 128 עמודים.

כנראה, שרדוש ספרי־עזר גם לענין ספציפי זה והנה הוא למניך, ויספר לך אם יחסי־מין עלולים להזיק להריון, אין תנוחות אינן רצויות, מאלה זיהומים צריך להיזהר, מה גורם להפלות וללידות מוקדמות, מתי רצוי לחזור ליחסי־מין אחרי לידה, מה גורם לאדישות מינית אחרי לידה, האם לידה יכולה לרפא קרירות מינית ועוד כיוצא באלה, הכל בצורת שאלות ותשובות.

טיולים ואתרים

פירסומים חדשים של החברה להגנת הטבע: ההדרכה בטיול / אברהם שטאל / 163 עמודים ● צפורי ואתריה / צביקה צוק / 138 עמודים ● חרדון – 4 / עורך: עמוס בוסקילה / 64 + 15 עמודים.

„ההדרכה בטיול" הוא, כמדומה, ספר־העזר הראשון המיועד להקנות מיומנות זו לקורא. נדונים פה מטרות הטיול, טיבו כפעולה לימודית, דרכי ההסבר של המדריך, גיוון ההדרכה בסיפורים, בשירים ובפעילויות, שילוב שמירת טבע ואתרים ותצפיות בנוף, שילוב חומר ממקורות היהדות, הכנת ההדרכה ותיכנונה, היחסים בין המדריך לקבוצה וכדומה. הספר על ציפורי מרכז לראשונה את המידע על בירה זו של הגליל היהודי בימי בית־שני ואתריה וכולל סקירה גיאוגרפית והיסטורית, אתרי ציפורי וסביבתה, מסלולי טיול בסביבת ציפורי ושורה של נספחים, בתוכם מאגרות ציפורי וביבליוגרפיה עשירה. בספר יש גם שפע מפות, תרשימים ותמונות, מקצתן בצבעים. „חרדון" הוא כתב־עת של מרכז המידע על זוחלים ובחוברת החדשה מתפרסמים מאמרים על ראשנים, צבי יבשה, נחשים ועוד וכן שפע ידיעות ותצפיות בענייני זוחלים.

דראמה

איבסן ואחרים

שמונה ספרי מחזות חדשים בסידרה שבהוצאת בית צבי, המרכז הישראלי לדרמה: הדה גאבלר / הנריק איבסן / עברית: חיים גליקשטיין / 124 + 4 עמודים ● אויב העם / הנריק איבסן / עברית: רבקה משולח / 130 עמודים ● ברווז הבר / הנריק איבסן / עברית: גד קינר / 146 עמודים ● אלוף הבונים / הנריק איבסן / עברית: עדנה קורנפלד / 92 עמודים ● יונו והטווס / שון או'קיסי / עברית: יואב לורד / 93 עמודים ● ילד הפלא של העולם המערבי / ג'ון מילינגטון סינג' / עברית: אסף אור / 76 עמודים ● עורך־דין מטעם / ג'ון מורטימר / עברית: עזרה ברנתום / 44 עמודים ● בעל / ברטולט ברכט / עברית: ד"ר שמעון לוי / 78 עמודים.

בעשור האחרון יש פריחה גדולה במו"לות התיאטרונית. אם לפני כן יצאו לאור מחזות לעיתים נדירות וספק אם מיספר המחזות המתורגמים והמקוריים בעברית עבר את המאה הראשונה, הנה בשנים האחרונות התרבתה מאוד הפעילות בתחום זה ושני מוקדי הפעילות הנמרצים ביותר הם הוצאת „אור עם" ועוד יותר המרכז הישראלי לדראמה שליד בית־צבי, המסתפק ברמת־הפקה נמוכה וזולה אבל פורה להפליא בתפוקתו. הצרור החדש שלפנינו מעיד על כך.

לילדים

חוברות לחופש

חוברות שעשועים לחופשת הקיץ וגם לשנת הלימודים בהוצאת המרכז לטכנולוגיה חינוכית: סדרות עם „בלי סודות" ● אות, נייר ומספרים ● אל תפחדו בוא לשחק ● סדרת „חשבונים".

כל מי שהיה תלמיד מכיר את הצרה הקרויה „חוברות עבודה לחופש הגדול". המרכז לטכנולוגיה חינוכית מנסה לשוות לחוברות אלה אופי צבעוני־מישחקי עליז, כשהוא כולל בהן חידונים, עבודות ציור וגזירה, סיפורים, כרטיסי מישחק וכדומה. מקצת החוברות מיועדות לחזק את תורת הקריאה והכתיבה וביקור את הבנת הנקרא אצל מסיימי כתה א' והאחרות משפרות את השליטה בחשבון בדרגות קושי שונות.

פעילות לכל עונה

שמונה ספרי פעילויות לילד מאת עמילם לביב ואיריס לוין בסדרות „מעניין לעניין" (אדן) ו„עונות ורעיונות" (1 עד 4) / ציורים: עפרה קציר / הוצאת ג. קמחי / בכל חוברת 32 עמודים.

סידרה זו של חוברות אינה קשורה בדיסציפלינה לימודית מוגדרת. היא נועדה לפתח את אבחנותיו וכישוריו של הילד בגיל 4 עד 8. בחומר העשרה כללי, הילד יעשה כאן היכרות עם המיספרים והאותיות, הצורות והצבעים, תופעות טבע שונות, גדלים וכמויות וכדומה.

מדריך ספרי יהודות · האוזן השלישית · פיתחון פה

תרבות · ספרות · אמנות

משה חלמיש

יהודי מרוקו: באותיות עבריות

חיים זעפרני, אלף שנות חיים יהודיים במרוקו, ספר המקורות, הוצאת מכון הברמן למחקרי ספרות, לוד, 568+8 עמ'.

פרופסור חיים זעפרני, תושב פאריס, כתב שישה ספרים על החיים היהודיים במארוקו, בהם תיאר את החינוך, הספרות, השירה, החיים החברתיים והדתיים, קבלה ומיסתורין. שישה אלה כתובים בצרפתית, ואחד מהם, העוסק בשירה, תורגם לעברית ונדפס על־ידי מכון בן־צבי בשנת תשמ"ד. אחד בסידרת ששת הספרים הנ"ל הוא Mille and de vie juive au Maroc (אלף שנות חיים יהודיים במארוקו). באחרונה פירסם מכון הברמן את הכרך עב־הכרס שלפנינו, והוא אוסף תצלומי מקורות מספרים נדפסים ומכתבי־יד, הבא להמחיש ולהדגים את הספר הצרפתי, שהרי חומר־הגלם ליצירתו כתוב ברובו המכריע באותיות עבריות. כמובן, המגישה עם לשון־המקורות הרב־גוניים חשובה מאוד, והמחבר הוסיף במהדורה העברית מבואות קצרים כדי לשמש רקע הולם. מבחינה זו מוטב היה לתרגם את הספר כולו ולהגישו לקוראים בצרוף ספר־המקורות שלפנינו, כי אז היתה התמונה בהירה יותר. לא רבים הם הקוראים שיש להם גישה למקורות הללו, ולא רבים הם המחקרים שנכתבו כשה־בור זה.

וכאן ניצבות שתי שאלות הקשורות בהיקף החומר. ראשית, מבחינה כרונולוגית – הכותרת של הספר היא „אלף שנות חיים", ורומה שרק כמחצית־האלף באה לידי ביטוי, ואילו המחצית העלומה נעלמה מן הספר. שנית, מבחינה תוכנית – הובאו אמנם תצלומי דוקומנטים וספרים, אך ככל שצולמו ספרים – דומה שנהגו כאן ביד רחבה ולעיתים נבלע העיקר אי־שם בין הדפים המרובים. זאת ועוד, הכמות, שצולמה מכל ספר, גרמה לכך שספרים או היבטים חשובים אחרים נעדרים בסופו של דבר, כך שהכמות בעצם קיפחה ופגעה באיכות.

אם נתעלם מן ההערות דלעיל ונדון בספר, כפי שהוא מוגש לנו, הרי נימצא מתברכים בידיעות רבות ומגוונות בתחומים השונים. במקרים מסויימים הובאו בשולי־התעודות הסברים של מונחים ערביים, המופיעים שם, ובכך יש יתרון חשוב.

יהודי תימן: חינוך יהודי מקורי?

אהרן גדדוד, החינוך היהודי בצפון תימן ושורשיו ביהדות, הוצאת לקט, 154 עמ'.

לעומת הספר הקודם, שהוא רבגוני בתחום עיסוקו, הרי ספרו של גדדוד מוקדש לפן מרכזי – החינוך. כידוע, ארץ תימן אינה עשויה מיקשה אחת, ואף היהודים שבה נחלקים לקבוצות שונות. הסיבה לעצמת, בעלת ייחוד ניכר, היא איזור־הצפון, שבמרכזו העיר הגדולה – צעדה. בדרך־כלל ידועות בעיקר הערים צנעא ושרעב, ששמן עולה כהקשרים שונים, וממילא אף מרובות הידיעות על המתרחש בהן. לא כן באשר לצפון, שלא זכה לתיעוד, הגם שהיהודים שם נהנו ממעמד איתן בקרב החברה המוסלמית יותר מאשר אחיהם במרכז וכדרום.

מחבר הספר שלפנינו נזקק אמנם להיבט אחר בחיי יהודי הצפון, הוא החינוך היהודי, אבל למעשה הוא די מרכזי, ומבעדו ניתן להשקיף גם אל עבר תחומי־חיים נוספים. המחבר מנסה איפוא לתאר את המערכת החינוכית מזויות שונות, כגון: גילאי התלמידים, מבנה התלמידים, תוכנית־הלימודים, המורה ומעמדו, דרכי־ההוראה, ערכים ומגמות, המיבנים המיוחדים של „בתי־הספר" וכיוצא באלה.

ברם, תיאורים אלה של המחבר נשענים רובם ככולם על ראיונות, שערך בקרב יוצאי־הצפון, החיים כיום בישראל. כמובן, הדבר מחייב הבנה מדוקדקת של הראיון־השאלון, הבנת המנטאליות של המרואיין, עימות העדויות של המרואיינים כדי להימנע מאידיאליזציה, רגשנות, נוסטאלגיה, שיכחת פרטים או עיוותים, בשל מרחק הזמן – ולהגיע במידת האפשר לרמה אובייקטיבית. אמנם המחבר מזכיר גם עמדות של חוקרים (וחבל מאד שאין רישום ביבליוגראפי נאות) או כותבי תולדות, בעיקר מבני תימן, ואף מעמת אותן, והנה מתברר שלפעמים הדעות ממש מנוגדות מן הקצה אל הקצה. לנוכח כל זאת עולה השאלה, האם באמת הצליח המחבר לשרטט תמונה מהימנה של העובדות, במיוחד לנוכח העובדה שהמרואיינים, ככל שהיו ותיקים, לא יכלו לתאר אלא את תקופתם שלהם, את אשר ראו מנעוריהם ואולי גם את אשר אבותיהם סיפרו להם. והשאלה היא, האם ניתן להסיק מכך גם על העבר הרחוק יותר, גם אם נצא מתוך הנחה, שלא פקדו את הצפון זעזועים שהיה בהם כדי לשנות את פני הדברים במרוצת הימים. מכל מקום, בבסיס כזה של ראיונות, איני יכול להיות איתן, הרי נראה, כי החיבור שלפנינו עושה בו שימוש ראשי, אלא אם כן שקד על אמינותו מתוך שהיה מודע לבעיות.

נקודה נוספת ש„מפריעה" לי היא המגמה הראשית של המחבר, להראות כי „החינוך היהודי בצפון תימן הינו טיפוס של חינוך יהודי מקורי" (עמ' 11). לדעת המחבר ה„מקוריות" זו מתבטאת בדמיון לחינוך שבתקופת התלמוד. דומה עלי, שמגמה זו לא הוכחה כראוי. ערכים ומטרות קרובים, ובעיקר מתגמים ואמירות מקבילות, עדיין אינם הוכחה את החינוך התימני למקורי, הרי אפשר להצביע על שינויים לארגומנטים, העולים דווקא מבין התיאורים המוצגים בספר שלפנינו. המחבר היה מיטיב לעשות בנקודה זו, אילו היה מעמת את החינוך באזורי תימן אחרים ובעיקר בארצות אחרות, כי אז היה לו סבירות נאות. ואמנם יש להניח, שהיה מוצא בחינוך קווים קרובים יותר לתקופת התלמוד מאשר בארצות אחרות, אבל עבודה כזו היתה חורגת בהרבה מעבר לתחומי הספר הנוכחי, ומן הראוי שתיעשה פעם במלוא כובד־הראש. נשאר איפוא להתמקד לפי שעה בתרומתו החשובה של המחבר בתיאור המצויר של מערכת החינוך בצפון, על השלכותיה לחיי המשפחה והחברה, ובעיקר לנוכח העובדה שמקורות המידע הולכים ומידלדלים.

ענת לויט

בין אל־חכים לדראבן

השבוע מת בקהיר, בגיל 88, תאופיק אל־חכים, זקן הסופרים במצרים. בהקשר לכך שמעה האוזן השלישית, כי חילופי התרבות הראשונים בין ישראל למצרים, עוד לפני חתימת חוזה השלום, היו בין אל־חכים לשולמית הראבן. בזמן שיחות איסמעיליה שלחה הסופרת הירושלמית לאל־חכים, באמצעות עיתונאי ישראלי, את ספרה „עיר ימים רבים" בתרגום לאנגלית. העיתונאי הישראלי מסר את הספר לעיתונאי מצרי, וזה העבירו לסופר־הקהירי. תוך ימים אחדים קיבלה שולמית הראבן מאל־חכים ספר מחזות בצרפתית עם הקדשה לבבית ותקווה לשלום בין שתי המדינות. אבל דא עקא שאת הספר התקשתה הראבן לקרוא, מפני שקצין־ביטחון כלשהו קרע אותו כאשר „בדק" את הדפים בדקר. הספר המקולקל נשאר כמזכרת מהסופר המצרי, שהלך לעולמו השבוע.

ביקור לטינו־אמריקני

במהלך ביקור בן שבוע ימים של סופרים מאמריקה הלטינית וספרד, התקיים בבית־הסופר בתל־אביב מיפגש בין שלושה־עשר הסופרים האורחים, שהוזמנו על־ידי המכון המרכזי ליחסי תרבות ישראל־אמריקה האיברית, ספרד ופורטוגל לבין קבוצת סופרים עבריים, ביניהם יעקב אורלנד, יוסל בירשטיין, משה דור, אשר רייך, סנדו דוד, שלמה אביו, אביבה דורון, ורדה גינוסר, בן־ציון תומר, פסח מיילין, מרגלית מתתיהו, ישעיהו אוסטריון ועזרר סברדליק, שהיה בין מארגני המיפגש. על חלק מן הארוע שרתה אווירה נוסטאלגית. דובר על הרקע התרבותי המשותף, שהעלה כמובן את זכר גירוש היהודים מספרד ואת השיבה המחודשת אל התרבות העשירה. כן דובר על הזרם החדש בספרות העברית, שכוּנה כאן „ריאליזם מאגי", שמושפע מן הספרות הלטינו־אמריקנית, ועל בעיות זהות למארחים ולאורחים של התמודדות עם זהות תרבותית, כזו המאפיינת מדינות קטנות מול מדינות גדולות. הסופר מצ'ילה, אנריקה לאפורקאד, דיבר על התנ"ך כחוויית הילדות הראשונה שלו, ואילו קארלוס באלאגר מאל־סלבדור, שהוא תלמיד קבלה וחסיד התורה המיסטית היהודית, סיפר על הזיקה בין האותיות העבריות לשפה הספרדית. יעקב אורלנד, יו"ר אגודת הסופרים, זכה לקבל את הבטחת האורחים, שלא ישכחו את קיומה של הספרות העברית החדשה גם בעוזבם את ציון, כלומר שיעשו למען תרגום מיצירותינו בארצותיהם, כשם שאנו עושים רבות בתרגום יצירותיהם לשפתנו. האורחים זכו גם בשי – ספר הכולל מיבחר מן השירה הישראלית מתורגם לספרדית, אולי בתקווה שיסייע ביום להודרו ולמלא את הבטחתם ליו"ר.

ספרות עברית בצרפת

בימים אלה התמנה ראש החוג לספרות צרפתית באוניברסיטת תל־אביב, פרופ' דוד מנדלסון, לנהל בשנה הקרובה את מכון רש"י בצרפת. למי שלא יודע, מכון רש"י הוא מן המרכזים הקהילתיים היהודיים החשובים בצרפת, ומישכנו בעיר הבירה פאריס. פרופ' מנדלסון מתכוון לגבש תוכנית מקפת למחקר לימודים יהודיים, שיהיה בשיתוף עם הסורבון ויזכה את הלומדים בתואר אקדמי. כן הוא מתכוון לשלב בסגל ההוראה את מיטב האינטליגנציה היהודית־צרפתית הצעירה. נוסף על פעולתו זו, יערוך פרופ' מנדלסון עם המתרגם הישראלי מישל אליעל כתב־עת חדש בשם „לוואנט", שיופיע פעמיים בשנה בשפה הצרפתית, ושנועד „לקרב תרבויות ים־תיכוניות סביב המשולש הישראלי, הערבי והצרפתי", כך אליעל. עד כה התקבלו במערכת כתב־העת יצירות של סופרים מעיראק, אלג'יר, מרוקו, מצרים ויוון. כוונת העורכים היא פוליטית בעיקרה: ליצור גשר עם העולם הערבי: „אולם", מציין אליעל, „המסות שתיכללנה בכתב־העת בן מאתיים העמודים, לא יעסקו בפוליטיקה". אגב, מו"לים ישראליים מגלים עניין בהוצאתו של כתב־העת בעברית.

בשנה הקרובה צפויה בצרפת גם פריחה אמיתית לספרות העברית העכשווית. לאחר שספרו של אהרון שבתאי „מאמה ביתית", שתורגם על־ידי אליעל לצרפתית, זכה לתהודה חיובית שם, עומדים להופיע בצרפת „זכרון דברים" ו„סוף דבר" ליעקב שבתאי, „פסק זמן" לאמנון זקנט, „ערבסקות" לאנטון שמאס, „עיין ערך: אהבה" לדויד גרוסמן, „מאה לילות ביפו העתיקה" למנשה לוין וגם מיבחר נובלות של יוסף חיים ברנר.

[illegible]

בראשית השבוע התקיימה אסיפה של אגודת פא"ן, שבמהלכה התנהל דיון נוקב במצבו של פא"ן בהווה ובמה שעל האירגון לעשות בעתיד. באסיפה נכחו חברי הוועד: פרופ' הלל ברזל, א.ב. יפה, יורם קניוק, מרים עקביא, ס. יזהר, משה דור והמזכיר חיים תורן. נעדרו הסופרת עמליה כהנא־כרמון ואהרן מגד, שהתפטרו זה מכבר מן הנשיאות ומן האגודה. במהלך האסיפה הוקרא מיכתבו של מגד, שבו הסביר כי הרקע לפרישתו הוא מסע ההכפשה שנוהל, לדבריו, בשבועות האחרונים נגד פא"ן ונגדו אישית. הוחלט כי לאחר החגים תכונס אסיפה כללית של כל חברי פא"ן שהיו רשומים אי־פעם, בין אם שילמו מסי חבר ובין אם לאו. אסיפה זו תאשר תקנון חדש לפא"ן על־פי חוק העמותות, ותבחר את מוסדות העמותה. כן ייבחר ועד חדש, שיבחר מתוכו נשיא ומזכיר־כבוד. לפי שעה לא מונו נציגים מטעם פא"ן לוועדה הפריטטית עם אגודת הסופרים. את מקומו של מגד יתפוס בוועד הזמני של פא"ן המשורר שלמה אביו.

[illegible]

● בראשית חודש אוגוסט יסע הסופר שמעון בלס לפאריס למשך חודשים. הסופר, שרומאן שלו, „תורי אורה", הוקדש לגולים בבירת צרפת, יגלה לשם בעצמו מתוך כוונה להקדיש את רוב זמנו לכתיבה.

● סדרת ספרים חדשה, שהמכנה המשותף שלה הוא צרפת, עומדת לצאת לאור בהוצאת „מסדה". עורך הסדרה ומתרגם הספרים הוא אביטל ענבר. בשלב הראשון מתוכננים להופיע „מי הנבצות" של מרים קאניול (בשני חלקים), הביוגראפיה של גורקי מאת אנרי טרויה, „ימי ראשון של חודש אוגוסט" של פטריק מודיאנו, „הכובשים" של אנדרה מאלרו ו„טורגנייב", עוד ביוגראפיה מאת טרויה.

יעל זיידמן

ראובן קריץ: שיחות רדיו שהפכו לקובץ מסות

[illegible] ד"ר ראובן קריץ, שספרו „סיפורדורים" ראה אור לאחרונה בהוצאת „פורה".

[illegible]

„משוגע" לארץ־ישראל

עם סיום הופעת הסדרה הראשונה של ספרי מסעות לא"י, בעריכת אלוף (מיל.) רחבעם זאבי

מיכאל ששר

ה„טרנספר", שהועלה מתהום הנשיה של תולדות הציונות על־ידי רחבעם זאבי כפיתרון לסיכסוך הישראלי־ערבי, יישכח מדהסתם במהרה כלעומת שבא. לעומת זאת, יחיו חיים ארוכים ששת ספרי המסעות לארץ־ישראל במאות שעברו, שעל הוצאתם לאור שקד זאבי בחמש השנים האחרונות. זהו – כדברי נשיא המדינה, חיים הרצוג – „נכס תרבותי־חינוכי ומן הדברים העומדים לעד, כיין הטוב שטעמו משתבח". ואכן בלי גוזמה ניתן לומר שלפנינו מיפעל יחיד של „משוגע" לדבר, המבקש לחבב את הארץ על יושביה באמצעות ספרי נוסעים, עולי־רגל, סיירים וחוקרים של ארץ־ישראל בדורות קודמים.

מספר נגדי: בכל אחת מן הסדרות המתוכננות, שיכללו בסופו־של־דבר ששים ספרים, יהיו ספרי מסע לשמם, רצוי בשבילים צדדיים, ספרי פולקלור ומחקר, ספר שנכתב...

בשבילי הארץ. איני יודע אם הסיבה לכך נעוצה ברומאנטיקה של הליכה בשבילים לא־סלולים ובאהבת הסכנות, או ברצון לגלות את מולדתי כפי שמצאוה החלוצים הראשונים: נטושה, ריקה, חרבה וקוסמת. מכל מקום, איני מאמין בחקירת הארץ רק על־פי ספרים. אני בעד שילוב מושכל בין השדה לספר. לאט־לאט אספתי ספרייה, אחת היפות בארץ, בנושא ארץ־ישראל, שנה גם פריטים נדירים ויקרים. אבל בניגוד לבעלי תחביבים אחרים, המשתדלים להקטין את חוג המתעניינים בתחביבם (כדי לשמור על הערך הכספי הגבוה של תחביבם), ה„משוגעים" בתחום אהבת הארץ מבקשים „להדביק" אנשים רבים ככל האפשר בתחביבם. לכן אמרתי בלבי לכנס באכסניה עברית, שתהיה שווה לכל נפש, את ספרי המסעות החשובים והמעניינים שנכתבו בעבר, ושקשה היום להשיגם".

מלאכתו של זאבי לא היתה קלה. ספרות הנוסעים היא עשירה ורחבה. במאה ה־19 בלבד (לא־מעט בעיקבות מסעו של נפוליאון ב־1799) ביקרו בארץ כמיליון עולי־רגל (כמעט כמספר התיירים היום), למרות היות הארץ עזובה ושוממה. תיירים אלה השאירו בכתובים יותר מ־5,000 ספרי מסעות, שעליהם יש להוסיף אלפי ספרים שנכתבו במאות קודמות. יתר על כן: חלקים מספרות הנוסעים חוזרים על עצמם, משום שרוב המבקרים הלכו במסלולים קבועים ונעזרו באותם דרגומנים (מורי־דרך), ולכן הם מעלים לא־פעם גֵּרָה. מאוצר עצום זה נבחרו על־ידי זאבי ששים ספרים, שעל הוצאתם הוא שוקד מבלי שהוא נותן „פרנסה" לזולתו: הוא עצמו אחראי לבחירת הספר, לבחירת המתרגם ולבדיקת התרגום (אין הוא סומך על המתרגמים, משום שלדבריו אין הם מכירים תמיד את שמות המקומות, הפלורה והפאונה, שנשתנו מפעם לפעם במשך הזמן. כך, למשל, שמו של דג מסוים בכינרת היום אינו שמו בערבית לפני מאה ומאתיים שנה, ורק מגדל נון, איש קיבוץ עין־גב, בקי ברזים אלה), לכתיבת...

...של מישרד־הביטחון. ואבי עצמו אומר: „האמן לי שאין נחת גדולה מאשר לראות ספר חדש יוצא מבית־הדפוס או מן הכריכיה. הדבר משול לנכד חדש שנולד, ולא חסרים לי כאלה..."

בין השדה לספר

אני שואל את זאבי כיצד הגה את הרעיון והוא משיב: „אני תובב ספר. ירשתי זאת מאבי. הוא התעניין בעיקר ביודאיקה, ואני בעיקר בארץ־ישראל. מלבד זאת, שוטטתי ואני ממשיך לשוטט הרבה...

...שיצאו לאור על־ידי שמורים אנגליים עמו ה בסימן של הרומאנטיקה, שאליה נתלווה יצר הרפתקנות. אל נשכח שעד למאה הקודמת לא ידע איש את מקורות הנילוס, שלא לדבר על מקורות הירדן, והאנגלים – שהיו נוסף לכל גם תוכני תנ"ך – נמשכו לארצות רחוקות, ובייחוד...

מרים שניידר־אוסזידר

כבוד אחרון

הַיּוֹם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה
אֲפִלּוּ בְּלִי לָצֵאת מִן הַמְּכוֹנִית.
אֶפְשָׁר לִקְנוֹת אֲרוּחָה
מִמַּקְדוֹנַלְד,
לָקַחַת כֶּסֶף מֵהַבַּנְק,
לִרְאוֹת סֶרֶט,
וְעַכְשָׁו אֲפִלּוּ לַחֲלֹק
כָּבוֹד אַחֲרוֹן לַמֵּת.
בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת אֶצְלָם חִדְּשׁוּ
חֲדַר־קְבוּרָה בֵּין שְׁנֵי חַלּוֹנוֹת.
בָּרִאשׁוֹן (תּוֹךְ כְּדֵי נְהִיגָה)
מַכְנִיסִים כַּרְטִיס תַּנְחוּמִים.
דֶּרֶךְ הַחַלּוֹן הַשֵּׁנִי
אֶפְשָׁר לִרְאוֹת אֶת הַמֵּת
לָבוּשׁ, מְאֻפָּר,
בְּשִׂיא יָפְיוֹ הַמְּלָאכוּתִי,
מֻטֶּה שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ מַעֲלוֹת.
כָּל זֶה נִמְשָׁךְ שְׁלֹשִׁים שְׁנִיּוֹת.
לֹא יוֹתֵר מִדַּי זְמַן לְמִי שֶׁמְּמַהֵר.

קינה לתשעה באב ליוסף צרפתי

יהודה ריצהבי

עֵת זֶה יָמַי וְשָׁנַי / לִבְכּוֹת מַר לֹא אַדְמִימָה
אִם אֶתֵּן שֵׁנַת לְעֵינַי / לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה

יוֹם מֵי הַיָּם יֶחֱרָבוּ / וְיִסָּכְרוּ צִנּוֹרוֹת
דִּמְעוֹת עֵינַי יִשְׁאָבוּ / מַיִם מֵהֶם לְעָרוֹת
אָשִׂים חֹרֶב נְהָרוֹת / וְאֶתֵּן צִיָּה גְּשׁוּמָה

וּבְנֵי חֶלֶד יִרְגְּזוּן / מִשַּׁאֲגַת אַנְחָתִי
בְּעֵינֵיהֶם יִרְמְזוּן / מִכְאוֹב מַחֲלָתִי
וְנֶהְפַּךְ אֵבֶל שִׂמְחָתִי / וּמַכָּתִי עֲצוּמָה

סָבִיב עוֹרִי נִקְפוּ / בְּפִשְׁעֵי קָשָׁה נָגַע
עַל עַצְמוֹתַי רָחֲפוּ / בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע
מִמְּצוּקוֹת לֹא אַרְגִּיעַ / יָדָם נְטוּיָה רָמָה

פּוֹרָה לִכְדֵי אֶרְדּוֹף / מִדֵּם לִבִּי כִּי יָגַר
כְּאֵבִי אֶל מִי אֶעֱרוֹף / בְּתוֹךְ מוֹרָשָׁיו נִסְגַּר
לֶעָפָר אוֹתִי מְגַר / כְּחָלָל בָּאֲדָמָה

צוּרִי רָם פְּדֵה תָמָךְ / יַד בְּנֵךְ אֶבְיוֹנָךְ
סֻכַּת שְׁלוֹמוֹ סְמֹךְ / יִרָצֶה לְפָנֶיךָ
הָרֵם יַד יְמִינְךָ / וַעֲזֹב אַף וְחֵמָה
וּפְקֹד נָא בְּטוּב צֹאנְךָ / וְתְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה

חורבן הבית בראשונה ובשניה הצמיח ענף עשיר בספרות הפיוט. שנה שנה חיברו פייטני הדורות קינות על חורבן הארץ והמיקדש ועל גלות האומה ושיעבודה בידי זרים. חכמי התורה ואנשי הקבלה, שחיו בארץ־ישראל במאה הט"ז, וראו כמו עיניהם את שממות הארץ ודלות העם, הירבו אבל וקינה על אחיהם שבגולה. לדעתם, חיבור קינות לתשעה באב היה חובה ומצווה. וכך כותב ר' משה בן מכיר, מגדולי רבני צפת וראש ישיבת עין־זיתים (מאה ט"ז): „היודע...

הקינה עשויה בתבנית הסליחות הקדומות. בראשה קבוע מדריך, ואחריו חמש מחרוזות. המדריך הוא בן שני בתים, והמחרוזות – שלושה. כל הבתים מורכבים משתי צלעיות. שני בתים ראשונים שבמחרוזות חורזים בחרוז פנימי וחיצוני נפרדים. כנגדם הבית השלישי זהה בחרוזו החיצוני עם חרוזו החיצוני של המדריך.

אין בקינה כלום על מאורעות היום: חורבן הארץ והמיקדש וגלות האומה וסבלה. הכל מצטמצם ברגשות הצער והאבל. ראוי היה...

פירוש

[א]ין אנשים [נ]חמדים

[...]ן נרושי

■ גאורג' גרוס, ביתן הלנה רובינשטיין, תל־אביב.

היותו של ג'ורג' גרוס אמן בן זמנו התגלמה בביקורת חסרת הרחמים, שהטיח באמצעות רישומיו. גרוס לא הקדים את זמנו כאמן מבחינה סיגנונית. המוניטין שיצאו לאמנותו בעולם נבעו מהראייה הבוטה ומהדרך שבה היטיב לתאר את הרחוב הגרמני שבין שתי המלחמות. מרוייק מכל היסטוריון ויושר מכל סופר חי גרוס את הזמן ברישומים שהפכו לתעודה ההיסטורית המזוהה ביותר עם אווירת הזמן העלנית והפורה גם־יחד.

„האדם הוא כבהמה", הכריז גרוס. הוא היקסם ונרתה בעת ובעונה אחת מהרוצחים, מהזונות, מהמהמרים, מהסרסורים ומהסוחרים השמנים וחרורי הלחיים. בעולם של גרוס הגבר נמצא בעמדת זינוק לטרף מאחורי האשה. הוא קרח, שמן, ונימי דם משורגים על אפו ולחייו. האשה מצידה תספק את מבוקשו תמורת תשלום הולם. והגבר הנשוי שותה. הוא רוצח את אשתו ברגע של התפרצות, אולם רגע אחר־כך הוא נרגע ומזמין את חבריו למישחק קלפים כשהוא יושב על הארגז, שממנו מבצבצת רגלה של הנרצחת. האשה תמיד עירומה, גם כשהיא לבושה. הקירות סדוקים, הברזים דולפים, טינופת בכל מקום.

הפועל והקפיטליסט

סיגנון הקו של גרוס אלים לא פחות מנושא הציור. זה אינו רישום, שניתן לאייר באמצעותו נושא פסטוראלי. הגרוטסקה גולשת וצוברת את עוצמתה על בסיס הסדר והרציונאליות. הקווים רצימים ודקים, ללא חזרה פעמיים על אותו קו. הצורות והמצויירות שלמות. הדגש הרישומי הוא על תווי הפנים, אברי המין וכלי נשק ומשחית שונים.

גרוס „פליטטי" בשעתו עם הרעיון הקומוניסטי, אולם לא עלה בדעתו אף לרגע לייפות את הפרולטר המרוכא. הפועל הפשוט מכוער...

ג'ורג' גרוס, „האדם הוא כבהמה"

תעודה חשובה

אפשר גם כך

[...]ילה מנור

■ תחרות אדריכלים על הקמת בנין בית־המישפט העליון בירושלים, מוזיאון תל־אביב.

כל אחד יודע שבניית בנין היא תהליך ממושך, אך לא כל אחד שם לב לתהליכים, לשיקולי הדעת ולמאמצים הרבים המושקעים...

זיקה להסטוריות

משמעות עודפת לעובדה שהתערוכה מוצגת סמוך לרחוב דיזנגוף, איזור שבו מרהסתם היה מרגיש גרוס בבית.

התערוכה ערוכה ותלויה למופת בידי ערנה מושנזון, וגם הקטלוג המסכני והענייני ראוי לשבח.

אסתטיקה של העץ

■ יגאל מירון, גלריית הקיבוץ, דב הוז 25, תל־אביב.

יגאל מירון מפסל בקורות עץ גדולות ומהוקצעות למחצה. קורות העץ משולבות זו בזו ויוצרות מיבני קרקע שטוחים, המזכירים פיסול בריטי של עשרים השנה האחרונות.

מירון בונה על המתח שבין סימטריה לא־סימטריה ומסתמך על אסתטיקת החומר של העץ הגולמי. הפסלים עוברים טוב. החלקים היותר מעניינים שלהם מצויים דווקא בחיבורים המתוחכמים, ואף שהם עשויים עץ גולמי למחצה, אין בהם התחנחנות.

נאמנות למציאות

■ שמואל בנקלר, בית ידלמים, רחוב פנקס, תל־אביב.

כמה עצוב לשמוע שהצייר נפטר יומיים־שלושה לאחר פתיחת תערוכתו.

ציורי השמן של שמואל בנקלר ז"ל צוירו בחוצות תל־אביב ונמל יפו. האמן, שהחל לצייר בשלב מאוחר יחסית בחייו, עבר בסיגנון ריאליסטי נאיבי. הוא התעניין במיוחד בנופי האורח העירוניים, וכיון בציוריו היפים יותר אפשר למצוא דיוקן של אופנאית תל־אביבית לצידם של דייגים משחקים ששכבו על המזח.

בנקלר טייל גם ברחבי הארץ ותיאר בהתלהבות נופי חורש פסטוראליים בהרים והורבות ישנות. יש בציוריו חיפוש מתמיד אחר היפה, אולם ללא הוספה או החסרה של פרט מפרטי הנושא המצוייר. הדיוק והנאמנות למציאות הינהו את מיכחולו והם ניכרים בכל אחד מציוריו.

לשון חכמים

המשך מעמוד 31

יוכל ללמדנו על היצר של מבקרי הספרות לנכס לעצמם מכוחם של הגמונים והשמנים להעלות בני־תמותה פשוטים במעלות קרושים.

תמהני איזה מין קנון הוא זה?

אם ננקרו בשורוק, נוכל לפרוש מן המסורת הנוצרית ולנוע מנרחה – ואז נוכל להמשיל על המשורר הקנוני את כלי הפריטה הניצב במרכזו התזמורת המזרחית ומוסך לאורים את הנעימה שעליה הסלסל התזמורת את אילתורית.

אבל אפשר גם בחולם, ואז תהיה קנוניתו של המשורר כנאתה...

נפוליאון בטלוויזיה

„נפוליאון וג'וזפין", סידרת־הטלוויזיה היקרה בהיסטוריה, מצולמת עכשיו באירופה ובצפון־אפריקה

בונפארטה אינו יורד מהמסך. לא הספקנו לנוח מהקרנת־הענק של „נפוליאון" בהיכל־התרבות וכבר מתבשרים על סידרת־טלוויזיה גראנדיוזית, המצולמת עכשיו באירופה: „נפוליאון וג'וזפין". מאחוריה ניצב המפיק הוותיק דייוויד וולפר, יוצר הסידרה „שורשים". בהפקה משותפת של תחנות טלוויזיה בגרמניה, צרפת, בריטניה וארה"ב, גייס 14 מיליון דולאר. זו תהיה הסידרה היקרה ביותר שצולמה אי־פעם למסך הקטן.

נפוליאון הוא הכוכב האיטלקי ארמאן אסאנטה, שהופיע עד כה בסרטי פעולה סוג ב' וטרם התפרסם באמריקה. הוא יצטרך להתמודד עם נפוליאונים מפורסמים שקדמו לו בקולנוע: שארל בואייה ב„מריה ואלכסקה", מרלון בראנדו ב„דזירה", רוד שטייגר ב„ווטרלו", אלבר דיאודונה בסרט של גאנס ורבים אחרים.

מפורסמת מאסאנטה היא ז'אקלין ביסט, כג'וזפין החושנית. „בילדותי ראיתי את ג'ין סימונס העונגה בדזירה, מגלמת את אהבתו הגדולה של נפוליאון. נדרתי, שיבוא היום וגם אני אהיה ג'וזפין". אבל, ג'וזפין שלה שונה לחלוטין. „חכמה, מבריקה, המתמודדת עם עריצותו של נפוליאון בכוח אישיותה ומיניותה. אבל, גם מושכת, סקסית, שהרעיפה הרבה אהבה על בונפארטה".

ז'קלין ביסט, ג'וזפין. „מבריקה, סקסית"

הסידרה בת שש הפרקים מצולמת בספרד, במרוקו, בצרפת ובבריטניה. היא תיפתח בגיליוטינה העורפת את ראש בעלה האציל של ג'וזפין, בימי הטרור שאחרי המהפכה. אחר־כך יסופר כיצד נפוליאון פגש את האלמנה היפהפיה בפאריז, נשא אותה לאשה ב־1796 – והתגרש ממנה ב־1809, אחרי שלא הביאה לו יורש. שיאה של הסידרה בטקס ענק בכנסיית נוטרה־דאם, בדצמבר 1804, כשנפוליאון הכתיר עצמו לקיסר צרפת ואת ג'וזפין – לקיסרית.

מספרים, שמאז כניסת אליזבת טיילור לרומא בסרט „קליאופטרה", לא הופקה סצינה כה עשירה וראוותנית.

■ ערן אלון

מלאך כחול

„ליבו של אנג'ל". מרחץ הדמים לא הזיז לצנזורה האמריקנית. ישבנו של רורק, המתנועע מעל נערה כושית, הוציא אותה מדעתה

הצנזורה הישראלית לא נגעה בסרט־האימים „ליבו של אנג'ל", שחולל באמריקה את שערוריית השנה. הסרט, העומד לעלות על האקרנים אצלנו, מספר על בלש פרטי המחפש אליל־זמר נעדר. כל האנשים שמעניקים לו מידע נרצחים באכזריות, מה שהופך אותו לחשוד כרצח.

גרונות משוספים, לב נוטף דם שנקרע מחזה של שרלוט רמפלינג, כושי מסכן שחתכו את איברי־מינו ודחפו לו לפה עד שנחנק למוות – כל זה לא הזיז לוועדת־הקולנוע האמריקנית, שמחליטה על התאמת הסרטים לקהל.

מה שהבעיס אותה היה קטע־התעלסות מחושמל בין הגיבור הלבן לבין נערה כושית בת 17.

מרחץ־דמים? זה בסדר. אבל, ישבנו החשוף של הכוכב הלוהט מיקי רורק, הגוהר על ליזה בונה היפהפיה רעוד בניו־אורלינס – זה חומר־נפץ מסוכן ואולי נבהלו מהסקס המופגן של בונה, נתו התמה של ביל קוסבי ב„משפחת קוסבי".

הבימאי אלן פארקר („תהילה", „אקספרס של חצות") לא הסכים לקצץ בסצינת־המין העסיסית וגייס את אמצעי־התקשורת למאבק. לבסוף, התפשרו הצדדים על חיתוך של עשר שניות בלבד. עתה, הסקס ב„ליבו של אנג'ל" כבר לא פורנוגרפיה. זהו סקס כשר, גם לצנזורה הישראלית.

■ ערן אלון

מיקי רורק ב„ליבו של אנג'ל". עשר שניות נחתכו – והכל כשר

ילד טוב קליפורניה

מארק מוריסון
על־פי הסכם עם ה„רולינג סטון"

מייקל ג'יי פוקס, 25, נראה כמו בן 15. „בחזרה לעתיד", „קשרי־מישפחה". מיליון־וחצי דולאר לסרט. מנומש, נמוך־קומה, בייבי־פייס, עגיל באוזן, ממושמע, עובד קשה. כולם אוהבים אותו ● „שרדר, הבימאי, אמר לי שאני לא צריך להיות כל־כך נחמד. אבל כזה אני" ● החיים הפרטיים – סוד מוחלט בהחלט

למייקל ג'יי פוקס אין שום סיבה להתלונן. כוכב הסרט „בחזרה לעתיד" רשאי כל שנה לצאת ל־4 חודשי חופשה מהתחייבויותיו למפיקי סידרת הטלוויזיה „קשרי משפחה". במארס השנה נסע לשיקאגו, השתתף בסרטו של פול שרדר, „אור היום", כיכב בניו־יורק בקומדיה של הרב רוס, „סוד ההצלחה שלי", וחזר ביולי לאתר־הצילומים של סידרת־הטלוויזיה המצליחה „קשרי־משפחה".

הקאריירה שלו עכשיו – בשיאה. באביב זכה בפרס 'אמי', האוסקר של הטלוויזיה האמריקנית. הסרט „סוד ההצלחה שלי", שיוקרן בקרוב בישראל, הכניס למפיקיו רווחים נאים. הוא עצמו ניצב בראש רשימת השחקנים המבוקשים ביותר בהוליווד. עובדה: הוא דורש – ומקבל – מיליון וחצי דולאר לסרט.

עובד קשה, אוהב את זה, אבל לא מוכן לשלם את המחיר. „רוצה אשה ומישפחה. השנה הייתי ממש עייף. אני חייב להאט את הקצב".

בקומדיה „סוד ההצלחה שלי", הוא דווקא מתפש את הקצב ברמות צעיר כל־אמריקני, העוזב את חוות הוריו בקנזס כדי להגשים עצמו בניו־יורק הגדולה. מנער־שליח בחברה קורסת, הוא מזנק אל כס יו"ר מועצת המנהלים. עוזר כנגדו הלן סלייטר („סופר־גירל"), המעניקה לו יותר מסתם השראה מקצועית.

פוקס – מנומש, נמוך־קומה, בייבי־פייס, בן 25, נראה כמו 15 – לא רצה שינהגו בו כדוגמת האמפרי בוגארט, אל פאצ'ינו וריצ'ארד גיר. לא רצה נעלי־עקב, לא רצה לעמוד על שרפרף כשהצטלם לצידה של סלייטר. אז מה אם הוא נמוך ממנה בראש אחד? זה כל החן שלו ובסרט תראו אותו עומד על בהונותיו כדי להטביע נשיקה על שפתיה. אף שחקן לא העז לעשות זאת לפניו.

את חופשתו השנתית הוא מבלה בהוואי. בעת הראיון נראה שזוף, מרוצה, רגוע. „אני רוצה להוציא הרבה מידע מיותר מראשי, לפני שאני חוזר למרכז העניינים", הוא אומר.

▲

אומרים, שגם הסרט השני שהשתתף בו השנה, עומד להיות להיט. ב„אור היום" מגלם פוקס את ג'ו רוניק, צעיר העובד בבית־חרושת ונאלץ לתמרן כל הזמן בין אימו לבין אחותו, שלא יהרסו זו את זו.

„כשצילמנו את הסרט, היו ימים שרציתי, שפוקס לא יהיה כל־כך נחמד", אומר הבימאי פול שרדר. „כל מי שבא לאתר־הצילומים ביקש את חתימתו. הוא היה להוט מאוד להיענות לכולם". פוקס: „מה לעשות? אני כזה! אם אנשים מתייחסים אלי כאל ידיד, איני רוצה להיות בלתי מנומס כלפיהם. בכלות הכל, זה הקהל שלי"

כולם אוהבים אותו. גם על החוף בהוואי. ילד מקומי ניגש עם פנקס וביקש, „תחתום לי". גם זוג בירח־דבש הצטייד בחתימתו. בתו של בעל מיסעדה באה אליו בשעה מאוחרת בלילה, לבושה בפיג'מה, ופוקס חתם לה, כמובן. הוא מודע לאחריות כלפי הקהל. „בעקבות הסרט 'בחזרה לעתיד' התחולל אצלי שינוי ברור, משחקן לאליל־פופ. אני מנסה בכל כוחי, שהשינוי בסטאטוס שלי לא ישנה את חיי".

לפי הדרך שבה הוא מנהל את חייו, אין שום סיכוי שזה יקרה. הוא מסודר, ממושמע. שיער חום, עגיל באוזן, לא הולך, מקפץ.

פוקס שומר על חייו הפרטיים בקנאות מוחלטת. אפילו חבריו הקרובים אינם יודעים עם מי הוא יוצא. העיתונים, כמובן, המציאו לו כל מיני חברות, כמו הלן סלייטר. למשמע הרכילות, הוא מחייך. פוקס מספר, שהוריו לימדו אותו איך לבנות מערכות־יחסים עם בני־אדם. „ההורים שלי הם החברים הכי טובים זה של זו. תמיד היו יחד. כוח שאין להפרידו. אני מקווה, שכשאמצא אשה, זה יהיה גם אצלי כך, יחד לתמיד".

עד אז, הוא לא חי במינזר. „יש לי חיי־מין בריאים ופעילים. אבל, זה לא אומר שאני אוסף מעריצות צווחות משערי האולפן, או הולך לבארים בשביל זה". הוא יודע על מה הוא מדבר. הוא כבר היה בכל המקומות האלה, לפני ההצלחה.

ווּפי גולדברג: „הוא לא רק השכן הטוב ממול, הוא גבר אמיתי"

„לפני שהגעתי לכאן, הפנים שלי נמאסו עלי, קולי נמאס עלי. אני שמח שכל זה עבר"

▲

פוקס, בנו של קצין בצבא הקנדי, הגיע ללוס־אנג'לס כשהיה בן 18. „בהתחלה זה היה מאבק לחיים. אחר־כך, בגיל 19, קיבלתי תפקיד בסידרת־טלוויזיה. הרווחתי קרוב ל־60 אלף דולאר, אבל ביזבזתי הכל. היתה לי חברה, קניתי לה כל מה שרצתה, הסתבכתי עם מס־הכנסה. כשכל הכסף הלך וקיבלתי עוד תפקיד, קבעתי לעצמי כללים ועקרונות־חיים". הוא נשאר נאמן להם.

בביתו, בלוס־אנג'לס, הוא מתאגרף לבד, מול המראה. מאמנו, פיט סטיינפלד, מקבל 200 דולאר לשעה כדי להוציא ממנו את המיץ. לפני „אור היום" עבד עם המאמן שישה ימים בשבוע. פוקס אומר, שאינו רוצה גוף שנראה כמו מפת־דרכים, „אבל אני גם לא רוצה להיראות כמו נקניקיה, וכך נראיתי לפני שהתחלתי להתאמן עם פיט". כאן, בחדר־הכושר הפרטי, ניצב פוקס מול יריבו היחידי – הוא עצמו. וכרגיל, לא יתפשר על פחות מהטוב ביותר. „אתה חייב להיות נחמד אל עצמך", הוא אומר –, ומתכוון לכך. עובד קשה ואין לו שום רגשי־אשמה על ביתו המפואר ברובע להר קניון.

ווּפי גולדברג, שכנה שלו, אומרת, שפוקס „שכן מאוד חברותי". הם נראו יחד בטקס חלוקת האוסקר והרינגים פרחו, כשווּפי נעלמה אחרי הטקס, אמרו שנפגעה מכך שלא קיבלה את הפרס על „הצבע ארגמן". שאלו את פוקס לאן הלכו אחרי הטקס, ולא רצה לענות.

ווּפי מגלה את הסוד: „אחרי הטקס הרגשתי שאני מתפוררת. הוא לקח אותי בזרועותיו למכונית והסיע אותי לבית־החולים סידרס־סיני. מייקל נשאר כל הלילה, עד שהרופאים קבעו, שאין לי שום דבר רציני. עכשיו אני יודעת: על מייקל אפשר לסמוך. הוא לא רק השכן הטוב ממול, הוא גבר אמיתי".

על עצמו לא ידבר הרבה. היה רוצה לביים סרט, קומדיה. „ברגע, איני בשל לעשות משהו רציני כמו 'אנשים פשוטים' שביים רוברט רדפורד. אין לי ניסיון בכל המישחקים ההרסניים. ב'אנשים פשוטים', למשל, מדובר על ייאוש. אני צריך לחיות עוד כמה שנים כדי להכיר את החיים, כדי להצדיק את העיסוק האמנותי בהם".

מכונית ה„פראדי מונדיאל" שלו חונה במוסך הפתוח כמו אלילה. „אני אוהב אותה", הוא אומר, „זוהי יצירת אמנות. סמל של הישג, של פיסגה". וכשהוא נכנס לתוכה ויוצא בדהירה לעבר הוליווד הילס, אנשים אינם יכולים שלא לומר בליבם: מייקל אכן הגיע לפיסגה.

„בעקבות 'חזרה לעתיד' הפכתי משחקן לאליל־פופ. פתח להרבה דברים לא טובים. לכן החלטתי, שאמשיך לעבוד קשה ולא אתפתה"

המישפחה של אלכס

מייקל ג'יי פוקס הפך לכוכב עוד לפני „בחזרה לעתיד" בזכות הופעתו כאלכס בסידרת־הטלוויזיה „קשרי־מישפחה", המשודרת אצלנו מדי יום שני. כבר 7 שנים, אחת הסדרות הפופולאריות ביותר בארה"ב. הסיפור פשוט ומשעשע: אליס וסטיב קיטון הם ילדי־פרחים לשעבר, שבשנות ה־60 שרו שירי שלום, הפגינו נגד מלחמת וייטנאם, עישנו מריחואנה, גידלו את שערם ודגלו באהבה אוניברסאלית. חלפו 20 שנה – סטיב מנהל תחנת־טלוויזיה ואליס ארכיטקטית מצליחה. אך עדיין הם בעלי זיקה ליבראלית וערכים של איכפתיות ודאגה לזולת.

שלושת ילדיהם הם ההיפך הגמור. אלכס, הבכור, בן 17 בתחילת הסידרה, שמרן מושבע, הלועג לכל מה שהוריו מאמינים בו. לבוש בחליפת 3 חלקים, מעונב, מסורק היטב ומדיף ניחוח בושם יקר. על הקיר, ליד מיטתו, תמונה של וויליאם באקלי (אינטלקטואל שמרני). בילדותו דרש, שעל תיק־האוכל שלו תתנוסס תמונתו של ניכסון. כשהודח, לא הפסיק לבכות במשך שבועיים תמימים. באחד הפרקים הוא מוציא את אחיו הקטן (נולד בעונתה השלישית של הסידרה) מגן־הילדים, משום שלדעתו לא מקנים שם ערכים שמרניים. אלכס מאמין בעליונות הגבר וחושב שמקום האשה במיטבח. אוהב דבר אחד יותר מכל – כסף, הרבה כסף.

אחותו של אלכס, מאלורי, בת 15 בפרקים הראשונים, לא פיקחית ביותר. אלכס יאמר, שהיא לגמרי מטומטמת. כל מה שמעניין אותה זה ג'ינס, בחורים וג'אנק פוד. אחותם הקטנה, בת הי"9, רוצה רק להישאר ילדה לנצח. אף־אחד משלושתם לא מבין את אמא ואבא, שמאזינים בערגה לבוב דילן ומדברים בנוסטלגיה על פסטיבל וודסטוק ועל „הימים הטובים ההם".

יתר שחקני הסידרה אינם פופולאריים כפוקס. מרדית באקסטר ברימי (האם), הופיעה בעבר בסידרת־טלוויזיה כושלת ובתפקידי־אורח בסדרות אחרות. כיום, מלבד „קשרי־מישפחה", היא מופיעה בטלוויזיה בעיקר בסירטוני־פרסומת למוצרי קוסמטיקה. למייקל גרוס (האב), עבר עשיר בתיאטראות ברודוויי.

תפקידו של אלכס הוצע בתחילה למתיו ברודריק, אך הוא סירב. אנשי אן.בי.סי. לא התלהבו מהרעיון להעניק אותו לפוקס. „פניו אינן מתאימות אפילו להדבקה על קופסת־מזון של בגי 5", אמר סגן נשיא־רשת לענייני בידור. אחר־כך, לפחות, לא התבייש להודות בטעותו. במשך שנים שכנה על שולחן עבודתו קופסת־מזון של ילדים, כשעליה מתנוססת תמונתו של פוקס.

■ רמי דרומי, לוס־אנג'לס

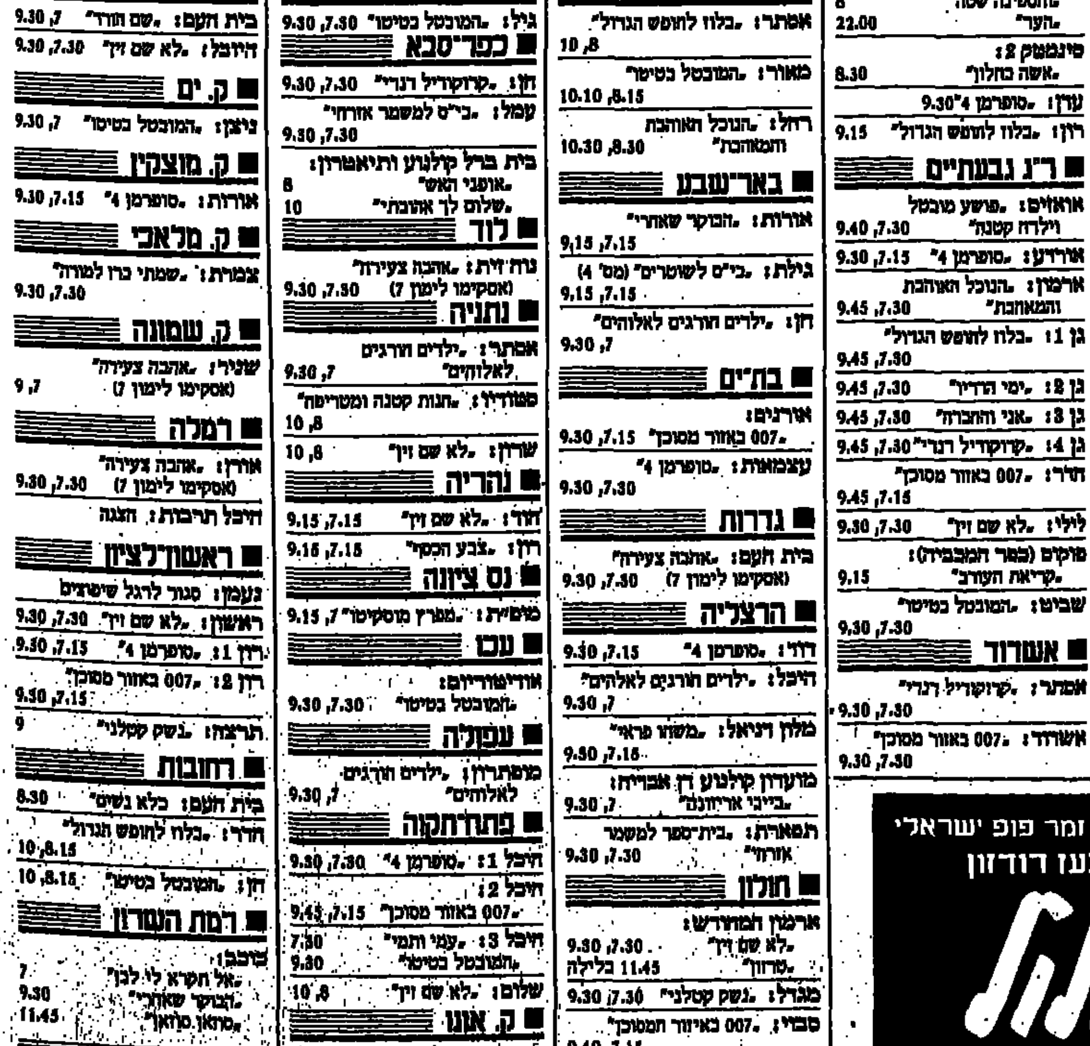

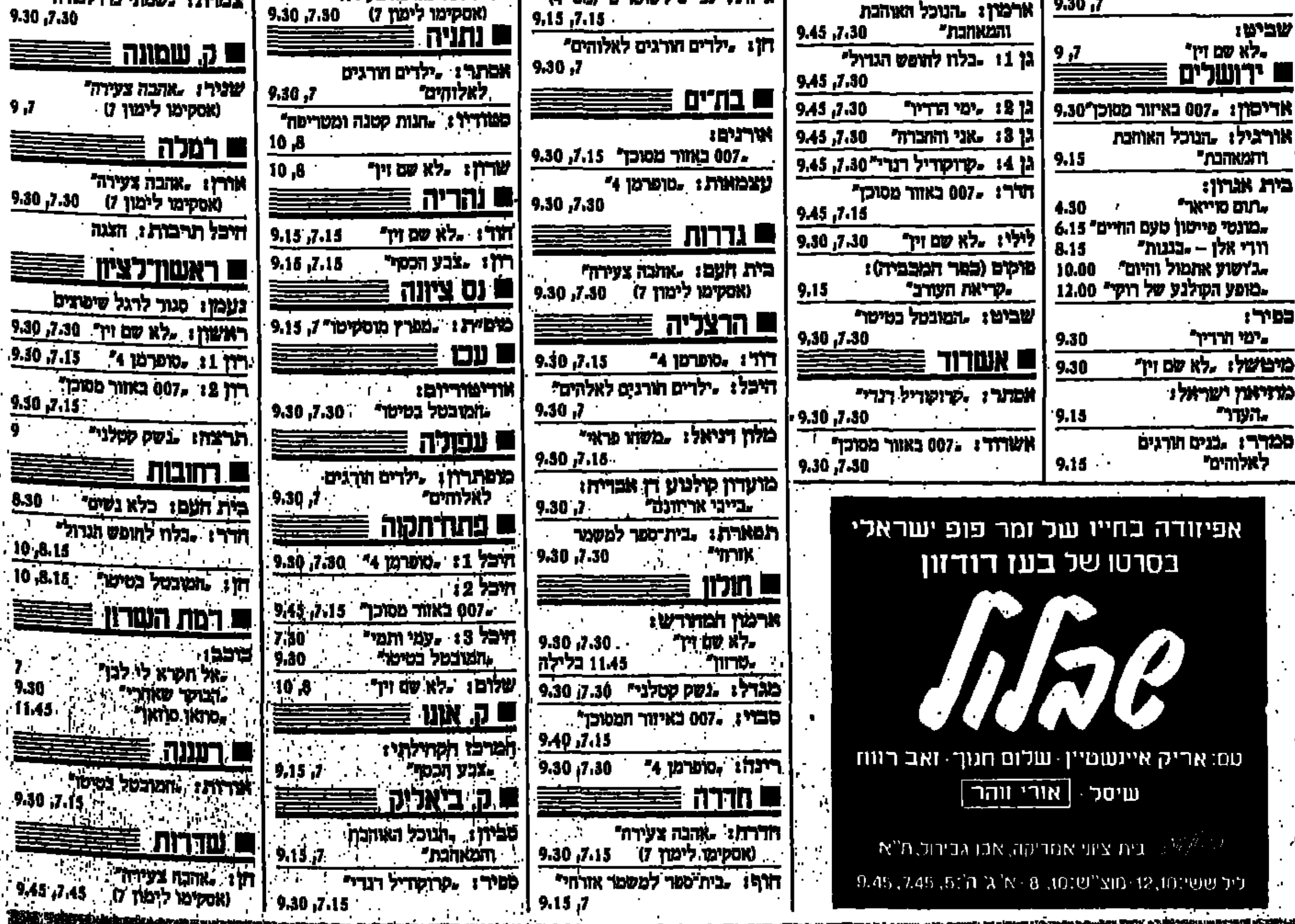

מוצאי שבת בבתי הקולנוע

■ **תל-אביב יפו**

אורלי: "ילדים חורגים לאלוהים" 7, 9.30
אסתר: "נשק קטלני" 7.30, 9.45
בית לסין: "ראשים מדברים – הסרט" 11.15
בן-יהודה: "אהבה בחלון ראווה" 7.30, 9.40
גורדון המחודש: "רוץ הנרי רוץ" 7.45, 9.45
גת: "בלוז לחופש הגדול" 7.30, 9.45
דיזנגוף 1: "פושע מובטל וילדה קטנה" 7.30, 9.50
דיזנגוף 2: "שרותים אישיים" 7.30, 9.50
דיזנגוף 3: "שיחות מלוכלכות" 7.30, 9.50
דקל: "קרוקודיל דנדי" 7.15, 9.30
דרייב-אין: "עמי ותמי" 7.45; "חתיך אמריקאי" 9.45; "סקס" 12
הקולנוע – בית ציוני אמריקה: "שבלול" 8, 10; "שיער" 12
הוד: "סופרמן 4" 7.30, 9.30.
הסינמטק הישראלי: "חמים וטעים" 8; "הצבע ארגמן" 9.00
חן 1: "הנוכל, האוהבת והמאהבת" 7.55, 9.55
חן 2: "חנות קטנה ומטריפה" 7.45, 9.50
חן 3: "אני והחבר'ה" 7.50, 9.50
חן 4: "אל תקראו לי לבן" 7.45, 9.55
חן 5: "בי"ס למשמר האזרחי" 7.45, 9.55
לב 1: "העלולי שכן" 8, 10
לב 2: "גרופי חוקי" 8, 10
לב 3: "לוי וגולית" 8, 10
לב 4: "בקצב השעון" 8, 10
לב יפו העתיקה – התזמורת הישראלית: "בשם סבלי – פרינס" 9.45
לימור: "מלון לצעירים" 7.30, 9.30; "בלייד רנר" בחצות
מוזיאון ת"א: "מותו של סוכן" 9.30, 7
קולנוע קיץ בגן המוזיאון: לורי אנדרסון – "בית האמיצים" 9
מקסים: "המובטל בטיטור" 7.30, 9.30
סינמה 1: "חתיך חתיך" 7.30, 9.40
סינמה 2: "אהבה צעירה" (אסקימו לימון 7) 7.30, 9.40
סינן (אלנבי המחודש): "משהו פראי" 7.30, 9.40; "מונטי פייטון טעם החיים" 12.00
פאר: "לא שם זין" 8, 10
פריז: "לבירינט" 7.15, 9.30; "רעב" 5.00; "אפי דן" 11.30; "מופע קולנוע של רוקי" 01.45 (בלילה)
צליל (יפו): "כותו של בורל" (הודו) 7, 9.30
צפון המחודש: "שם הוורד" 7, 9.45
שחף: "ימי הרדיו" 7.15, 9.30
תכלת: "חתנות מעבר לפינה" 7.45, 9.50
תל-אביב: "007 באזור המסוכן" 7.15, 9.45
תמוז (רמת אביב): "בטי בלו" 7.15, 9.40; "הבבנות השחורה" 12.00

■ **חיפה**

אורה: "משהו פראי" 7, 9.15
אורלי: "שיחות מלוכלכות" 7, 9.15
אמפי: "אהבה צעירה" (אסקימו לימון 7) 7, 9.15
חן: "לבירינט" 7, 9.15
עצמון 1: "סופרמן 4" 7.15, 9.30
עצמון 2: "ימי הרדיו" 7.15, 9.30
עצמון 3: "ילדים חורגים לאלוהים" 7, 9.30
פאר: "הנוכל האוהבת והמאהבת" 7, 9.15
קרן אור: (המחודש) "לא שם זין" 7.15, 9.15; "פינק פלויד" 11.30
רב גת 1: "בלוז לחופש הגדול" 7, 9.15
רב גת 2: "לוי וגולית" 7, 9.15
רון: "007 באיזור מסוכן" 7, 9.30
שביט: "לא שם זין" 7, 9

■ **ירושלים**

אדיסון: "007 באיזור מסוכן" 9.30
אורגיל: "הנוכל האוהבת והמאהבת" 9.15
בית אגרון: "תום סוייאר" 4.30; "מונטי פייטון טעם החיים" 6.15; וודי אלן – "בננות" 8.15; "ג'שוע אתמול והיום" 10.00; "מופע הקולנע של רוקי" 12.00
כפיר: "ימי הרדיו" 9.30
מיטשל: "לא שם זין" 9.30
מוזיאון ישראל: "העדר" 9.15
סמדר: "בנים חורגים לאלוהים" 9.15

סינמטק 1: "והספינה שטה" 8; "העיר" 22.00
סינמטק 2: "אשה בחלון" 8.30
עדן: "סופרמן 4" 9.30
רון: "בלוז לחופש הגדול" 9.15

■ **ר"ג גבעתיים**

אואזיס: "פושע מובטל וילדה קטנה" 7.30, 9.40
אורדע: "סופרמן 4" 7.15, 9.30
ארמון: "הנוכל האוהבת והמאהבת" 7.30, 9.45
גן 1: "בלוז לחופש הגדול" 7.30, 9.45
גן 2: "ימי הרדיו" 7.30, 9.45
גן 3: "אני והחבר'ה" 7.30, 9.45
גן 4: "קרוקודיל דנדי" 7.30, 9.45
הדר: "007 באזור מסוכן" 7.15, 9.45
לילי: "לא שם זין" 7.30, 9.30
מוקום (כפר המכביה): "קריאת העורב" 9.15
שביט: "המובטל בטיטור" 7.30, 9.30

■ **אשדוד**

אסתר: "קרוקודיל דנדי" 7.30, 9.30
אשדוד: "007 באזור מסוכן" 7.30, 9.30

■ **אשקלון**

אסתר: "בלוז לחופש הגדול" 8, 10
מאור: "המובטל בטיטור" 8.15, 10.10
רחל: "הנוכל האוהבת והמאהבת" 8.30, 10.30

■ **באר-שבע**

אורות: "הבוקר שאחרי" 7.15, 9.15
גילת: "בי"ס לשוטרים" (מס' 4) 7.15, 9.15
חן: "ילדים חורגים לאלוהים" 7, 9.30

■ **בת-ים**

אורנים: "007 באזור מסוכן" 7.15, 9.30
עצמאות: "סופרמן 4" 7.30, 9.30

■ **גדרות**

בית העם: "אהבה צעירה" (אסקימו לימון 7) 7.30, 9.30

■ **הרצליה**

דוד: "סופרמן 4" 7.15, 9.30
היכל: "ילדים חורגים לאלוהים" 7, 9.30
מלון דניאל: "משהו פראי" 7.15, 9.30
מועדון קולנוע דן אכדיה: "בייבי אריזונה" 7, 9.30
תפארת: "בית-ספר למשמר אזרחי" 7.30, 9.30

■ **חולון**

ארמון המחודש: "לא שם זין" 7.30, 9.30; "טרוון" 11.45 בלילה
מגדל: "נשק קטלני" 7.30, 9.30
סביון: "007 באיזור המסוכן" 7.15, 9.40
רינה: "סופרמן 4" 7.30, 9.30

■ **חדרה**

הדרה: "אהבה צעירה" (אסקימו לימון 7) 7.15, 9.30
דוף: "בית-ספר למשמר אזרחי" 7, 9.15

■ **טבריה**

גיל: "המובטל בטיטור" 7.30, 9.30

■ **כפר-סבא**

חן: "קרוקודיל דנדי" 7.30, 9.30
עמל: "בי"ס למשמר אזרחי" 7.30, 9.30
בית בריל קולנוע ותיאטרון: "אופני האש" 8; "שלום לך אהובתי" 10

■ **לוד**

נרת זית: "אהבה צעירה" (אסקימו לימון 7) 7.30, 9.30

■ **נתניה**

אסתר: "ילדים חורגים לאלוהים" 7, 9.30
סטודיו: "חנות קטנה ומטריפה" 8, 10
שרון: "לא שם זין" 8, 10

■ **נהריה**

הוד: "לא שם זין" 7.15, 9.15
רון: "צבע הכסף" 7.15, 9.15

■ **נס ציונה**

מוסית: "מטרף מוסקיטו" 7, 9.15

■ **עכו**

אודיטוריום: "המובטל בטיטור" 7.30, 9.30

■ **עפולה**

מופתרון: "ילדים חורגים לאלוהים" 7, 9.30

■ **פתח-תקוה**

היכל 1: "סופרמן 4" 7.30, 9.30
היכל 2: "007 באזור מסוכן" 7.15, 9.45
היכל 3: "עמי ותמי" 7.30; "המובטל בטיטור" 9.30
שלום: "לא שם זין" 8, 10

■ **ק. אונו**

המרכז הקהילתי: "צבע הכסף" 7, 9.15

■ **ק. ביאליק**

סביון: "הנוכל האוהבת והמאהבת" 7, 9.15
ספיר: "קרוקודיל דנדי" 7.15, 9.30

■ **ק. חיים**

בית העם: "שם הוורד" 7, 9.30
היובל: "לא שם זין" 7.30, 9.30

■ **ק. ים**

ביתן: "המובטל בטיטור" 7, 9.30

■ **ק. מוצקין**

אורות: "סופרמן 4" 7.15, 9.30

■ **ק. מלאכי**

צמרת: "שמתי כרו למורה" 7.30, 9.30

■ **ק. שמונה**

שניר: "אהבה צעירה" (אסקימו לימון 7) 7, 9

■ **רמלה**

אורן: "אהבה צעירה" (אסקימו לימון 7) 7.30, 9.30
היכל תרבות: הצגה

■ **ראשון-לציון**

נעמן: סגור לרגל שיפוצים
ראשון: "לא שם זין" 7.30, 9.30
רון 1: "סופרמן 4" 7.15, 9.30
רון 2: "007 באזור מסוכן" 7.15, 9.30
תרצה: "נשק קטלני" 9

■ **רחובות**

בית העם: "כלא נשים" 8.30
הדר: "בלוז לחופש הגדול" 8.15, 10
חן: "המובטל בטיטור" 8.15, 10

■ **רמת השרון**

כוכב: "אל תקרא לי לבן" 7; "הבוקר שאחרי" 9.30; "סואן סואן" 11.45

■ **רעננה**

אורות: "המובטל בטיטור" 7.15, 9.30

■ **שדרות**

חן: "אהבה צעירה" (אסקימו לימון 7) 7.45, 9.45

מוזיאון תל אביב

ממארדם עד פיקאסו

אוסף יצירות מופת

מאוסף מוזיאון פון דר הייט, ווּפּרטל. 40 אמנים ביניהם: בקמן, גוגן, דגא, דיקס, יבלנסקי, לזיה, ליברמן, מונה, מונק, סזאן, פיקאסו.

שיח גלריה בתערוכה: יום א׳, ה׳ בשעה 11.30, יום ד׳ 18.00. הנעילה במוצ״ש 22.8.87.

ג׳ורג׳ גרוס

השנים בברלין

ציורי שמן, צבעי מים ורישומים, מאת הצייר, הסאטיריקן, המשורר והסופר המתארים את גרמניה שלפני עליית הנאצים. התערוכה בעריכת סרג׳י זברסקי, ניו יורק. שיח גלריה בתערוכה: יום ג׳ בשעה 18.00. הנעילה במוצ״ש 22.8.87.

התערוכה מוצגת בביתן הלנה רובינשטיין.

וו. יוג׳ין סמית

צלם מורד

אוסף ייחודי של למעלה מ־200 תצלומים של אמן הסיפור-הצילומי האמריקאי. תרומת מיכאל ס. סאקס לאגודת ידידי מוזיאון תל-אביב בארה״ב.

תחרות אדריכלית

בניין בית המשפט העליון בירושלים

תצוגה של שלבי התחרות על תכנון בית המשפט העליון.

קולנוע קיץ בגינה

בית האמיצים (ארה״ב, 1986, 92 דקות בצבע, אנגלית בתרגום לעברית). ״סרט-קונצרטיסי״ יחודי בבימויה ובכיכובה של לורי אנדרסון. מוצ״ש, א׳-ה׳ בשעה 21.00.

קולנוע

מותו של סוכן (ארה״ב, 1985, 160 דק׳ בצבע, אנגלית בתרגום לעברית). א׳-ה׳ 16.30, 19.00, 21.30, מוצ״ש 19.00, 21.30.

החופש הגדול

ממכבש יוצא הדפס

סדנא לטכניקות ההדפס השונות. מרכז איירון ודוד סלה לפעלות אומנותית. לילדים ונוער: יום א׳-ה׳ בשעה 10.00, ו-17.00. למבוגרים: יום ב׳ בשעה 20.00 כרטיסים בקופה.

הצגות מנ-טנ-טירו-לירו-לה בטלות

שעות הביקור במוזיאון ובביתן הלנה רובינשטיין. בימים א׳, ב׳, ד׳, ה׳ מ-10.00-20.00 (ללא הפסקה) יום ב׳ מ-17.00-20.00 (סגור בבוקר). יום ו׳ מ-10.00-14.00, שבת מ-10.00-14.00, 19.00-22.00

מוזיאון תל אביב, שדרות שאול המלך 27, טל׳: 261297

ביתן הלנה רובינשטיין, רח׳ תרס״ט 6, טל׳: 299750

מוזיאון ישראל, ירושלים

שעות הביקור: בחודשים יולי—אוגוסט יהיה המוזיאון פתוח בימי ג׳: 10—22; א׳, ב׳, ד׳, ה׳: 10—17; שישי, שבת: 10—14 (מס׳ טלפון: 02-698211)

„לצייר באור הים התיכון"

100 יצירות מופת של גדולי האמנים בצרפת ביניהם סזאן, רנואר, מאטיס, פיקאסו, מירו, בונאר ועוד — שנבחרו כדי לבחון את השלכות האזור הים־תיכוני על תפיסת הצבע בתקופות ובסגנונות שונים.

פול סזאן: „המתרחצות"

„הודו המופלאה" – תערוכת היכרות עם תרבותה ומסורתה של הודו – מקדשים ואלים, חיי יום יום, אמנות הפיסול, הציור והאמנות העממית. כלי נגינה, תלבושות, משחקים, צלליות ותלבושות תיאטרון, ופינות הפעלה.

„3500 שנות אמנות סינית" – התצוגה הגדולה ביותר של קרמיקה סינית שהוצגה אי־פעם בישראל.

„תכשיטים מעולם האיסלאם" – מאות תכשיטים מרהיבים ביופיים מרחבי העולם ומארץ־ישראל.

„אריגים ממכסיקו: קו הצבע" – שלל צבעים, דגמים וטכניקות מסורתיים המצביעים על מסורת האריגה במקסיקו.

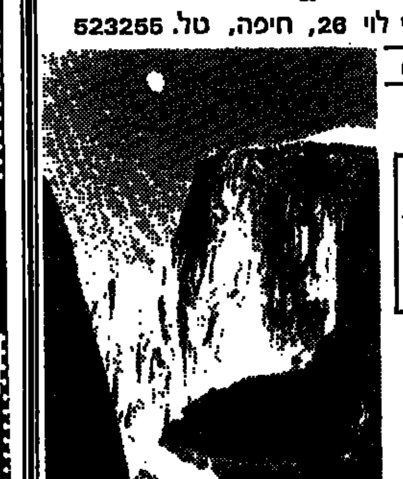
„מסורת ומהפכה: התחייה היהודית באמנות האוואנגארד הרוסי" – 174 עבודות של שאגאל, ליסיצקי, אלטמן, ארונסון בתערוכה ראשונה בעולם המעלה תקופה חשובה בתולדות האמנות היהודית ברוסיה.

„בוריס ארונסון: מקייב לניו־יורק" – תערוכה רטרוספקטיבית של אמן התפאורות ותלבושות התיאטרון.

„מקדש אדומי בנגב יהודה" – תגליות מחפירות סטמית.

מוזיאון חיפה

רח׳ שבתאי לוי 26, חיפה, טל. 523255

אמנות חדשה אנסל אדמס - תצלומים.

אירועי השבוע 1.8.87-6.8.87

תערוכות

אמנות חדשה

תערוכת אנסל אדמס. למעלה ממאה תצלומי נוף מרהיבים, של האמן הנודע כאחד מחשובי אמני הצילום במאה העשרים. התערוכה תוצג עד 12.8.87

דן לוין — ״קו - מסגרת - סביבה״

מוסיקה ואתנולוגיה

מגזרות נייר בעולם. כשלוש מאות מגזרות מעשר מדינות בתערוכה הגדולה ביותר מסוגה שנערכה בישראל.

אמנות עתיקה

כלי חרס איסלמיים מעוטרים.

שעות ביקור: א׳-ה׳ ושבת 10.00-13.00, ג׳, ה׳ ושבת גם 18.00-21.00

המוזיאון הימי הלאומי (דרך אלנבי 198) ״אשיב ממצולות ים״. שעות ביקור: א׳-ה׳ 10.00-16.00, שבת 10.00-13.00.

המוזיאון לפרהיסטוריה (גן האם) ״כפרים פרהיסטוריים מתחת למים״ שעות ביקור: א׳-ה׳ 08.00-14.00, שבת 10.00-14.00.

ערב סרטים אנסל אדמס-צלם יום ה׳ 6.8.87 בשעה 20.30

מוזיאון טיקוטין לאמנות יפנית (שדרות הנשיא 89) תערוכת מריאן קורן — הדפסים שעות ביקור: א׳-ה׳ 10.00-17.00, שבת 10.00-14.00.

אירועי קיץ לילדים

״נסיך צפרדע״ — תיאטרון הבובות של אילן סביר. יום ד׳ 5.8.87 בשעה 11.00.

נמשכת ההרשמה לקייטנות הקיץ במוזיאון בחודש אוגוסט.

בתי קולנוע במוזיאון תל-אביב

קולנוע במוזיאון	קולנוע קיץ במוזיאון תל-אביב
מותו של סוכן	בית האמיצים
תפקיד חייו של דסטין הופמן	סרטה של לורי אנדרסון
4:30 - 7 - 9:30 שבוע 9	ערב ערב 21:00 בגן המוזיאון משקה ״קיר״ קריר כלול במחיר

בגרות עד סוף 87

לימודי ערב:

בשיטת חלמוד הבלעדית של עמוס עידר, המבטיחה את הבנת החומר ומגדילה את יכולתך להתמודד עם בעיות חדשות.

• מורים מומחים לבגרות למבוגרים.
• כיתות לימוד בכל המקצועות.
• קורסים מיוחדים במתמטיקה (5-4 יח') ע"י אורי גוטהלף.
• שיעורי תיגבור חינם.
• קורסי הכנה לבחינות הפסיכומטריות בשילוב עם "קידום 81".

25% הנחה לחיילים ולשוטרים.

נמשכת ההרשמה ללימודי הבוקר לתלמידי תיכון.

המסגרת הבטוחה ביותר לבגרות

תיכון רון

דקו — בית הספר לעיצוב חלונות ראווה

למד/י דקורציה כמו באירופה

עיצוב חלונות ראווה ■ מודלים ■ בניית דקורציות ■ הדפס משי ■ עיצוב אביזרי אופנה.

— מספר המקומות מוגבל —

הרזייה בשיטה אמריקאית

בהשגחה רפואית

הרזיה בדרך הקלה, הטבעית, הבטוחה, הבריאה והמהירה.

תוך 5 פגישות — התוצאות מרשימות

מהי השיטה?

טרי-פיקל — הכמוסה שמרזה את האמריקאים

המכון האמריקאי לשיפור הרגלי הבריאות

הקומפלקס המשולש-דיאטה אמריקאית מ-3 כיוונים

AMERICA ISRAEL CULTURAL FOUNDATION

מפעל המלגות ע"ש שרת

הרשמה למלגות השתלמות קצרות מועד בישראל

מועד אחרון להגשת בקשות 25.8.87

שרות ושיווק למזגנים

03-282250־287622 רח' בוהכוב 18 ת"א טל:

כך קוראות כולן לאשה

בגרות טובה

יעוץ אישי חינם

לומדים עד להצלחה

אביב

מוסד להשכלה בלימודי ערב

המכללה למינהל

משרד החינוך והתרבות אגף הנוער

מוסדות חינוך "יד שפירא" לזכר הנר משה חיים שפירא ז"ל

נמשכת ההרשמה למכון "אפרת" להכשרת מדריכים בלימודי ארץ-ישראל

תיכון ברק

בפיקוח משרד החינוך

בגרות

הלוח הכללי

של ידיעות אחרונות

למה לסחוב עניין? פרסם — וסגור עניין!

הלוח הכללי

הסלוגן לא מפסיק לצלצל

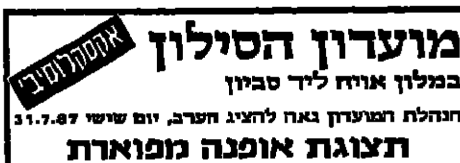
משה גל • רפי בצלאל • "גל 77" הפקות • ממשיכים להציג בהצלחה חסרת תקדים!!!

מופע הצחוק והפרסים מס' 1 בארץ!!! (כל יום שישי משחקים אחרים ... ומופע שונה)

אס-פוקר-וג'וקר

עם מאיר דמז

זה לא יכול לחיות... אבל זה קורה!!!

מועדון הסילון

תצוגת אופנה מפוארת

בית הפקות מציגים • ארגונית אורון מפיקים

להקת הפריטנדרס

THE PRETENDERS

הופעה אחת ויחידה

כרטיס חינם למופע עם שמפו פלקס רבלון.

פארק הירקון (גני יהושע) יום ג' 18/8 בשעה 8:30

REVLON

קלטת וידאו

מוני ברנט

כוכבים מיון

קיקי פנדלקי • ג'ימי אלקסאו • יוספידס

קולוסאום

עם 3 משקאות חינם

מועדון אנרג'י ENERGY CLUB

הערב ריקודים ודיסקו לתוך הלילה

תצוגת אופנה של גדולי היצרנים

מוצ"ש ערב היכרויות לפנויים ופנויות

מלון פאלאס, הירקון 277, ת"א 445111

THE NEW STYLE

(מועדון סטייל במלון מנדרין)

שמחים להודיע על פתיחתו מחדש של הדיסקו

קלאב ביום שישי 31.7.87

בואו לבלות ולהנות בדיסקו קלאב המחודש והסולידי בר עשיר, פעלולים, מוזיקת דיסקו מהממת עד שעות הבוקר

פתוח כל יום חוץ מיום א'

להתראות במלון מנדרין

עיריית תל-אביב-יפו • גני יהושע (פארק הירקון) • קרן תל-אביב לפיתוח

בפארק בת שבע

להקת המחול בת שבע במופע בלב בגני יהושע (פארק הירקון)

עם 20 רקדנים ורקדניות

מוצ"ש 1.8.87 בשעה 9.00 בערב.

שולחנים

האמבחר הגדול ביותר

המחיר הזול ביותר

טלפון: (03)683364